

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 60

11'inci Birleşim
23 Ekim 2025 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	8
II.- GELEN KÂĞITLAR	13
III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	15,18,21
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>15:16,18:20,21:23</i>
1.- Samsun Milletvekili Mehmet Karaman'ın, Samsun'un sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	15:16
2.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Tunceli'nin yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	18:20
3.- İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in, Uluslararası Adalet Divanının Filistin konusunda vermiş olduğu danışma görüşüne ilişkin gündem dışı konuşması	21:23

IV.- AÇIKLAMALAR**17,20,23,28,43,50,53,
54,55,69,80,106**

1.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'a İstiklal Madalyası verilmesini istediklerine ilişkin açıklaması	17
2.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, Ahmet Minguzzi'yi hayattan koparanların aldıkları cezaya ilişkin açıklaması	17
3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın, 23 Ekim Van depreminin 14'üncü yıl dönümüne ve Rojin Kabaiş'e ilişkin açıklaması	17
4.- Siirt Milletvekili Mervan Gül'ün, Siirt'te kasım ayında gerçekleştirecekleri ekonomi zirvesine ilişkin açıklaması	18
5.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'ın, esnaf ve sanatkârların emeklilik konusunda yaşadıkları mağduriyete ilişkin açıklaması	18
6.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, Şırnak KYK Erkek Yurdu'nda yaşanan barınma krizine ilişkin açıklaması	20
7.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, veteriner hekimlerin yıllık harç uygulamasından muaf tutulması gerektiğine ilişkin açıklaması	20
8.- Şanlıurfa Milletvekili Abdürrahim Dusak'ın, İsrail'in Batı Şeria'yı ilhak etme girişimine ilişkin açıklaması	20
9.- Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, vatandaşın vergi affı değil adil bir yapılandırma istediğine ilişkin açıklama	21
10.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, yangından en büyük zararı gören Osmaneli ve Gölpaazarı ilçelerine ilişkin açıklaması	21
11.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, Konya Şekerin Soma Termik Santral İşletmesine yönelik pozitif duruşuna ve Mazhar Osman'ı rahmetle andığına ilişkin açıklaması	23
12.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'daki sanayi esnafı için iktidara seslenmek istediğine ilişkin açıklaması	23
13.- İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'nın, Urla ilçesine bağlı Barbaros köyüne ilişkin açıklaması	23:24
14.- Elâzığ Milletvekili Erol Keleş'in, Fırat Üniversitesi Hastanesine ilişkin açıklaması	24
15.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır'ın ve Tuzluca'nın sağlık sorununa ilişkin açıklaması	24
16.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, Uluslararası Rize Ticaret ve Ekonomi Zirvesi'ne ilişkin açıklaması	24
17.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, deprem sonrası Kahramanmaraş'a ilişkin açıklaması	25

18.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, 12 Nisanda yaşanan zirai don felaketinden etkilenen Samsun'a ilişkin açıklaması	25
19.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, Şeyh Ahmed Yasin'e ilişkin açıklaması	25
20.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Suluova'da gençlerin barınma sorununa ilişkin açıklaması	25:26
21.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, cezaevlerindeki ihlallere ve keyfîliklere ilişkin açıklaması	26
22.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'ın yol sorununa ve deprem sonrası inşaat mühendislerine ilişkin açıklaması	26
23.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, Ahmet Minguzzi'yi hayattan koparanların aldıkları cezaya ilişkin açıklaması	26
24.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl'nın, yasa dışı bahisçiliğe ilişkin açıklaması	27
25.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, bütçe açık verdikçe bulunan çözümlere ilişkin açıklaması	27
26.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Sağlık Bakanına çağrıda bulunmak istediğine ilişkin açıklaması	27
27.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, on birinci yargı paketine ilişkin açıklaması	28
28.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, TÜİK'ten çiftçilere gelen SMS'lere ilişkin açıklaması	28
29.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na, Ahmet Minguzzi cinayetinde mahkemenin verdiği karara ve devletin kimleri affedebileceğine, pestisitlere, fahri Kur'an kursu öğreticilerinin kadro sorununa ve 3600 ek göstergeye ilişkin açıklaması	28:31
30.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, TUSAŞ saldırısının yıl dönümüne, 23 Ekim Van depreminin yıl dönümüne, 23 Ekim 1991-1997 tarihlerinde şehit olan 30 askere, 29 Ekim cumhuriyetin 102'nci yılına, sonuçlanan Ahmet Minguzzi davasına ve çocuk yaşta cinayet işleyenlere, 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması	31:33
31.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, bir yıl önce TUSAŞ saldırısında şehit olanlara, Nevşehir'in bazı belde ve köylerinde yaşanan şap hastalığına, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na ilişkin açıklaması	33:34
32.- Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz'in, 23 Ekim Van depreminin 14'üncü yılına, Şair Cegerxwin'in 41'inci ölüm yıl dönümüne ve Muğla Ula Geri Gönderme Merkezinde tutulan Suriyeli 22 sığınmacıya ilişkin açıklaması	34:35

33.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, Kırşehir'de yapımı planlanan altın madeni projesine ilişkin açıklaması	35
34.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, ilahta izlenen kur politikasına ilişkin açıklaması	36
35.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, özel okul öğretmenlerine ilişkin açıklaması	36
36.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, yazılı soru önergelerinin cevaplanmamasına ve Adalet Bakanına, 28 Eylülde yapılan Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'na, GÜBRETAS'taki greve ve polislere verilecek promosyona ilişkin açıklaması	36:38
37.- İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt'un, belirlenme aşamasına gelen asgari ücrete ilişkin açıklaması	38
38.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Karadeniz Ereğli Organize Sanayi Bölgesi'nde yapımına başlanmayan atık tesisine ilişkin açıklaması	38
39.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, bugün şهادetlerinin yıl dönümü olan TUSAŞ çalışanlarına, İsrail Meclisinde dün alınan karara ve Türkiye'nin küresel barışa yönelik vizyonuna ilişkin açıklaması	38:39
40.- Edirne Milletvekili Ahmet Baran Yazgan'ın, Edirne'nin hakkını istediğine ilişkin açıklaması	40
41.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, Batman kayyumuna ilişkin açıklaması	43
42.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, cezaevlerinde Parlamentodan çıkacak haberi bekleyenlere ilişkin açıklaması	43
43.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin sulama suyu sorununa ilişkin açıklaması	50
44.- İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın, tekstil ihracatı yapan esnafa ilişkin açıklaması	51
45.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Korkuteli'nde kurulacak OSB'nin suyuna ve bölge tarımına ilişkin açıklaması	51
46.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Çorum'da ziyaret ettiği besicilerin ve çiftçilerin sorunlarına ilişkin açıklaması	51
47.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Kırım Tatarlarının lideri Mustafa Cemil Kırımoglu'nun oğlu Eldar Ebubekir'in vefatına ilişkin açıklaması	53
48.- Manisa Milletvekili Şenol Sunat'ın, İstanbul Milletvekili Ümmügölşen Öztürk'ün İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	54:55

- 49.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İstanbul Milletvekili Ümmügülşen Öztürk'ün İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 55:56
- 50.- Denizli Milletvekili Nilgün Ök'ün, Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın 10'uncu Birleşimde yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 69
- 51.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Gazeteci Emin Aydın'a ilişkin açıklaması 80
- 52.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Astana'da Kazakistan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanlarının yaptıkları görüşmeye ve Kars Akyaka Sınır Kapısı'na ilişkin açıklaması 81
- 53.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, yaptığı açıklamasındaki bir ifadeyi düzelttiğine ilişkin açıklaması 106

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

28

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

28

- 1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Sakarya Karasu Şehit Üsteğmen İbrahim Abanoz Anadolu Lisesi öğrencilerine “Hoş geldiniz.” denilmesi 28

VI.- ÖNERİLER

40,43,52,53,55,56

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

40:42,43:50,52:53,

53:54,55,56:69

- 1.- YENİ YOL Grubunun, İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya ve 20 milletvekili tarafından, yurt dışında yaşayan vatandaşların mali haklar, vergi muafiyetleri, pasaport işlemleri, emeklilik düzenlemeleri ve konsolosluk hizmetleri gibi konular başta olmak üzere sorunlarının ve çözüm önerilerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak tespit edilmesi amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

40:42,43:46

- 2.- İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye genelinde çocukların sağlıklı ve yeterli beslenme hakkına erişiminde yaşanan sorunların nedenlerinin araştırılması, gıda krizinin çocuk sağlığı üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkilerinin tespit edilmesi, çocuk beslenme verilerinin güncel, şeffaf biçimde izlenmesi, okul yemeği ve çocuk beslenme programlarının yaygınlaştırılması, gıdadaki toksik kimyasal kirliliğin çocuk sağlığı üzerindeki etkilerinin araştırılması, yoksul hanelerde çocuklara yönelik beslenme desteklerinin kapsamının artırılması, gıda güvenliği politikalarının çocuk hakları perspektifiyle yeniden

tasarlanması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

47:50,52:53,53:54,55

3.- DEM PARTİ Grubunun, Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve arkadaşları tarafından, çocukların ceza infaz sistemi içindeki durumunun araştırılması amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

56:63

4.- CHP Grubunun, İstanbul Milletvekili Yunus Emre ve arkadaşları tarafından, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun Türkiye'ye yönelik tavsiyelerinin yerine getirilmesi için yasal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

63:69

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

70,81,106,108

A) KANUN TEKLİFLERİ

70:80,81:106,106:107,
108:121

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229)

70:80,81:102

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı Arasında Ankara'da UNRWA Ofisinin Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3271) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 228)

102:106,106:107,108:121

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

106

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dünyanın en haklı davasında göstermiş olduğu iradeye ve bu iradeyi ortaya koyarken Meclisi yönetiyor olmasına ilişkin konuşması

106

IX.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 228) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı Arasında Ankara'da UNRWA Ofisinin Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

108:121

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.05'te açılarak dört oturum yaptı.

Manisa Milletvekili Şenol Sunat, Soma'nın sorunlarına,

Adana Milletvekili Orhan Sümer, Adana'nın sorunlarına,

Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız, Gazze kararlılığına,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Antalya Milletvekili Aykut Kaya,

Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş;

Nadir toprak elementleriyle ilgili kanun tekliflerine,

Elâzığ Milletvekili Semih Işıkver, Elâzığ il merkezini ikiye bölen tren raylarına,

Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, Elbistan'a huzurevi yapılması talebine ve Düzbağ Göleti Projesi'ne,

Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent, depreme hazırlık çalışmalarına,

Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı, Hatay'daki altyapı çalışmalarına,

Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç, yeni torba yasaya,

Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir, genç intiharlarına,

Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi, Batman'daki tekstil sektörüne,

Adana Milletvekili Ayhan Barut, kalıcı yaz saati uygulamasına,

Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu,

Osmaniye Milletvekili Asu Kaya;

Hayatını kaybeden çocuk işçilere,

Kocaeli Milletvekili Sami Çakır, 15'inci Kocaeli Kitap Fuarı'na,

İzmir Milletvekili Gökçe Gökçen, tutuklu gazetecilere,

İğdır Milletvekili Yılmaz Hun, İğdır Çevre Yolu Projesi'ne,

Konya Milletvekili Mehmet Baykan, Konya'daki yatırımlara ve Hazreti Mevlâna'yı anma törenlerine,

İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal, asgari ücreti tespit edecek komisyona,

Samsun Milletvekili Murat Çan, Samsun'da geçen hafta yaşanan bir asayiş vakasına,

Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan, "Geleceğe Nefes, Dünyaya Nefes" kampanyasına,

Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu, doğal gaz fiyatlarındaki artışa,

Isparta Milletvekili Hikmet Yalın Halıcı, ekonomik krize,

Amasya Milletvekili Reşat Karagöz, Amasya Hamamözü'ndeki vatandaşların sağlık hizmetlerinde yaşadığı soruna,

Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı'nın açıklamasına,

Uşak Milletvekili Ali Karaoba, polislerin taleplerine,

Kayseri Milletvekili Aşkın Genç, Türk lirasındaki değer kaybına,

Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla, peş peşe açılan yolsuzluk dosyalarına,

Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı, kamuda çalışan eczacıların beyaz önlük giymesinin yasaklanmasına,

Muş Milletvekili Sümeyye Boz, Kürt Şair Cigerxwîn'in 41'inci ölüm yıl dönümüne,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, Aydın'daki gençlerin göçüne ve nadir toprak elementleriyle ilgili yasa tekliflerine,

Kars Milletvekili İnan Akgün Alp, 22 Ekim 2024 tarihindeki çağrıyla başlayan sürecin 1'inci yılına,

Gaziantep Milletvekili Melih Meriç, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen kanun teklifine,

Ankara Milletvekili Yüksel Arslan, polislerin promosyon beklentisine,

Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever, zincir marketlerde çalışanlara,

Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş, kadına karşı şiddete,

Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul, birçok devlet üniversitesindeki öğrencilere getirilen özel bankada hesap açma zorunluluğuna,

Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül, birleşimi yöneten Başkan Vekili Celal Adan'a, Erzincan'a yapılması gerekenlere,

Tunceli Milletvekili Ayten Kordu, maden projelerine,

Mersin Milletvekili Gülcan Kış, su yönetimindeki krize,

Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ, nüfusun artması için yapılması gerekenlere, Türkiye'nin Hukukun Üstünlüğü ve İnsan Özgürlüğü Endekslerindeki yerine, 2026 bütçesine,

İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu, bütçeye, ekonomik krize, kayıt dışı genç nüfusa, Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in yaptığı açıklamaya, 2026 bütçe tasarısına ve bugün verdikleri grup önerilerine,

Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç, Türk soylu yabancıların Türkiye'de meslek ve sanatlarını serbestçe yapabilmelerine ilişkin yönetmelik değişikliğine ve "Hayırlı Günler Komşum" diyerek başlattıkları seferberliğe,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, barınma hakkına, hayatını kaybeden çocuk işçilere, hasta mahpus Hayati Deniz Kaytan'a ve Kars'ın Bozkale köyünde başlayan kum ocağı faaliyetine,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Ahmet Minguzzi davasında dün verilen karara, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının yaptığı açıklamaya, Aydın Büyükşehir Belediye Başkanı Özlem Çerçioğlu'na ve yarın yapılacak HSK seçimlerine,

Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül, terörsüz Türkiye sürecine, TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'a ve Kürtçeye,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça;

Aksaray Üniversitesinden gelen öğrencilere,

Balıkesir Genç İş Adamları Derneği Yönetim Kurulu üyelerine,

"Hoş geldiniz." denildi.

CHP Grubunun, 21/10/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, ülkenin en büyük sorunlarından olan yolsuzluğun nedenlerinin araştırılması ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

YENİ YOL Grubunun, 21/10/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 20 milletvekili tarafından, tekstil ve hazır giyim sektöründe yaşanan daralmanın nedenlerinin araştırılması ve sektörel çöküntünün sosyal, ekonomik, bölgesel etkilerinin incelenerek yapısal önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

İYİ Parti Grubunun, 22/10/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu tarafından, başta Türkiye Varlık Fonu olmak üzere, Merkez Bankası, Bankalararası Kart Merkezi, Rekabet Kurumu, kamu bankaları, Sermaye Piyasası Kurulu gibi tüm aktörlerin iş ve işlemlerinin denetlenmesi ve tespit edilen yolsuzluklara son verilmesi için gerekli tüm çalışmaların yapılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

DEM PARTİ Grubunun, 22/10/2025 tarihinde Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü ve arkadaşları tarafından, AİHM kararlarının uygulanmamasının yarattığı hukuki tahribatların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 22 Ekim 2025 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 228 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin bu kısmın 2’nci sırasına alınmasına, bastırılarak dağıtılan 229 ve 230 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin ise kırk sekiz saat geçmeden gündemin aynı kısmının sırasıyla 1’inci ve 3’üncü sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 4, 5, 6, 11, 12, 13, 18, 19, 20, 25, 26 ve 27 Kasım 2025 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 22 Ekim 2025 Çarşamba günkü (bugün) birleşimde Sayıştayda boş bulunan 5 üyelik için seçim yapılmasına; Genel Kurulun çalışma saatlerine; 229 ve 230 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ve tekliflerin tümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, Adana’nın Yüreğir ilçesi Şehit Erkut Akbay Mahallesi’ndeki kentsel dönüşüm,

Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz, ilahi uyarıya,

Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez, Trabzon’un Arsin ilçesi açıklarında kaybolan Balıkçı Mehmet Ali Gürsoy’a,

Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen, Gaziantep mutfağına ve Gaziantep’teki kuraklığa,

Düzce Milletvekili Talih Özcan, İlk Evim Arsa Projesi'ne,
Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Niğde'nin sağlık sorunlarına,
Denizli Milletvekili Şeref Arpacı, Babadağlı vatandaşların doğal gaz beklentisine,
Muğla Milletvekili Cumhur Uzun,
Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer,
Nadir toprak elementleriyle ilgili kanun tekliflerine,
Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici, Milas Kıyıkışlacık'ta yürütülen liman projesine,
Adana Milletvekili Bilal Bilici, KYK yurtlarına,
Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan, Cizre ve Silopi halkının talebine,
Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız, Çorum'da sağlıkta yaşanan sorunlara,
Bursa Milletvekili Hasan Öztürk, kamu-özel iş birliği projelerine,
Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,
İlişkin birer açıklamada bulundular.

Ankara Milletvekili Umut Akdoğan, Kocaeli Milletvekili Veysel Tipioğlu'nun CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle bir konuşma yaptı.

Başkanlıkça, Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in Adalet Komisyonu üyeliğinden; Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın ve Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in Millî Savunma Komisyonu üyeliğinden; Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın İçişleri Komisyonu üyeliğinden; Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in Dışişleri Komisyonu üyeliğinden; Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu üyeliğinden; Diyarbakır Milletvekili Sevilay Çelenk'in ve Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu üyeliğinden; Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyeliğinden; Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın ve Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeliğinden; Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeliğinden; Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu üyeliğinden istifalarına ilişkin yazılarının 22/10/2025 tarihinde Başkanlığa ulaştığına ilişkin bir duyuruda bulunuldu.

CHP Grubuna ait olup boş bulunan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu üyeliğine Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır seçildi.

DEM PARTİ Grubuna ait olup boş bulunan:

Adalet Komisyonu üyeliğine Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan,

Millî Savunma Komisyonu üyeliklerine Van Milletvekili Gülderen Varlı ile İstanbul Milletvekili Cengiz Çiçek,

İçişleri Komisyonu üyeliğine Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez,

Dışişleri Komisyonu üyeliğine Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökçalp,

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu üyeliğine Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez,

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu üyeliklerine Muş Milletvekili Sümeyye Boz ile Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ,

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyeliğine Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan,

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeliklerine Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü ile Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren,

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeliğine Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu,

Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu üyeliğine Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren,

Seçildiler.

YENİ YOL Grubuna ait olup boş bulunan Çevre Komisyonu üyeliğine Denizli Milletvekili Sema Silkin Ün seçildi.

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Sayıştayda boş bulunan 5 üyelik için yapılacak seçime katılmayacaklarına ilişkin bir açıklamada bulundu.

Sayıştayda boş bulunan 5 üyelik için yapılan seçim sonucunda; Sayıştay meslek mensupları kontenjan grubundan Eşref Edip Çiçekli ve Necati Küçükaydın, Hazine ve Maliye Bakanlığı meslek mensupları kontenjan grubundan Coşkun Çekiciler, İsmail Çobanoğlu ve Adnan Güran seçildiler.

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının:

1’inci sırasına alınan ve İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı: 229) görüşmelerine başlanarak tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlandı, verilen aradan sonra Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın, Mardin Kültür Yolu Festivali’ne ve Seydaye Cigerxwîn’in ölüm yıl dönümüne ilişkin bir açıklamada bulundu.

Alınan karar gereğince, 23 Ekim 2025 Perşembe günü saat 14.00’te toplanmak üzere birleşime 22.03’te son verildi.

Celal ADAN

Başkan Vekili

Müzeyyen ŞEVKİN

Adana

Kâtip Üye

İbrahim YURDUNUSEVEN

Afyonkarahisar

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 17

23.10.2025 Perşembe

Milletvekili Teklifleri

1.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın; Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis Cezasında Koşullu Salıverme Yasağının Kaldırılması ve 25. Yılda Koşullu Salıverme İmkânının Sağlanması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3334) (İçişleri ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.10.2025)

2.- Manisa Milletvekili Selma Aliye Kavaf'ın; Elektronik Haberleşme Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3335) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.10.2025)

3.- Giresun Milletvekili Ertuğrul Gazi Konal'ın; Giresun İline İstiklal Madalyası Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/3336) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.10.2025)

4.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin; 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3337) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.10.2025)

5.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın; Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/3338) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.10.2025)

6.- Manisa Milletvekili Selma Aliye Kavaf'ın; Gıdalardaki Katkı Maddelerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun Teklifi (2/3339) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.10.2025)

7.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın; Antep Fıstık Üretiminin, Üreticisinin ve Sulama Altyapısının Desteklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/3340) (Plan ve Bütçe ile Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.10.2025)

8.- Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın; Milletvekillerinin Eğitim Durumlarının Tespiti Hakkında Kanun Teklifi (2/3341) (Adalet ile Anayasa Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.10.2025)

Raporlar

1.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1641) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (Dağıtma tarihi: 23.10.2025) (GÜNDEME)

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1642) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 232) (Dağıtma tarihi: 23.10.2025) (GÜNDEME)

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2631) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 233) (Dağıtma tarihi: 23.10.2025) (GÜNDEME)

4.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı Arasında OECD İstanbul Merkezi Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Yenilenmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2993) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 234) (Dağıtma tarihi: 23.10.2025) (GÜNDEME)

5.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti ile Morityus Cumhuriyeti Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nı Tadil Eden İlk Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3072) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 235) (Dağıtma tarihi: 23.10.2025) (GÜNDEME)

6.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Dışişleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Borç Silme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3213) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 236) (Dağıtma tarihi: 23.10.2025) (GÜNDEME)

7.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Milli Birlik Hükümeti Arasında Kolluk İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3030) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 237) (Dağıtma tarihi: 23.10.2025) (GÜNDEME)

23 Ekim 2025 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.07

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 11'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Samsun'un sorunları hakkında söz isteyen Samsun Milletvekili Mehmet Karaman'a ait.

Buyurun Sayın Karaman. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Samsun Milletvekili Mehmet Karaman'ın, Samsun'un sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, televizyonları başında bizleri izleyen muhterem kardeşlerim; bugün, Karadeniz'in incisi, Millî Mücadele'nin ilk adımı, üretimin şehri Samsun'un sorunlarını dile getirmek istiyorum.

Muhterem milletvekilleri, millî egemenliğin bir gereği olarak yalnızca seçilmiş olduğumuz şehirlerin değil, aziz vatanımızın her karışının temsilcisi ve hizmetkârıyız. Meclisin tatil olduğu dönemde Samsun'la birlikte 11 ilimize gittim, milletimizin dertlerini dinledim. Ülkemizin her ilinde farklı dertler bulunmakta, dertlerin büyük kısmı ise ortak: Yoksulluk, yolsuzluk, suç oranları, aile, sosyal eşitsizlik, maneviyat, şehir kimliği, vesaire, liste uzuyor. Kıymetli arkadaşlar, şehir sadece beton, asfalt ve binalardan ibaret değildir, şehir insanın ruhudur, ahlakıdır, emeğidir, şehir kul hakkını gözetten bir idarenin aynasıdır ancak bugün Samsun'un aynasına baktığımızda bu ruhun zedelendiğini, bu vicdanın örselendiğini görmekteyiz. Bakınız, Samsun'un ruhu, canı olan gençlerimiz bugün işsizliğin, umutsuzluğun ve bağımlılığın kaskacındadır. TÜİK verilerine göre yaklaşık 100 bin gencimiz ne eğitimde ne de istihdamdadır. Bu tablo sadece bir ekonomik veri değil, Samsun özelinde bir toplumsal çöküşün sinyalidir.

Kıymetli arkadaşlar, gençlerimizin enerjisini üretime, spora, bilime yönlendireceğimiz yerde onları kahve köşelerine, sanal dünyalara mahkûm ettik. Gençliğin kaybolması bir bireyin değil, bir milletin kaybıdır. Unutmayalım, bir toplumun geleceği gençlerinin yönünü nereye çevirdiğiyle ölçülür.

Diğer bir sorun, Samsun'un sokaklarında, parklarında, hatta okul çevrelerinde uyuşturucu belası. Bu sadece bir şehrin güvenlik problemi değildir, bu mesele nesil emniyeti meselesidir. Uyuşturucuyla mücadele yalnızca Emniyetin değil, ailelerin, camilerin, okulların, yerel yönetimlerin ortak vazifesidir. Müftülük, sağlık müdürlüğü, Emniyet ve belediyelerin, muhtarların STK'lerin bir araya geldiği "Bağımlılıkla Mücadele Koordinasyon Kurulu" adı altında hepimizin görevidir. Bu, insan onurunu ve neslin geleceğini koruma meselesidir yani doğrudan kul hakkıdır.

Değerli milletvekilleri, Samsun halkı bugün trafik çilesiyle boğuşmaktadır. Samsunlular lojistik trafiğin şehir merkezinden geçtiği, raylı sistemin yetersiz kaldığı, toplu taşıma planlama eksikliğinin her gün vatandaşa çile olarak döndüğü bir düzende yaşamaya mecbur bırakılıyor. İnsanı ve aileyi merkeze almayan hiçbir şehir planlaması insana huzur vermez.

Ülke geleneğindeki önemli ortak bir sorun da muhtarlık müessesesi. Mahalle muhtarları yerelin vicdanıdır, mevcut sistemde muhtarlarımızın yetkileri yetersizdir. Belediye meclislerinde, kent konseylerinde, karar masalarında yer bulamıyorlarsa bu yönetim anlayışı ortak akıl değil, tek akıldır. Muhtarlar kamu görevi yürütmesine rağmen diğer kamu görevlileri gibi ücretli yıllık izin olmazsa, münferit bir ödeneği bulunmazsa kamu görevini nasıl yürütürler? Mahallî seçimlerde muhtarlarımıza verilen bazı sözler var, bunlar tutulmalı ve hak ettikleri düzenlemeler yapılmalıdır.

Ekonomik tablo da iç açıcı değildir. Genç işsizliği artmakta, üretimde kopuş derinleşmektedir. İnsanımız sadaka değil, alın teriyle kazanacağı onurlu bir geçim arzulamaktadır ancak mevcut sistem insanı üretimden uzaklaştırıp bağımlı hâle getirmektedir. Oysa millî görüş “Yaşanabilir Bir Türkiye” derken üretim ekonomisini, alın terini, adil paylaşımı esas almıştır. Belediyeler sosyal yardımı değil, üretimi önceleyen kalkınma merkezleri hâline gelmelidirler. Bu imkânlar ise yandaşlara değil, tüm vatandaşlara eşit paylaştırılmalıdır. Çalışma ibadettir, üretim adaletin tezahürüdür.

Kıymetli milletvekilleri, kentsel dönüşüm adı altında yapılan uygulamalar da bir başka adaletsizliği doğurmaktadır. Mahalleler yıkılıyor, insanlar yerinden ediliyor, komşuluk kültürü siliniyor. Yüksek binalar dikiliyor ama insan onuru gölgede kalıyor. Kentsel dönüşüm rantın değil, adaletin ve güvenliğin aracı olmalıdır. Yatay mimari, yerinde dönüşüm ve afet güvenliği insan odaklı şehircilik anlayışının temelidir. İmar rantı da Samsun halkının vicdanını yaralamaktadır. İmar uygulamaları kamu yararından uzak, belirli kişi ve grupların çıkarına hizmet eder hâle gelmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MEHMET KARAMAN (Devamla) - “Adalet mülkün temelidir.” diyor ama imarda adalet kalmamışsa o mülk de o şehir de yıkılır. İmar kararları şeffaf biçimde dijital platformlarda ilan edilmeli, halkın denetimine açılmalıdır. Vatandaşın hakkını gasb eden imar düzeni kul hakkına tecavüzdür.

Samsun bereketli ovalarıyla Karadeniz’in ambarıdır ancak köylü üretmiyor, çiftçi geçinmiyor, gençler tarımdan kopuyor, köyler yaşlanıyor. Tarım bir geçim değil, bir medeniyet meselesidir; üretimden kopan bir şehir kimliğinden kopar. Belediyeler, kentsel tarım kuşakları, üretici pazarları ve genç çiftçi fonlarıyla köylüyü yeniden ayağa kaldırmalıdır. Bizler şehre emanet gözüyle bakarız. Bizim ölçümüz rant değil, kul hakkıdır. Şehirdeki her yol, her bina, her yatırım adaletin ve hakkaniyetin terazisinde tartılmalıdır. Samsun’un sorunları teknik değil, ahlaki bir krizin yansımalarıdır. Çözüm ise yalnızca beton dökerek değil, vicdani ve ahlaki aklı hâkim kılarak olur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET KARAMAN (Devamla) - Bir şehir akılla kurulur ama adaletle yaşar, ahlakla yükselir. Samsun ortak aklın ve ahlaki yönetimin şehri olmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Işık Gezmiş...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'a İstiklal Madalyası verilmesini istediklerine ilişkin açıklaması

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Memleketim Giresun Türk milletinin varoluş mücadelesi olan Kurtuluş Savaşı'nda tamamı gönüllü alaylardan oluşan 3 alayla Millî Mücadele'ye katılmıştır. 42'nci, 44'üncü ve 47'nci gönüllü Alaylar Topal Osman Ağa ve Binbaşı Hüseyin Avni Alparslan komutasında Sakarya'da, Dumlupınar'da destan yazdılar. Giresun'un her haneden 1 şehit vererek nüfusuna oranla en çok şehit veren il olarak tarihe kazındı. Giresun Milletvekili olarak Giresun'uma İstiklal Madalyası verilmesi için kanun teklifi verdim.

Harşit'te Rus işgaline karşı duran, Haymana'da, Afyonkarahisar'da şehitliği bulunan Giresun uşaklarının kanları bugün dalgalanan al bayraktadır. Binlerce Giresunlu imza topluyor. Yiğit Giresun ünvanıyla Millî Mücadele ruhuna yakışır şekilde İstiklal Madalyamızı istiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Uysal...

2.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, Ahmet Minguzzi'yi hayattan koparanların aldıkları cezaya ilişkin açıklaması

LEVENT UYSAL (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bir ana, bir baba olarak yüreğimiz yanıyor. Ahmet Minguzzi evladımızı bizden koparanlar en ağır cezayı almalıdırlar. İnaniyoruz ki adalet terazisi şaşmaz, şaşmayacaktır. Aziz Atatürk'ün bizlere emaneti olan çocuklarımızı korumalıyız, sahip çıkmalıyız. Annelerin ağlamaması için yarınlarımızı korumalıyız efendim. Güçlü Türkiye ancak mutlu çocuklarla, huzurlu ailelerle mümkün olur.

Teşekkür ederim.

Saygılarımla efendim.

BAŞKAN - Sayın Kamaç...

3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın, 23 Ekim Van depreminin 14'üncü yıl dönümüne ve Rojin Kabaiş'e ilişkin açıklaması

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün 23 Ekim, Van depreminin 14'üncü yıl dönümü. Bu vesileyle, depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza tekrar Allah'tan rahmet diliyorum, kalanlarına sabır diliyorum.

Bir gerçeği de burada tekrar ifade etmek istiyorum: On dört yıl önce yaşanmış depremin izleri hâlâ Van'da silinmedi.

İkinci bir konu Sayın Başkan, Rojin Kabaiş meselesi; bir yıl önce "İntihar etti." denildi fakat yapılan çalışmalarda Rojin Kabaiş'in bedeninde 2 erkeğin DNA'sı bulundu. Bu saatten sonra bu, bir intihar vakası değil, bir cinayet dosyasıdır. Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencileri on gündür eylemde, iki gün önce çok ağır bir polis müdahalesine de maruz kaldılar. Biz diyoruz ki yetkili kurumlara: Bu cinayet dosyasını artık ciddiyetle ele alın ve Rojin Kabaiş meselesini aydınlatın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Gül...

4.- Siirt Milletvekili Mervan Gül'ün, Siirt'te kasım ayında gerçekleştirecekleri ekonomi zirvesine ilişkin açıklaması

MERVAN GÜL (Siirt) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AK PARTİ olarak Siirt'in her alanda hak ettiği değere ulaşması için durmaksızın çalışıyoruz, çalışacağız. Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat'ın liderliğinde Siirt İl Başkanımız, Siirt Valiliği, Ticaret ve Sanayi Odamız ve sivil toplum kuruluşlarıyla el ele kasım ayı içerisinde geniş katılımlı ekonomi zirvesini gerçekleştireceğiz. Siirt'in Türkiye Yüzyılı vizyonunda parlayan bir yıldız olacağına yürekten inanıyorum. Bu zirve sadece bir başlangıç; birlikte Siirt'i ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan daha güçlü bir şehir hâline getireceğiz inşallah. Zirvemizin Siirt'imize ve ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kocamaz...

5.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'ın, esnaf ve sanatkarların emeklilik konusunda yaşadıkları mağduriyete ilişkin açıklaması

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Esnaf ve sanatkarlarımıza bizzat Sayın Cumhurbaşkanı tarafından, 2023 yılında, seçim öncesi Kayseri Meydanı'nda, 9000 iş günü yerine SSK'lı çalışanlar gibi 7200 iş gününde emeklilik sözü verilmişti. Bu sözlerle rağmen bugüne kadar hiçbir adım atılmamış ve düzenleme yapılmamıştır. Buna göre, BAĞ-KUR'a kayıtlı esnaflarımızın yanlarında çalıştırdıkları işçi, çırak ve kalfalardan tam bin sekiz yüz gün yani beş yıl sonra emekli olabilmeleri sizce adil bir durum mudur? Bu durum esnaf ve sanatkarlar kesiminde büyük bir mağduriyete ve ayrımcılığa yol açmaktadır. Bunu sizin vicdanınıza bırakıyor ve buradan iktidara seslenmek istiyorum: Esnaflarımıza vermiş olduğunuz 9000 iş günü yerine 7200 iş gününde emeklilik sözünü tutun ve esnaf ve sanatkarlarımızın emeklilik konusunda yaşadıkları bu mağduriyeti ve yaptığımız ayrımcılığı bir an önce ortadan kaldırın diyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

2.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Tunceli'nin yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Gündem dışı ikinci söz, Tunceli'nin yerel sorunları hakkında söz isteyen Tunceli Milletvekili Sayın Ayten Kordu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dersim'in doğasından ekonomisine, eğitiminden toplumsal yaşamına kadar yaşadığı ağır, derinleşen sorunları beş dakikada ifade etmek mümkün değil ama yine de belli başlıklar hâlinde ifade etmeye çalışacağım.

“Rehak” inancının kapsayıcı, barışçıl ve demokratik felsefesiyle şekillenen Dersim, Kürt-Alevi kimliğinin ve doğayla iç içe yaşamış kadim bir inancın merkezidir. Ancak bu coğrafyada yaşanan katliamlarla yüzleşilmemiş olması hâlâ ağır bir biçimde coğrafyamızda hissedilmektedir. Halk, kentin tüm girişlerinde beton bariyerler ve kimlik kontrolüyle potansiyel suç mahalli gibi ele alınmaktan bıkmıştır. Beton bariyerler kaldırılmalıdır. Maden ve baraj projeleriyle yok edilen, yok edilmek istenen ormanlarımız, tahrip edilen Munzur havzası yalnızca ekolojik dengeyi değil, toplumsal hafızayı da hedefleyerek kentin özgün tarihi, demografisi ve siyasal iktidarın tekçi politikalarına göre dizayn edilmeye çalışılmaktadır.

Sayın vekiller, doğayı talan eden maden yasaları derhâl durdurulmalıdır. Munzur’da ekolojik florası ve su havzalarıyla pek çok endemik bitkiye ve yaban hayatına ev sahipliği yapan doğamızın yok olmasına biz asla izin vermeyeceğiz. Ormanların, vadilerin “turizm şehri” reklamları yapılarak işletmelere açılmak istenmesi, şehrin altyapısızlığıyla birleşince iki önemli vadinin sularının ciddi anlamda kirlenmesine yol açmaktadır.

İşsizlik ve baskı politikaları genç nüfusu yerinden etmiş, sosyal ve kültürel alanlar yaratılmadığı için gençlik TÜRGEV gibi cemaatçi yapılarla kuşatılmaya çalışılarak uyuşturucu ve çetevari güç odakları yaratılmasının önü açılmak istenmektedir. Gençlerin kendi kimliğine ve yaşamına uygun alanlar engellenmiş, geliştirilmemiştir.

Gülistan Doku’nun kaybettirilmesinin üzerinden beş yıl geçmesine rağmen hâlâ akıbetine dair açıklama yapılmamaktadır. Kadınların yaşam hakkının tehlike altında olduğunun en çıplak hâlidir. Israrla ve inatla “Gülistan Doku’ya ne oldu?” diye sormaktan biz kadınlar asla vazgeçmeyeceğiz.

Munzur Üniversitesi sürekli liyakatsiz atamalar ve Rektörün keyfî uygulamalarıyla gündeme gelmektedir. Son olarak adliye binasının güçlendirilmesi sebebiyle üniversite kütüphanesinin boşaltılarak adliye tahsis edilmesi, gençliğe ve bilime verilen özensizliği bir kere daha göstermiştir. Yurtların yetersizliğiyle öğrencilerin eğitim hakkının elinden alınması, barınma ve yol ücretlerini karşılamak zorunda bırakılmaları pek çok öğrencinin okulu yarıda bırakmasına sebep olmaktadır. Eğitime yaklaşım bilimsel, eşitlikçi, cinsiyetçilikten arındırılmış, ana dilde eğitim hakkıyla sağlanmalıdır.

Sayın vekiller, yerinde yaşam, yerinde ekonomi desteklenmelidir. Çiftçi ve tarım politikaları yeterince desteklenmemiş, hayvancılıkta yaşanan kayıplarda üreticiler yalnız bırakılmıştır. Aşılama, veteriner hizmetleri mutlaka ücretsiz olarak karşılanmalı; mazot, gübre gibi giderler için destekleyici politikalar hayata geçirilmeli; kentin üretimi teşvik edilerek bürokratik zorlayıcı uygulamalar kaldırılmalıdır. Don gibi doğal afetlerde çiftçilerin ürünleri zarara uğrarken destek kapsamı dışında bırakılan üreticilerin mutlaka destek programına dâhil edilmeleri sağlanmalıdır.

Büyük marketler karşısında küçük esnaf desteklenmemiş, adil olmayan vergi yükü esnafı giderek zor durumda bırakmıştır. Büyük tekelere karşı küçük esnafı destekleyen politikalar daha fazla desteklenmelidir.

Yoksulluk her geçen gün artarken kadınlar başta olmak üzere emekliler, emekçiler ciddi sorunlar yaşamaktadır. Barınma sorunları bunların başında gelmektedir. Ev kiralari asgari ücretin üzerinde seyrederken açlık sınırı altında ücretlerle geçinilemez hâle gelinmiştir.

Bugün kırsal bölgede altyapı hizmetleri dahi sağlanmamaktadır. Bütçe yetersizliği bahanesiyle köyler susuz, yolsuz, elektriksiz bırakılmakta; ambulans, yol bulamadığı için hastasına ulaşamamaktadır. Virajlı yollarda bariyer çalışmalarının yetersizliği, sürekli yollara düşen kaya parçalarıyla yaşanan kazalar, tünellerin ışıklandırılmaması ve bakımsızlığı can almaya devam etmektedir.

Dersim’de en ağır demokrasi ihlallerinden biri, Dersim merkez ve Ovacık Belediyelerine kayyum atanmasıdır; halkın iradesinin hiçe sayılması, yerel demokrasinin ortadan kaldırılmasıdır. Yerelin gelişiminin önüne geçildiği, tüm kararların merkezi idarenin anlayışına göre dizayn edildiği bir düzende halkın demokratik katılımı mümkün değildir. Her yerde kayyum politikalarına son verilmeli, halkın seçtiği belediye eş başkanları ve başkanları derhâl görevlerine dönmelidir.

Ayrıca, siyasi saiklerle işten çıkarılan emekçiler işe geri alınmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AYTEN KORDU (Devamla) - Yerel demokrasinin yeniden tesis edilmesi, sadece Dersim halkının değil bu ülkenin demokrasiye inanan her yurttaşın ortak talebidir.

Sayın vekiller, Dersim halkı sesinin duyulması, tarihsel kıyımlarla yüzleşilmesi, eşit yurttaşlık hakkının, kimliğinin, ana dilinin, inancının tanınması için mücadelesini sürdürecektir. Bu kadim coğrafya; barışın, demokrasinin ve özgür bir yaşamın inşası tamamlanıncaya kadar tarihsel olarak dervişane yolculuğuna devam edecektir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Uysal Aslan...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

6.- *Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, Şırnak KYK Erkek Yurdu'nda yaşanan barınma krizine ilişkin açıklaması*

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şırnak KYK Erkek Yurdu'nda yaşanan barınma krizini bir kez daha bu kürsüden dile getirmek zorunda kalıyoruz. Daha önce de soru önergesiyle Meclis gündemine taşıdığımız sorun ne yazık ki çözülmedi. 2 kişilik odalara 4 hatta 8 öğrencinin yerleştirildiği, 21 öğrenciyi 1 tuvalet ve banyonun düştüğü tabloyla karşı karşıyalar. Bu koşullar ne eğitim hakkına ne de insan onuruna uygundur. Gençlerin talebi, sadece barınma değil insanca yaşam talebidir çünkü gençler, yurt arayışında değil bilimin, emeğin, özgün düşüncenin peşinde olmalıydılar. Bu tablo, gençliği üretimden, umutlu gelecekte koparmaktadır. Geçici çözümler yerine Şırnak'ta artan öğrenci nüfusu dikkate alınarak kalıcı yurt yatırımları yapılmalı, mevcut yurtlar ise sağlık, güvenlik koşullarına uygun hâle getirilmelidir. Biz DEM PARTİ olarak bu hakkın ve gençleri talebinin takipçisi olmaya devam edeceğiz.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Taşkent...

7.- *Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, veteriner hekimlerin yıllık harç uygulamasından muaf tutulması gerektiğine ilişkin açıklaması*

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mezun sayısına oranla kamuda çok az istihdam olanağı bulabilen ve mecburen muayenehane açmak zorunda kalan veteriner hekimler, kârlılık durumuna bakılmaksızın brüt gelirlerinden katma değer vergisi ve yıllık yüzde 40'a kadar gelir vergisi ödemektedir. Mevcut iş yeri açma ve çalıştırma harçlarının yanı sıra atık yönetimi, ilaç ve aşı takip sistemleri, elektronik reçete gibi mesleki ve mali yükler de veteriner hekimlerin omuzlarındadır.

Kurulum ve işletim esnasında devletten teşvik ve destek almayan, gerek vergi ödeyerek gerek istihdam sağlayarak devlete destek olan ve ülkenin hayvan sağlığına, refahına, hayvancılık ekonomisine hizmet ederek önemli bir görev üstlenen veteriner hekimlerin yıllık harç uygulamasından muaf tutulması önem arz etmektedir.

BAŞKAN - Sayın Dusak...

8.- *Şanlıurfa Milletvekili Abdürrahim Dusak'ın, İsrail'in Batı Şeria'yı ilhak etme girişimine ilişkin açıklaması*

ABDÜRRAHİM DUSAK (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İsrail'in Batı Şeria'yı ilhak etme girişimi uluslararası hukuka aykırı, kabul edilemez bir saldırganlıktır, şizofrenik bir yaklaşımdır. Bu adım, zaten hassas olan ateşkes sürecini baltalayan ve Filistin halkının temel haklarını gasbden tehlikeli bir tırmanıştır. Batı Şeria, Filistinlilerin vatanıdır. 1967 sınırları temelinde, başkenti Kudüs olan, coğrafi bütünlüğe sahip, bağımsız bir Filistin Devleti'nin kurulması engellenemez. Bu hukuksuz niyetleri tümüyle reddediyoruz ve uluslararası camiayı derhâl harekete geçmeye çağırıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Özcan...

9.- *Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, vatandaşın vergi affı değil adil bir yapılandırma istediğine ilişkin açıklama*

TALİH ÖZCAN (Düzce) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Anadolu'dan bir feryat yükseliyor. Büyük işletmeden küçük esnafa, nakliyeciden çiftçiye herkes "Üretim yapamıyoruz." diyor. Yüksek enflasyon dengeleri bozdu, maliyetler yükseldi, bir kamyon lastiği 70 bin liraya dayandı. Çiftçi gübreyi borçla alıyor, üretim atölyeleri işçisine maaş ödeyemiyor; hesaplar bloke, borçlar yük oldu. Devletin görevi, cezalandırmak değil üretimi yaşatmak olmalıdır. Üretim durursa, esnaf kepenk kapatırsa, çiftçi ekemezse, nakliyeciyi taşıyamazsa bu ülkenin ekonomisi ayakta duramaz. Vergi yüküyle ezen değil üretimiyle güçlenen bir Türkiye'yi inşa etmeliyiz. Vatandaş, vergi affı değil adil bir yapılandırma istiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu...

10.- *Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, yangından en büyük zararı gören Osmaneli ve Gölpazarı ilçelerine ilişkin açıklaması*

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bilecik'te yaşanan orman yangınlarında en büyük zararı Osmaneli ilçemiz, ardından Gölpazarı gördü; bu 2 ilçe afet bölgesi ilan edildi. Bölgedeki AFAD'a da yangın sonrasında 30 milyon lira yardım geldi ancak ne olduysa yine iktidarın ayrımcı ve kayırmacı zihniyeti devreye girdi. AFAD, bu paranın bir kısmını kullandı; kalanı da AKP'li belediyelere yani Gölpazarı, Pazaryeri, Dodurga, İnhisar'a beşer milyon lira gönderdi oysa Dodurga, İnhisar, Pazaryeri'nde yangın olmamıştı. Bu mu yani şimdi afet yönetimi? Osmaneli'nde vatandaşın küle dönen umutlarını yeşertmek gerekirken siz yandaşlığı yeşertiyorsunuz. Yangın Osmaneli'nde, parası ve yardımı ise Dodurga, İnhisar, Pazaryeri'nde.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

3.- *İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in, Uluslararası Adalet Divanının Filistin konusunda vermiş olduğu danışma görüşüne ilişkin gündem dışı konuşması*

BAŞKAN - Gündem dışı üçüncü söz, Uluslararası Adalet Divanının Filistin konusunda vermiş olduğu danışma görüşü hakkında söz isteyen İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'e aittir.

Buyurun Sayın Yüksel. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Uluslararası Adalet Divanı, dün, İsrail'in eylemleri, İsrail'in Filistin topraklarındaki faaliyetleriyle ilgili, yükümlülükleriyle ilgili bir görüş verdi ve burada İsrail'in eylemlerinin hukuksuz olduğuna hükmetti. Divanın açıkladığı görüş, uluslararası hukukun, insanlık vicdanının tarihsel bir zaferidir. Bu karar, Filistin halkının meşru haklarını teyit etmiştir ve İsrail'in işgal altındaki topraklarda yürüttüğü uygulamaların uluslararası hukuka açık biçimde aykırı olduğunu da tespit etmiştir.

Biz, Türkiye Büyük Millet Meclisi hukuk heyeti olarak Dışişleri ve Adalet Bakanlıklarımızla tam bir eş güdüm içerisinde bu süreci başından itibaren yakından takip ettik ve etmeye devam ediyoruz. Dün de Lahey'de adaletin safında yer aldık. Türkiye, eş sunucu olarak davayı Birleşmiş Milletler Genel Kurulundan Uluslararası Adalet Divanına taşımıştır ve Uluslararası Adalet Divanı nezdindeki bu danışma görüşü sürecine de hem yazılı hem sözlü olarak sunumlarda, beyanlarda bulunarak aktif biçimde katılım sağlamıştır. Türkiye, Uluslararası Adalet Divanına sunduğu beyanlarda İsrail'in Gazze ve Doğu Kudüs'te uluslararası hukuku sistematik biçimde ihlal ettiğini, insancıl hukuk, Cenevre Sözleşmesi ve BM yükümlülüklerini açıkça ihlal ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, BM personeline yönelik saldırıların İsrail açısından hukuken bağlayıcı sonuçlar doğurduğunu da vurgulamıştır.

Mahkeme dün açıklamış olduğu danışma görüşünde İsrail'in işgal altındaki Filistin halkının temel ihtiyaçlarını karşılamak, UNRWA ve diğer kuruluşların yardım faaliyetlerine engel olmamak, yardım ve sağlık personelinin korumak, zorla yerinden etme ve aç bırakma yasağına uymak, tutukluların Uluslararası Kızılhaç tarafından ziyaretine izin vermek ve BM kurumlarının dokunulmazlıklarına saygı göstermekle yükümlü olduğunu belirtmiştir. Divanın danışma görüşünün odağında özellikle UNRWA'nın -Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı- faaliyetlerinin kısıtlanması meselesi yer almıştır. Divan, UNRWA'nın tüm insani yardım faaliyetlerinin ana aracı ve belkemiği olduğunu vurgulamış, işgal altındaki Filistin topraklarında yürütülen insani yardım faaliyetlerinin engellenmesini, uluslararası hukukun ve insancıl hukukun açık ihlali olarak değerlendirmiştir.

Bildiğiniz gibi UNRWA, Gazze ve civar ülkeler dâhil olmak üzere 13 bin yerel çalışanıyla yalnızca bir yardım kurumu değil milyonlarca Filistinlinin eğitim, sağlık, gıda ve barınma hakkına erişimini sağlayan yaşamsal bir kurumdur. Türkiye olarak da UNRWA'yı desteklediğimizi buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum ki bugün, biliyorsunuz, Türkiye ile UNRWA arasında Ankara'da UNRWA Ofisinin kurulmasına dair anlaşmanın onaylanmasını görüşeceğiz. Bu nedenle, UNRWA'nın sahadan dışlanması ya da faaliyetlerinin askıya alınması kurumsal bir boşluk yaratmış ve milyonlarca insanı açlık, hastalık ve yoksulluğun pençesine itmiştir. Bu boşluğu doldurmak üzere kurulduğu iddia edilen sözde Gazze İnsani Yardım Vakfı, aslında "insani yardım" adı altında yardımı bir silaha dönüştüren bir sistem kurmuştur, tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştır ve binlerce sivil hayatını kaybetmiş, açlık silah hâline getirilmiştir.

Burada Mahkeme, Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkının uluslararası hukuk açısından tartışmasız bir hak olduğunu da vurgulamıştır. İsrail'in, bu hakkın kullanılmasını engelleyecek şekilde iç hukukunu işgal altındaki topraklara teşmil etmemesi gerektiğini belirtmiştir. Divan, nihayetinde Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkının gerçekleştirilmesinin, bağımsız ve egemen bir devlet olarak güvenli ve tanınmış sınırlar içinde İsrail devletiyle yan yana, barış içinde yaşama hakkı dâhil bölgesel istikrara ve Orta Doğu'daki tüm devletlerin güvenliğine katkı sağlayacağını bir kez daha vurgulamıştır.

Biliyorsunuz, bir ateşkes yapıldı. Yalnız, şunu ifade etmem gerekiyor: Ateşkesin varlığı, hukuksuzluğu ortadan kaldırmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Bombaların susması, adaletin tecelli ettiği anlamına gelmez. İki yılı aşkın süredir devam eden yıkımın, binlerce sivilin ölümüyle sonuçlanan saldırıların ve insani yardımların kasten engellenmesinin hesabı mutlaka sorulmalıdır. Bu danışma görüşü, yalnızca Filistin halkının haklı davası açısından değil aynı zamanda küresel adalet anlayışının güçlenmesi bakımından da tarihi bir dönüm noktasıdır.

Türkiye olarak temennimiz, Divanın danışma görüşünde ortaya koyduğu ilkeler doğrultusunda soykırım davası sürecinin de süratle sonuçlandırılması ve tüm faillerin uluslararası hukuk önünde yargılanmasıdır. Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği üzere Netanyahu yaptıklarının cezasını ödemekten kaçamayacaktır, er ya da geç yargılanacak ve işlediği soykırım ve savaş suçlarının bedelini ödeyecektir. Türkiye, Divandaki bütün süreçleri cezasızlık algısının kırılması ve adaletin yerini bulması amacıyla yakından takip etmeye devam edecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Son olarak şunu da ifade etmek istiyorum: İsrail Meclisinin Batı Şeria'yı ilhaka yönelik kararı yok hükmünde olup ateşkes sürecine yönelik bir sabotaj ve uluslararası hukukun açık ihlalidir; bu hukuksuz kararı reddediyoruz.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Buyurun Sayın Baykan.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

11.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, Konya Şekerin Soma Termik Santral İşletmesine yönelik pozitif duruşuna ve Mazhar Osman'ı rahmetle andığına ilişkin açıklaması

MEHMET BAYKAN (Konya) - Yüzde 100 bir çiftçi kuruluşu olan Konya Şekerin Soma Termik Santral İşletmesine ilişkin, zannedersem bilgi eksikliğinden kaynaklı açıklamalar oluyor. Önümüzdeki günlerde geniş bir zaman diliminde Meclisimizde konuya ilişkin bilgilendirme yapacağım ancak bilinmelidir ki Konya Şekerin, Soma Termik Santral İşletmesine yönelik iyi niyeti ve yöre halkını zorda bırakmamak adına pozitif duruşu devam etmektedir. Önümüzdeki günlerde güzel gelişmeler olması dileğiyle başka bir konuya geçeceğim.

Her ne kadar tevriye yapmakta mahir olduğunuzu düşünseniz de sonunda başarısız olur, niyetinizi belli edersiniz. Son günlerde hava durumlarından fazlasıyla etkilenip “butlan” “yaylan” gibi kelimelerle kafiye oluşturduğunu zannedenler şair oldum diye düşünüyor olabilirler. Faydası olur mu bilmiyorum ama Hazreti Ali'nin “Sükûtun heybetini ucuz sözle satma.” sözünü hatırlatmış olayım. Mazhar Osman'ın “ishalifem” teşhisi tam da bu zamanlar için geçerli olsa gerek diyor, merhumu rahmetle anıyorum.

BAŞKAN - Sayın Bektaş...

12.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'daki sanayi esnafı için iktidara seslenmek istediğine ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2019 yılında eski sanayi ve Karatay sanayi sitelerinin taşınacağı büyük bir dönüşüm projesi duyurulmuş, bu projeye sanayi esnafının daha modern ve planlı bir alana geçmesi vadedilmişti. AKP iktidarı projenin 2023 yılında tamamlanacağını açıklamıştı ancak inşaat sürecinde yaşanan organizasyon eksiklikleri, teknik aksaklıklar ve özellikle zemin etüdü çalışmalarının yeterli hassasiyetle yürütülmemesi süreci sekteye uğrattı. Geline nokta sanayi esnafı hâlâ taşınamadı ve büyük bir belirsizlik içinde bırakıldı.

Konya'ya söz verip sözünü tutmamayı bir alışkanlık hâline getiren iktidara sesleniyorum: Sanayi esnafımıza yaşattığınız mağduriyete son verin ve bir an önce yeni sanayi bölgesine taşınmaları için eksikleri giderin.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Sayın Bursalı...

13.- İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'nın, Urla ilçesine bağlı Barbaros köyüne ilişkin açıklaması
ŞEBNEM BURSALI (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Taş sokakları, çat kapı evleri, misafirperver insanlarıyla Urla Barbaros köyümüz artık dünya sahnesinde. Birleşmiş Milletler Turizm Örgütü tarafından yürütülen En İyi Turizm Köyü Programı kapsamında Urla ilçemize bağlı Barbaros köyü 2025 yılı için “En İyi Turizm Köyü” ilan edildi.Yerel üretimi, dayanışmayı ve kültürel mirası odağına alan Barbaros köyümüz, Birgi ve Şirince'nin ardından sadece İzmir'in değil dünyanın da örnek gösterdiği bir yerleşim yeri hâline geldi.

Bu başarı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, İzmir başta olmak üzere ülkemizde hayata geçirdiğimiz kültür ve turizm vizyonunun da bir yansımasıdır.

Bu vesileyle, Barbaros köyü Muhtarımız Barbaros Ersan'ı ve emeği geçen tüm kurum ve kişileri gönülden kurtuluyor, herkesi Barbaros köyümüzü ziyarete bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Keleş...

14.- Elâzığ Milletvekili Erol Keleş'in, Fırat Üniversitesi Hastanesine ilişkin açıklaması

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

1975 yılında kurulan Fırat Üniversitemiz, yarım asrı aşan tecrübesi, güçlü akademik kadrosu ve yetiştirdiği on binlerce mezunuyla ülkemizin gurur kaynağı olmaya devam etmektedir. Uzun yıllar akademisyen olarak hizmet ettiğim bu büyük eğitim yuvasının 2025-2026 Akademik Yılı'nı kutluyorum.

Fırat Üniversitesi, yalnızca bilimin değil aynı zamanda sağlığın ve yeniliğin de simgesidir. Bu vizyon doğrultusunda, üniversitemize yakışır, 800 yataklı yeni Fırat Üniversitesi Hastanesini şehrimize kazandırıyoruz. 20 Ekim tarihinde yapım işi ihalesi yapılan bu önemli yatırımın Elâzığ'ımızın bölgesel sağlık üssü konumunu daha da pekiştireceğine ve vatandaşlarımıza modern, nitelikli sağlık hizmetleri sunacağına inanıyorum. Bu önemli yatırımın hayata geçmesinde destekleri için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a en içten şükranlarımı sunuyorum, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Hun...

15.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır'ın ve Tuzluca'nın sağlık sorununa ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Iğdır'ın Tuzluca ilçesinde 2 Ocak 2023'te ihalesi yapılan 25 yataklı devlet hastanesi aradan geçen üç yıla rağmen hâlâ tamamlanamamıştır. Oysa 1 Temmuz 2025'te teslim edilmesi gerekiyordu. Bugün Tuzluca halkı en temel sağlık hizmeti için hâlen kilometrelerce yol giderek Iğdır'a ya da çevre illere gitmek zorunda kalıyorlar. Tuzluca'da yalnızca hastane değil sağlık ocağı altyapısı da yetersizdir, ambulans ve uzman doktor sayısı ciddi biçimde düşüktür. Vatandaşlar acil durumlarda saatlerce beklemek zorunda kalmaktadır. Ancak Iğdır Nevruz Erez Devlet Hastanesinde de durum içler acısıdır; çocuk sağlığı, kadın doğum, kardiyoloji polikliniklerinde doktor eksikliği kroniklemiştir. Bir yanda bitmeyen inşaatlar, diğer yandan da eksik kadrolar... Iğdır ve Tuzluca halkı sabırla değil hizmetle yaşamak istiyor.

BAŞKAN - Sayın Mertoğlu...

16.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, Uluslararası Rize Ticaret ve Ekonomi Zirvesi'ne ilişkin açıklaması

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Açılışını Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı Uluslararası Rize Ticaret ve Ekonomi Zirvesi 2'nci gününde devam etmektedir. Rize'nin geleceğine yön verecek başta İyidere Lojistik Limanı, Ovıt Tüneli ve bağlantı yolları, Rize-Erzurum demir yolu, Samsun-Sarp demir yolu ile OSB'nin ikinci etap çalışmaları gibi birçok konunun ele alındığı zirvede Rize'nin lojistikten sanayiye, ticaretten ulaşım kadar bütüncül bir kalkınma anlayışıyla yol aldığı bir kez daha ortaya konuldu. "22 ülke, tek vizyon, güçlü Türkiye" anlayışıyla düzenlenen zirve Türkiye Yüzyılı'na giden yolda önemli bir adım olmuştur. Zirveyi tertip eden Rize Valiliğimize, Rize Belediye Başkanlığımıza, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Rektörlüğümüze, Rize Dernekler ve Vakıflar Birliği Vakfımıza ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Karatutlu...

17.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, deprem sonrası Kahramanmaraş'a ilişkin açıklaması

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, depreminin üzerinden otuz üç ay geçti. Geçen hafta Kahramanmaraş Bertiz bölgesindeydim. Bertiz'in Karamanlı köyünde insanların hâlâ çadırda yaşayıp ilkel şartlarda tahtadan yapılmış tuvaletleri kullandıklarına şahit oldum; işte resimleri. Müteahhit sadece hak sahiplerinin evlerinin alt betonunu yapmış ve kaçmış.

Maalesef, deprem sonrası Kahramanmaraş'ı bir kasabaya çevirdiler; kalitesiz binalar yapıldı, planlamasız, denetimsiz bir şehir oluşturdular. Tüm bunların sorumlusu ve başdenetçisi Çevre, Şehircilik İl Müdürü ne yapıyor? Fakirin, garibanın, arkası olmayanın işini sallayıp yolluyor; zengin, sermaye sahibinin işini takip edip kolluyor.

BAŞKAN - Sayın Çan...

18.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, 12 Nisanda yaşanan zirai don felaketinden etkilenen Samsun'a ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

12 Nisanda yaşanan zirai don felaketi 65 ilimizde binlerce üreticimizin emeğini, alın terini, bir yıllık umudunu yok etti. Cumhurbaşkanlığı kararıyla açıklanan destek ödemeleri çiftçimiz için hayati önemdedir ancak ne yazık ki ilk etapta yalnızca 44 il bu kapsamda yer almış ve seçim bölgem Samsun bu illerin arasında yer almamıştır. Oysa Samsun Karadeniz'in tarımsal kalbidir.

Terme'de, Çarşamba'da, Tekkeköy'de, Bafra'da üretici donla yıkılmış; mahsulünü, emeğini, gelirini kaybetmiştir. Bu tabloya rağmen Samsun'un ödemelerde ikinci plana itilmesi tam bir AKP adaletsizliğidir. Üreticiye adil davranılmalı, destekler şeffaf ve eşit biçimde dağıtılmalıdır. Tarımda adalet sadece bütçe kalemleriyle değil, çiftçinin alın terine gösterilen saygıyla ölçülür.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Yaz...

19.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, Şeyh Ahmed Yasin'e ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Hamas bir İslami direniş hareketidir. Şeyh Ahmed Yasin, Filistin İslami direnişinin ruhudur. Henüz genç yaşta geçirdiği bir kaza sonucu felç olmuş, ömrü boyunca tekerlekli sandalyede yaşamıştır. Ancak o zafiyet içindeki bedeni iman ateşini söndürememiştir, o hareket edemeyen bir bedende harekete geçiren bir ruh olmuştur. Şeyh Ahmed Yasin 1970'lerden itibaren Gazze'de camilerde vaazlar vermiş, sosyal yardımlaşma ağları kurmuştur; yoksulların, şehit ailelerinin, öğrencilerin sığınağı hâline gelmiştir. 1987'de İntifada patladığında bu halk ağnı direnişe dönüştürdü ve resmen Hamas kuruldu. 2004 yılında sabah namazı çıkışında korkak İsrail, füzelerle kendilerini şehit etti. O günden itibaren Filistin'de taş atan her çocuk birer Ahmed Yasin oldu.

Direnmek yaşamaktır. "..."¹

BAŞKAN - Sayın Karagöz...

20.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Suluova'da gençlerin barınma sorununa ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Geçtiğimiz hafta, Taşova'daki gençlerimizin barınma sorunlarını dile getirmiştik. Ne yazık ki bugün aynı tabloyu Suluova'da da görüyoruz: 1.120 öğrencimizin eğitim gördüğü Suluova Meslek Yüksekokulunda öğrencilerin kalabileceği tek bir erkek KYK yurdu yok, kız öğrenciler için ayrılan yurt ise yalnızca 75 kişilik, mevcut öğrenci sayısının yüzde 6'sına ancak yetiyor. Geriye kalan yüzlerce

¹ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

genç yüksek kiralı apartlara ya da evlere mecbur bırakılıyor, kimileri çevre ilçelerdeki yurtlardan her gün kilometrelerce yol gidiyor. Öğrencilerimiz ulaşım hatlarının yetersizliğinden ve bazı bölgelerde gece aydınlatmalarının eksikliğinden şikâyetçi. “Türkiye Yüzyılı” sloganları atan iktidar, gençlerine düzenli bir eğitim hayatını sağlayamıyor. Cumhuriyet Halk Partisi olarak Suluova’da, Taşova’da, Merzifon’da, gençlerimizin nerede sorunu olursa olsun onların hakkını savunacak, bu ihmalkâr düzene son vereceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Boz...

21.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz’un, cezaevlerindeki ihlallere ve keyfiliklere ilişkin açıklaması

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Hasta tutsak Muhlis Karagüzel 14 Ekim 2025 tarihinde anjiyo olmak üzere hastaneye götürülüyor. Aynı cezaevinde görev yapan ancak soyadını bilmediğimiz Ruken isimli kadın jandarma, Kürtçe konuştuğu için kendisine hem fiziki hem sözlü şiddet uyguluyor. Çevrede buna tanık olan vatandaşlar jandarmayı uyarınca onlar da baskıdan nasibini alıyor. Adı geçen jandarmanın cezaevindeki diğer tutsaklar tarafından görevi kötüye kullandığı, kaba, aşağılayıcı, nefret içerikli bir tutum sergilediği belirtilmiştir. Cezaevlerindeki ihlal ve keyfiliklere bir örnek de Elâzığ Cezaevi savcısının tutsaklara dönük keyfi uygulamalarında görülüyor. “Işık kapanmayacak, birileri olsa da olmasa da ışık açık kalacak.” diyor, telefonda kameraları takip ediyor, ışığı kapanan koğuştaki tutuklulara keyfi tutanak tutturuyor. Saçma sapan gerekçelerle infaz yakan aynı cezaevi hukuksuzluğa devam ediyor. Bu uygulamalar derhâl son bulmalı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

22.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç’un, Kahramanmaraş’ın yol sorununa ve deprem sonrası inşaat mühendislerine ilişkin açıklaması

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi “Yol yapıyoruz.” deyiversin ama bu çağda hâlâ yol sorunu var Kahramanmaraş’ta. Kahramanmaraş’ın Ekinözü ilçesinin Ambar-Çiftlikköy yolu, grup yolu çıktı. Ortaören-Uzunçayır grup yolu aynı şekilde çıktı ve hiçbir şekilde yeni bir tadilat yapılmıyor; yapılmadığı gibi, mevcut yıllar önceden yapılmış yollar, mesela Türkoğlu Kılılı, Binevler bölgesindeki yol da ağır kamyonlar nedeniyle çökme tehlikesi geçiriyor ve çoluk çocuk orada toz toprak içerisinde perişan.

Aynı zamanda, 6 Şubat depreminden sonra inşaat mühendisleri cezaevine konuldu. İnşaat mühendislerinin imzasıyla cezaevine giriyorlar ama onay veren belediye yöneticileri, belediye başkanları dışarıda keyif yapıyorlar, keyif çatıyorlar. İnşaat mühendisleri günah keçisi ilan edilmiştir depremden dolayı. Oysa yerel yöneticiler, belediye başkanları bu işin asli sorumlularıdır diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Bilici...

23.- Adana Milletvekili Bilal Bilici’nin, Ahmet Minguzzi’yi hayattan koparanların aldıkları cezaya ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - 24 Ocak 2025 tarihinde 14 yaşındaki Ahmet Minguzzi İstanbul Kadıköy’de, maalesef, 18 yaş altı faillerce hayattan koparıldı. Dokuz ay sonra verilen kararda ise 2 sanığa yirmi dört yıl hapis cezası verildi ve görüyoruz ki bu failler, o gencecik evladımızı hayattan koparan bu eller on beş yıl sonra yeniden aramızda dolaşacak. Diğer 2 sanığa ise beraat verilip tahliye edildi. Bugün başta Minguzzi ailesi ve vatandaşlarımız adaleti devlette değil, ilahi adalette arıyor. Devletin görevi, herkes için her yerde adaleti sağlamak.

İnşallah, işlerimizi ilahi adalete havale etmeyeceğimiz adil bir Türkiye’ye kavuşuruz diyorum.

BAŞKAN - Sayın Aşıla...

24.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, yasa dışı bahisçiliğe ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Toplumsal çürümenin ulaştığı noktaya hep birlikte şahit oluyoruz. Yasa dışı bahisçi olduğu, yüz milyarca liralık kayıt dışı kaynağı yönettiği, alenen vergi kaçırdığı, suçtan elde edilen geliri akladığı ve yurt dışına kaçırıldığı ortada olduğu hâlde piyasada dolanıyor, diledikleri gibi at koşturuyorlar. Bu suç örgütleri derhâl spordan dışlanmalıdır, tabelaları stadyumlardan indirilmelidir, markaları formalardan silinmelidir. Tüm bunlarla birlikte, Spor Toto, İddaa ve Millî Piyango da dâhil olmak üzere bahis ve kumar reklamları acilen sona erdirilmelidir, mücadele için de yeni bir yasa yapılmalıdır. Türkiye Futbol Federasyonunu da başını kumdan çıkarmaya, sektörü bu çukurdan kurtarmak için çalışmaya davet ediyoruz. Müslüman bir toplumda ancak helal şeyler yasalaştırılır, haram şeyleri yasalaştırırsanız toplumun dengesini bozarsınız diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

25.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, bütçe açık verdikçe bulunan çözümlere ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

AKP'nin bütçede açık verdikçe çözümü reformda, liyakatte, adalette, bilimde değil de yeni vergilerde, harçlarda, yasaklarda bulmaya çalıştığını biliyoruz. Yeni bütçe teklifiyle tıp doktorlarının muayenehanelerinden, polikliniklerden, özel tıp merkezlerinden, ağız ve diş sağlığı merkezlerinden ve hastanelerden, diş hekimi muayenehanelerinden, veteriner hekimlerden ve hayvan hastanelerinden yıllık ruhsatlarına dair harç uygulaması başlatmak istiyorlar. Kamu desteği almadan kendi emeğiyle sağlık hizmeti sunan, hayvan ve halk sağlığına katkı sağlayan emekçilere uygulanan bu baskı kabul edilemez. Sağlık emekçileri zaten vergiler ve diğer uygulamalarla ağır yük altındalar. Yeni harçlar yalnızca haksız değil aynı zamanda da adaletsizdir. Sağlığa, emeğe ve bilime vurulmuş bu darbe geri çekilmelidir. Vergisini ödeyen, istihdam yaratan, halk sağlığı ve hayvancılık ekonomisine omuz veren tüm hekimlerin ve veterinerlerimizin yanındayız. Bu maddeyi geri çekin.

BAŞKAN - Sayın Sarı...

26.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Sağlık Bakanına çağrıda bulunmak istediğine ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sağlık Bakanlığının hasta sevk süreçlerinin koordinasyonu ile ilgili olarak yayımlamış olduğu genelge sonrasında Balıkesir'de vatandaşlarımız da mağduriyet yaşamaktadır. Acil servise başvuran hastalarımızın yoğun bakıma yatışları ve acil ameliyatları için il dışına sevkleri Balıkesir 112 Koordinasyon Merkezi tarafından değil Bursa 112 Koordinasyon Merkezi tarafından gerçekleştirilmekte. Bu yapılan yeni düzenlemeyle hastalarımızın sevinde gecikme ve yaşanan süreçte de birtakım aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu karardan derhâl vazgeçilerek 112 servisinin Balıkesir'de hizmet vermeye devam etmesini talep etmekteyim.

Ayrıca, Balıkesir, yüz ölçümü ve coğrafyasıyla yazın 5 milyonu bulan nüfusu, kışın 1,5 milyonluk nüfusuyla, adalarda süren yaşamı ve geniş coğrafyasındaki yaratmış olduğu talepler doğrultusunda içinde polis okulu ve askerî okul bulunan bir kentin hava ambulansına ihtiyacı olduğunu vurgulamak istiyorum. Buradan Sağlık Bakanına çağrıda bulunuyorum: Balıkesir'e bir hava ambulans merkezi kurulmasını talep ediyorum.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) ÇEŞİTLİ İŞLER**

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Sakarya Karasu Şehit Üsteğmen İbrahim Abanoz Anadolu Lisesi öğrencilerine “Hoş geldiniz.” denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Sakarya Karasu Şehit Üsteğmen İbrahim Abanoz Anadolu Lisesi öğrencileri Genel Kurulu ziyaret ediyorlar. Kendilerine hoş geldiniz diyor, eğitim hayatlarında başarılar diliyoruz. (Alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sümer...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

27.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, on birinci yargı paketine ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Cezaevlerinde tutulan yüz binlerce insanın ve ailelerinin gözü kulağı uzun süredir Meclistedir. Bu talepler yalnızca bir af beklentisi değil adalet duygusunun yeniden tesis edilmesi yönündeki güçlü bir çağrıdır. Geçen yıl ekim ayında bu düzenlemenin Meclise geleceği, mağduriyetlerin giderileceği yönünde kamuoyuna net açıklamalar yapılmıştı. Ancak aradan bir yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ somut bir adım atılmış değil. Bu gecikme hem içerideki binlerce insanı hem de dışarıda umutla bekleyen aileleri derinden üzmektedir.

Buradan bir kez daha çağrıda bulunuyorum: On birinci yargı paketi hazırlanırken yüz binlerce insanımızı doğrudan ilgilendiren bu düzenlemeye mutlaka yer verilmelidir. Artık ertelenmemeli, geçen yıl ekim ayında verilmiş olan söz yerine getirilmelidir. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Adıgüzel...

28.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, TÜİK'ten çiftçilere gelen SMS'lere ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - Teşekkürler Sayın Başkan.

TÜİK'ten çiftçilere bir SMS gelmeye başladı; çiftçiler tarım il müdürlüklerine gidip bilgi verecekmiş. Sonra bir de telefon, kırk sekiz saat içinde gelmezsen 60 bin lira ceza. Hiçbir yasal dayanağı olmayan bu uygulama telefonla bir Deli Dumrul hikâyesidir.

Bu TÜİK, Hükümetin beceriksizliğini ortaya koyan hiçbir veriyi yayımlamıyor. Örneğin, kayıp çocuklar, çocuk ve kadın ölümleri gibi bazı verilerde de âdeti dezenformasyon kurumu gibi çalışıyor. Hükümetin istediği enflasyon rakamlarını açıklayarak çalışanların cebinden emek hırsızlığına aracılık ediyor. Anketlere göre, TÜİK'e olan güven yüzde 3'lerin altında, dip yapmış durumda. Çiftçileri kayıt altına alacaksanız önce 2/B arazilerindeki fahiş fiyatlara uygun hâle getirin ki millet de tarlasının tapusunu alabilsin, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kaydolabilsin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Şimdi söz talep eden Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim.

Buyurun Sayın Özdağ.

29.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na, Ahmet Minguzzi cinayetinde mahkemenin verdiği karara ve devletin kimleri affedebileceğine, pestisitlere, fahri Kur'an kursu öğrencilerinin kadro sorununa ve 3600 ek göstergeye ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gelecek hafta Meclisimiz çalışmayacak gibi gözüküyor. Şimdiden 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'mızı kutluyorum. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı... Gazi Mustafa Kemal Atatürk devletimizi kurduktan sonra, daha doğrusu Kurtuluş Savaşı'nı kazandıktan sonra cumhuriyeti ilan etmişti. Biz

imparatorluğumuzu kaybettik, yedi cephede dövüştük ve bir tek Çanakkale’de galip geldik, biraz Kutülamare’de, biraz da Kop Geçidi’nde biz vardık ama geri kalan kısımlarda büyük bir facia yaşandı, büyük bir dram yaşandı ve ardından da devletimiz tamamen işgal edildi. İşgal edildikten sonra Sevr Antlaşması’yla beraber de Osmanlı bir noktada iptal edildi. Hatta 1916 yılında bir noktada Sykes-Picot Antlaşması’yla, Rusların, İngilizlerin ve Fransızların gizli anlaşmasıyla, aynen yıllar sonra yapmış oldukları Yalta Anlaşması gibi bu anlaşmayla cetvellerle de Osmanlı İmparatorluğu’nun topraklarını paylaşmak istediler fakat evdeki hesap çarşıya uymadı. Yeniden bizi Orta Asya’ya göndermek isteyenlere karşı Sakarya önlerinde yeniden bir diriliş gösterdi bu millet ve ardından da bir devlet kurdu.

Cumhuriyetimizi ilan ettik, cumhuriyet 102 yaşında fakat önemli olan şu: Cumhuriyeti demokrasiyle taçlandırabilmek ve devletimizi liyakat, ehliyet ve ahlakla buluşturabilmek ve aynı zamanda hukukumuzu adaletle şahıhalaştırabilmek; o zaman cumhuriyet bir anlam ifade eder. Yoksa, cumhuriyetin tek başına olması bir anlam ifade etmez ama yine de Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları o zor şartlarda bir devlet kurdukları için şükran duygularımızı hak ediyorlar. Kendilerine Allah’tan rahmet diliyorum ve o gün bu cumhuriyeti ilan eden, bu Mecliste bulunan herkese de şükranlarımızı arz ediyoruz; onlara da Allah razı olsun diyorum ve son cümle olarak da, Gazi Mustafa Kemal Atatürk “Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti devleti ilelebet payidar kalacaktır.” diyor. “Payidar olmalıdır.” diye bir temennide bulunmuyor, “Payidar kalacaktır.” ifadesini kullanıyor. Ben de buna iman ediyorum, inancım da bu noktadır ki sonsuza kadar Türkiye Cumhuriyeti devleti payidar kalacaktır.

Değerli milletvekilleri, Ahmet Minguzzi cinayeti yaşandı biliyorsunuz. Gözleri ıslıl ıslıl bir masum; anne, babasının kınalı kuzusu bir çocuk hiç uğruna, sebepsiz ve sırf zevk için herkesin gözü önünde defalarca bıçaklanarak öldürülüyor; yetmiyor, cansız bedeni tekmeleniyor; bu da yetmiyor, katledilen masumun anne ve yakınları adalet yerini bulsun diye mücadele ettiği için aylardır tehdit ediliyorlardı, hakarete maruz kalıyorlardı ve yavrumuzun mezarı bile tahrip ediliyordu. Bu katillerden birkaçının iki gün önce duruşması vardı, karar duruşması vardı. Mahkeme kararını verdi ve 2 katile yirmi dört yıl ceza verirken diğerlerini beraat ettirdi. Eğer temyiz mahkemelerinden farklı bir karar çıkmazsa fazla değil yani en fazla beş altı yıl sonra cezaevinden çıkacaklarını taahhüt edebilirim sizlere, tıpkı bundan önce yaşanan sayısız örnekte gördüğümüz gibi; bundan kimsenin şüphesi olmasın.

Tek bir canlıya fiske vurmamış insanlar sırf farklı düşündüğü ya da kumpaslara, tuzaklara aklı ermediği için suçlu ilan ediliyor Türkiye’de. “Terörist” diye takibata uğruyorlar, cezaevlerine atılıyorlar, kolay kolay da çıkamıyorlar. İnsan öldürenler, katliam yapanlar ya da Çetnik taşeronlara merhamet ediliyor, affedilmek isteniyor onlar fakat bir diğer tarafta, işte siyasi suçlularla ilgili herhangi bir çaba, gayret sarf edilmiyor.

Peki, devlet birisinin kınalı kuzusunu zevk için öldürenleri hangi hakla affediyor? Hani lafa geldi mi “kisas” “kıyas” diye konuşanları, zamanında “Devlet anamın, babamın, kardeşimin katilini bana sormadan affedemez. Devlet birilerini affedecekse kendisine karşı suç işlediğini iddia ettiklerini affetsin.” diyenleri hatırlatıyorum. Evet, siz muhalifsiniz diye, fikrini açıkladılar diye, farklı düşündü diye cezaevine attığımız siyasi suçluları affedin, bunların üzerine çalışın diyorum. İnsanlar siyasi ya da toplumsal inanç temelinde bir itiraz ve karşı duruş gösteriyor, sonra adına “terör suçu” denilen deli gömleğini geçiriveriyorlar. Bidayetten beri “siyasi suç” denilerek ötekileştirilen faaliyetler zamanla terör suçu olarak algılanıyor oluyor. Zaten aptortta bekleyen düzenin kanun yapıcılar, toplumun satın aldığı bu hikâyeyi adım adım istedikleri düzleme çektiler ve şimdi AİHM ve hatta zaman zaman AYM’de bile mahkûm edilen kanuni ama hukuksuz uygulamalara zemin hazırlıyorlar diyorum. Ben bu noktada da yeniden infaz yasaları düzenlenirken bir kez daha hassasiyetle düşünülmesini teklif ediyorum.

Değerli milletvekilleri, milletimizi ilgilendiren çok önemli bir konu var. Nedir? Pestisitler. Nedir pestisitler? Gıdalarda ve de sebzelerde kullanılan ilaçlar. Burada birkaç defa söyledim, ben çiftçiyim, ÇKS'm var ve de Türkiye'den sebzeler ve meyveler yurt dışına ihraç ediliyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Bunların çoğunluğu -artık rakamlar, yüzdeler artmaya başladı- bunlar tekrar, yeniden Türkiye'ye iade ediliyor, Avrupa Birliği ülkeleri bunları kullanmıyor. Neden? Çocuklarımıza, kadınlara, insanlarımıza ve onların sağlığına zarar verdikleri için. Türkiye'ye geri gönderiliyor bunlar. Bunlarla ilgili iddialar var, söylemler var tekrar, yeniden Türkiye'de bunların ihaleye çıktığı noktasında. Bununla ilgili bir araştırma önergesi de vermiştik. Şimdi, Türkiye'de, aynı zamanda Avrupa'ya giderken Avrupalılar inceliyor veya bizim gümrüklerimizde inceleniyor, sağlığa uygunsa oralarda kullanılıyor, değilse geri iade ediyorlar. Peki, bizim ülkemizde tarlada aynı ilaçlar kullanılıyor, bunlarla ilgili olarak incelemeler yapılıyor mu? Yapılıyor. Nasıl yapılıyor? Tesadüfi yöntemle, "random" usulüyle yapılıyor. Tarlalara geliyorlar, burada Tarım ve Orman Bakanlığı bunlarla ilgili incelemeler yapıyor ama bunlar yetersiz arkadaşlar. Önemli olan şu: Tarladan hale giden sebze ve meyve mutlaka halden çıkarken, manavlara ve de aynı zamanda pazarlara giderken, özel olarak Avrupa Birliği'ne veya başka ülkelere giderken nasıl ki özel aletlerle inceleniyorsa bununla ilgili olarak da Hükûmetin derhâl hallere bunları koyması gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Çok teşekkür ederim Başkanım.

İnanın, gelecekte çocuklarımız çok büyük sıkıntılar yaşayacak, bunlar üzerinden hastalıklara düşer olacağız ve de tedavisi mümkün olmayan hastalıklara maruz kalacağız. Bir yandan sokaklarda uyuşturucu kullanan 10 milyona yakın insanımız var, 2 milyonu bunların tescilli ve bunlar devlet tarafından, Hükûmet tarafından zaten biliniyor, bunların hangi ilaçları aldıkları dahi biliniyor. O nedenle bu noktada hassasiyet gösterilmesi gerektiğini söylüyorum ve ben bu noktada Tarım ve Orman Bakanlığını ve ilgili kuruluşları da bir kez daha uyarıyorum burada, belediyeler de dâhil olmak üzere.

Değerli milletvekilleri, şimdi, fahri Kur'an kursu öğreticileri var; yıllardır çalışıyorlar, KPSS'yle giriyorlar, aynı zamanda Diyanet İşleri Başkanlığı bunlara bir sınav yapıyor, ardından da iki yıl çalışıyorlar sözleşmeli, ücretli olarak ve otuz gün çalışıyorlar, sekiz ile dokuz gün arasında sigorta yapılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Evet, son dakikayı veriyorum, 8'inci dakika.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlayacağım efendim.

Aynı zamanda bunların maaşları oldukça düşük. Vekil imamlar var, onlar da aynı şartlarla giriyorlar, onlara kadro veriliyor, zaman zaman verildi. İmam-hatiplerle, sözleşmeli imam-hatiplerle ilgili de verildi ama bunlara verilmiyor, sayıları da oldukça fazla. O nedenle, ben, bunların kadrolarının verilmesini ve... Köle gibi çalıştırılmasına karşıyım. Kur'an-ı Kerim köleliğe mâni olmuş ve "Köleliği kaldırın." demiş. Sultan Abdülmecit döneminde kaldırılmış, Gazi Mustafa Kemal Atatürk döneminde de İstanbul'da pazarlar tamamen kaldırılmış. Her türlü tepkiye rağmen insanların, erkeklerin ve kadınların pazarlanması da yasaklanmıştı değerli arkadaşlar.

Diğer bir husus 3600 ek gösterge. Nedir bu? Dediniz ki seçim öncesi, 2018 ve 2023 öncesinde “1’inci dereceye gelen her memura biz bir 3600 ek gösterge vereceğiz. Emekliliklerine yarayacak.” 4 meslek grubuna verdiniz ama geri kalanına da söz vermiştiniz. O nedenle, bunlara söz verildiği gibi yapılması gerekmektedir. Aradan yıllar geçti. Şimdi, aynı zamanda EYT’yi düzenlediniz, doğru bir iş yaptınız. Gerçi birileri “Doğru yapmadık.” dedi ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Otuz saniye daha istirahat etsem olur mu efendim?

BAŞKAN - Sekizi geçmiyoruz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Peki efendim, teşekkür ederim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Ben teşekkür ederim, sağ olasınız.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Buğra Kavuncu.

Buyurun Sayın Kavuncu.

30.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu’nun, TUSAŞ saldırısının yıl dönümüne, 23 Ekim Van depreminin yıl dönümüne, 23 Ekim 1991-1997 tarihlerinde şehit olan 30 askere, 29 Ekim cumhuriyetin 102’nci yılına, sonuçlanan Ahmet Minguzzi davasına ve çocuk yaşta cinayet işleyenlere, 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, hepimizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bugün, geçtiğimiz sene yapılan hain saldırının yıl dönümü, TUSAŞ saldırısının. Cengiz Coşkun, Atakan Şahin Erdoğan, Zahide Güçlü Ekici, Hasan Hüseyin Canbaz ve Murat Arslan... Şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyor ve bu hain saldırıyı, bu alçak saldırıyı bir kez daha kınıyorum.

Bugün, aynı zamanda -23 Ekim 2011- Van’daki depremin de yıl dönümü. Van’da yakınlarını kaybeden acılı ailelere bir kez daha sabır diliyor, hayatlarını kaybetmiş olanlara da Allah’tan rahmet diliyoruz.

23 Ekim 1991 ve 1997 tarihleri arasında -bugün yıl dönümü- tam 30 şehidimiz var; Adnan Ebiş, Ahmet Kıran, Ali Balak, Allahverdi Mengütay sadece bunlardan bazıları. Hain terör örgütü tarafından şehit edilmiş 30 askerimize de Allah’tan rahmet diliyoruz.

Önümüzdeki hafta 29 Ekim, cumhuriyetimizin 102’nci yılı. Cumhuriyet, toplumu, insanımızı güvenli bir şekilde, kendi haklarını kullanabilecek bir şekilde, demokrasiyi tam yaşatabileceği bir şekilde eğer uygulatabilirse bir anlam kazanacaktır. Biz, inşallah sonuna kadar cumhuriyetimizin ayakta kalması için çaba göstereceğiz. O ay ve yıldızı, o hilali ve yıldızı, o beyaz ve kırmızıyı her daim parlatacağız, her daim yaşatacağız. Cumhuriyet Bayramı’mız da şimdiden kutlu olsun.

Dedim ya, cumhuriyet, insanımızı sağlıklı, güvenli yaşatabilmektir aynı zamanda ama maalesef bugünlerde peş peşe yaşadığımız acılar bizi endişeye, tereddüde sevk ediyor. Toplum güvenlik konusunda ciddi endişeler içerisinde, özellikle büyük kentlerde, metropollerde. İşte geçtiğimiz günlerde Ahmet Minguzzi davası sonuçlandı; kamu vicdanı rahatsız oldu ve bu sonuçtan hiçbir şekilde memnuniyet duymadı. Hakan Çakır da geçtiğimiz günlerde hayatını kaybetmiş bir başka gencimiz. Serdar Öktem, İstanbul’un göbeğinde, orta yerinde öldürülen bir avukat ki öldürenlerin ve faillerin bir kısmı 18 yaşın altında. Hasret Akkuzu... Bu, tam bir skandal. Cezaevi firarisi, 2001 yılında, 17 yaşında, 4 kişiyi öldürmüş; daha sonra, 2016 yılında serbest kalıyor, serbest kaldığı gün 1 kişiyi öldürüyor, tekrar cezaevine giriyor ve ardından da açık cezaevinden izinli olarak çıktığında 17 yaşındaki Hasret Akkuzu’yu katlediyor.

Arkadaşlar, burada bir sıkıntı var. Toplumun bütün bu hadiselerden sonra ciddi tereddüt, endişe ve korku yaşaması son derece normal ve anlaşılabilir. Oranlara baktığınız zaman, rakamlar da çok yüksek ve günden güne artıyor. Bunu konuşmamız lazım; zira, adalet mekanizması kamu vicdanını rahat ettirmiyor; öyle olunca, kurumlara, devlete olan inanç da beraberinde azalıyor.

Bakın, bu Minguzzi konusunu bile gündemde tutuluyor diye eleştiren kesimler var. Şöyle sakat bir kafa var, bu konuları yani bu cinayetleri ya failin kimliği ya da kurbanın kimliği üzerinden konuşmaya, anlatmaya, tartışmaya meyilli sakat bir zihniyet var. Bu bambaşka daha büyük belaları ve yaraları peşinden getirecek -tekrar söylüyorum, altını çizerek vurguluyorum- sakat bir yaklaşımdır. Ya, evladını kaybetmiş, kaybettiği evladının mezarı tahrip edilmiş; kendisine adice, alçakça tehditlerde bulunulmuş; katiller cezaevinden birbirlerine mektup atmış “Bunu da yatarız, çıkarız.” diye, sonra da bu konu gündemde tutuldu diye bundan rahatsızlık duyan insanlar var. Tabii ki kamu vicdanı bu konuyu gündemde tutacak, tabii ki bunu tartışacak. Bunun derinlemesine incelenmesi lazım, bunun derinlemesine konuşulması lazım. Bakın, mahalle mahalle çeteleşmeyle biz karşı karşıyayız ve maalesef, az önce örneğini verdim, cezaevine giren ıslah olmadan çıkıyor. Cezaevine giren çıktığı gün tekrar suç işliyor. Cezaevine girip çıktığında tekrar suç işleyenlerin oranı yüzde 40 yani her 2 mahkûmdan 1’i tekrar suç işliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bu gençler, bu çocuk yaştaki gençler şöyle bir psikoloji içerisinde: Zaten gelecekle ilgili umutları, ümitleri yok, zaten heba olmuş bir geleceğe baktıkları için cezaevinde yatmayı da âdeta bir ödül görüyorlar, bu işi oyun zannediyorlar ve bunun sayısı her geçen gün artıyor. Bakın, sonra ne geliyor biliyor musunuz? Sistemden çözüm göremeyeceğine inananlar bugün sosyal medyada işte El Salvador’daki gibi birtakım çözüm önerileriyle beraber geliyorlar. Bizim bunu bütün detaylarıyla, sosyolojik boyutuyla, adalet boyutuyla, içişleri boyutuyla, her boyutuyla ele almamız ve bununla ilgili bugünden tedbir geliştirmemiz lazım aksi takdirde yaşayacağımız trajedi çok daha büyük olacak; siyasetin gündemine muhakkak dâhil etmemiz gerekiyor.

Dün ben bütçeyle ilgili de birkaç kelime söylemiştim, bugün bir kez daha tekrarlayayım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bu bütçe yürütmenin bütçesidir, dolayısıyla bu bütçe Sayın Cumhurbaşkanının bütçesidir ve bu bütçeyle ilgili önümüzdeki süreçte şu soruların cevap bulması lazım: Öyle bir bütçe yapıyorsunuz ki enflasyonla mücadele ortamında kamu giderlerini yüzde 29 artırılıyorsunuz, sonra da yüzde 16 enflasyondan bahsediyorsunuz. Bu bütçeyi yapanlar gelip burada 5 milyon çocuk niye bu ülkede aç anlatması lazım, 2 milyon çocuk niye oyuncak sahibi bile olamıyor anlatması lazım. 3 milyon çocuğun neden ikinci bir çift ayakkabısı yok? Bu bütçeyi yapanların gelip burada bunu gözümüzün içine baka baka anlatması lazım. Bu bütçeyi yapanlar “Faiz sebep, enflasyon sonuç.” deyip Türkiye’yi dünyanın en büyük enflasyonuna ve en yüksek faizine nasıl mahkûm ettiklerini anlatmaları lazım. Enflasyonla mücadele üç ayaklı olur.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Son cümlem.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, son dakika.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Para politikası, maliye politikası ve yapısal reform. Para politikası dışında enflasyonla mücadele konusunda tek bir adım atıldığını gördünüz mü? Yapısal reform... Bir tane yapısal reformdan bahsedin bana ya da kamu maliyesiyle ilgili bir adım atıldığından bahsedin. Hem kamu gideri olarak yüzde 29 vereceksiniz, asgari ücret olunca da yüzde 16 enflasyon tahmini üzerinden hareket edeceksiniz. Bu bütçe tükenmişlik bütçesidir. Bu tükenmişlik bütçesini yapanlar da bu Meclise gelip milletvekillerinin, dolayısıyla milletin gözünün içine baka baka hesabını vermek zorundadır diyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Filiz Kılıç.

Buyurun Sayın Kılıç.

31.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, bir yıl önce TUSAŞ saldırısında şehit olanlara, Nevşehir'in bazı belde ve köylerinde yaşanan şap hastalığına, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kıymetli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz Türk milleti; bir yıl önce TUSAŞ saldırısında şehit olan vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum, mekânları cennet olsun inşallah.

Gene konuşmama başlamadan önce, seçim bölgem Nevşehir'imizin Türkeli, Kaymaklı ve Tatların beldeleri ile Terlemez, Balcın, Kalecik, Küllüce, Karahasanlı, Akpınar, Karacaşar, Gümüşkent ve Özyayla köylerimizde yaşanan şap hastalığı nedeniyle tüm hemşehrilerimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Salgının ilk anından itibaren başta Nevşehir Tarım ve Orman İl Müdürlüğümüz olmak üzere tüm ilgili kurum ve kuruluşlarımızla sürekli irtibat hâlinde olduk; muhtarlarımızla koordineli bir şekilde hareket ederek sürecin en az zararla atlatılabilmesi için gerekli tüm adımları attık ve süreci yakından takip ettik.

Kıymetli hemşehrilerim, ben de sizler gibi bu toprağın bir evladıyım. Hayvancılıkla uğraşmanın zorluklarını, alın terinin değerini iyi bilirim. Bu nedenle, özellikle kaçak hayvan girişleri konusunda tüm üreticilerimizin daha dikkatli olmalarını ve hassas davranmalarını önemle rica ediyorum. Unutmayalım, birimizin ihmali hepimizi derinden etkileyecektir. İnşallah, el birliğiyle, sabırla ve tedbirle bu süreci kısa sürede geride bırakacağız. Rabb'im, emek veren, gece gündüz demeden hayvanına bakan tüm yetiştiricilerimizin yâr ve yardımcısı olsun diyorum.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Aziz Atatürk'ün liderliğinde az zamanda çok büyük işler başaran Millî Mücadele kuşağı, temeli Türk kahramanlığına, harcı Türk kültürüne dayanan Türkiye Cumhuriyeti'ni bundan tam yüz iki yıl önce cihana ilan etmiştir. Bu ilan sadece yeni bir devletin doğuşu değil, bir milletin küllerinden yeniden doğuşunun destanıdır. Türk milleti, esaret zincirlerini kırarak istiklal meşalesini yakan iradenin adıdır. O irade Malazgirt'te at koşturanın, Çanakkale'de siper kazanın, Sakarya'da "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır." diyenin azmidir. O irade vatanını kaybetmeyi değil, gerekirse canını vermeyi seçen bir milletin asaletidir. Bu milletin karakteri özgürlüktür, mayası cesarettir. Cumhuriyet, işte bu ruhun vücut bulmuş hâlidir. Cumhuriyet, Anadolu'nun dört bir yanında cepheye koşan anaların, evlatların, yiğitlerin kanı ve alın teriyle yoğrulmuştur. Cumhuriyet, bir milletin yeniden şahlanış destanıdır. Bu destanın öznesi millettir, mimarı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'tür, teminatı ise Türk gençliğidir. Cumhuriyet sadece bir yönetim biçimi değildir; cumhuriyet, Türk milletin kendi kaderine kendi eliyle yön verme iradesidir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk milletin vicdanında saklı duran kudreti görmüş, o kudreti bir milletin kaderini değiştirecek inanca dönüştürmüştür. O, umutsuzluğun ortasında "Bir millet tutsak yaşamaktansa yok olmayı tercih etmelidir." diyerek millete yeniden umut ve ilham olmuştur. Cumhuriyet, işte bu inancın,

bu azmin, bu dirilişin eseridir. Ne günleri geride bıraktık? Kazanılmaz denilen zaferleri kazandık, imkânsız denilenleri Türk milleti olarak başardık. Büyük olmanın vakarında, hedef olmanın ağırlığında hep dimdik durduk. O gün bizi bölmek, kardeşi kardeşe kırdırmak isteyenler vardı, bugün de var ama o gün olduğu gibi bugün de milletimizin yüreğinde aynı iman, aynı ateş, aynı ruh var. Yeni işgal planları, kirli senaryolar, sinsi oyunlar değişmedi fakat değişmeyen bir şey daha var; cumhuriyeti canı pahasına korumaya ant içmiş Türk milletinın evlatları. Yüz yıl önceki kararlılık bugün de dimdik ayaktaadır. Türk milleti geçmişinden aldığı kudretle geleceğini inşa etmektedir. Devir Türk devridir, zaman Türkiye Yüzyılı zamanıdır. Bu yüzyıl, bilimin üretimin, millî iradenin ve Türk'ün yüzyılı olacaktır. Türkiye Cumhuriyeti tarihteki Türk devletleri zincirinin altın halkasıdır; geçmiş ile geleceği birleştiren ebedî bir köprü, milletin egemenlikte tekleştiği son söz, ebedî karar ve irade kudretidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Biz sonsuz bir bağlılıkla, vazgeçilmez bir yeminle diyoruz ki: Bu millet ne teslim olur ne de geri adım atar. Cumhuriyet maziden atıye uzanan Türk'ün iradesidir. O irade ne Batı'nın baskısıyla ne hainin tuzağıyla sarsılır. Bu aziz vatanın her karışı şehit kanıyla mühürlenmiş kutsal bir emanettir.

Şimdiden aziz milletimizin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı en içten duygularıyla kutluyor, cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere tüm kahramanlarımızı, tüm şehitlerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyorum. Bu duygu ve düşüncelerle Genel Kurulumuzu saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kılıç.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit yerine Mardin Milletvekili Sayın Salihe Aydeniz.

Buyurun.

32.- Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz'in, 23 Ekim Van depreminin 14'üncü yılına, Şair Cegerxwin'in 41'inci ölüm yıl dönümüne ve Muğla Ula Geri Gönderme Merkezinde tutulan Suriyeli 22 sığınmacıya ilişkin açıklaması

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; ben de Genel Kurulu ve televizyonları başında bizi izleyen halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Evet, bugün 23 Ekim ve Van'da 7,2 ve 5,6 olarak gerçekleşen depremin 14'üncü yılı. Van depremi bu ülkenin deprem gerçekliğini bir kez daha acı biçimiyle yüzümüze vurmuştu. 1941 Erciş'ten 1976 Çaldıran'a kadar yaşanan depremler Van'ın bir deprem bölgesi olduğunu defalarca hatırlatmıştı ancak bu acı tecrübelerden yeterli ders çıkarılmadı, gerekli önlemler zamanında alınmadı; bu ihmallerin sonucu olarak binlerce yurttaşımız hayatını kaybetti ve on binlercesi de yaralandı. Yardımların dağıtımında, yeniden inşada ve istihdamda eşitlik gözetilmedi. Bazı bölgeler görmezden gelindi, uzatılan ellerin birçoğu boş çevrildi. Halk o gün kimin gerçekten yanında olduğunu, kimin gerçekten uzaktan acılarını izlediğini gördü ve hiçbir zaman unutmadı, unutmayacak. Sonraki yıllarda Van halkının iradesine el konularak belediyelere atanan kayyumlar da depreme hazırlık konusunda hiçbir adım atmadı; deprem toplanma yerleri imara açıldı, afet komisyon birimleri dağıtıldı, dayanışma ağları parçalandı. Van depremi üzerinden on dört yıl geçti ama zihniyet değişmedi. Sonrasında Bingöl'de, Elâzığ'da, İzmir'de ve yine, en son 6 Şubat'ta Pazarcık ve Elbistan depremlerinde aynı acılar tekrarlandı; yine yıkım, yine ihmalkârlık, yine rant politikaları, yine “kader” denilerek üstü örtülen ölümler... Oysa

bu ülkenin kaderi yıkım olmamalı, oysa bu halkın, insanların kaderi ölüm olmamalı; ölüm değildir. Bilimle, dayanışmayla, yerel yönetimlerin yetkileriyle ve halkların iradesiyle depreme hazırlıklı olmak mümkündür ama kayyum rejimiyle, rant düzeniyle, merkeziyetçi anlayışla bu mümkün değil. Bunu bir an önce gündemimize almamız gerektiğini belirtmek istiyorum. Bu vesileyle, Van halkını, dayanışmayı büyüten tüm emekçileri ve 2011 ve sonrasında yaşanan depremlerde yaşamını yitiren bütün yurttaşlarımızı bir kez daha saygıyla, rahmetle anıyorum.

Dün, Kürt halkının büyük şair ve yazarlarından, halkın diliyle, acısıyla ve direnişiyle yoğrulmuş bir isim olan Cegerxwin'in aramızdan ayrılışının 41'inci yıl dönümüydü; saygıyla, minnetle anmak istiyorum. Cegerxwin halkının diliyle nefes almış, kalemiyle direnmiş bir şairdir. O, ömrünü Kürt diline, kültürüne ve özgürlük mücadelesine adanmış, sözüyle halkın sesi, şiirleriyle halkın umudu olmuştur. Irak'ta, Suriye'de, İsveç'te geçen yılları sadece bir sürgünlük değil halkın varlığına, kimliğine ve özgürlüğüne adanmış bir direnişin hikâyesidir. Cegerxwin dilin bir halkın ruhu olduğunu çok iyi bilirdi, bu yüzden her dizesinde halkına ses oldu. Bizler, bugün için Cegerxwin'in mirasına sahip çıkmak, Kürt diline, kültürüne ve halkımızın hafızasına sahip çıkmak istiyoruz çünkü onun mirası bu topraklarda on yıllardır süren bir halkın hafızasıdır. Bizler Cegerxwin'in yolunda halkların kardeşliği, dillerin eşitliği ve onurlu bir barışın mücadelesini büyötmeye devam edeceğiz. Büyük usta Cegerxwin'i bir kez daha saygıyla, minnetle anıyorum.

Yine, birkaç gündür, Muğla Ula Geri Gönderme Merkezinde aralarında çok sayıda çocuğun ve Alevi inancına mensup kişilerin de bulunduğu 22 Suriyeli sığınmacı tutuluyor. Bu insanlar hakkında sınır dışı işlemlerinin başlatıldığı yönünde ciddi iddialar var. Suriye'de Alevi topluluğuna yönelik süregelen hak ihlalleri ve güvenlik riskleri ortadayken bu kişilerin geri gönderilmesi ölüm, işkence ve insanlık dışı muamele anlamına gelir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SALİHEAYDENİZ (Mardin) - Türkiye hem kendi yasaları hem taraf olduğu uluslararası sözleşmeler gereğince kimseyi işkence ve zulüm riski altındaki bir ülkeye gönderemez. Ula'daki bu tablo yalnızca hukukun değil insanlığın da sınavıdır. Çocukların, inançları nedeniyle ayrımcılığa uğrayanların ve savaş mağduru insanların korunması hepimizin ortak sorumluluğudur. Bu geri gönderme işlemlerinin derhâl durdurulması, her bir dosyanın bireysel olarak değerlendirilmesi çağrısında bulunmak istiyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İlhan...

33.- *Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, Kırşehir'de yapımı planlanan altın madeni projesine ilişkin açıklaması*

METİN İLHAN (Kırşehir) - Teşekkür ederim Başkanım.

Kırşehir'de planlanan altın madeni projesi bölgemizin ekolojik dengesini geri dönölmez biçimde bozma tehlikesi taşımaktadır. Bu projeye birlikte toprağımız kirlenme, su kaynaklarımız tükenme, tarım ve hayvancılığımız ise ciddi zarar görme riski altındadır. Ayrıca, projede yer alan nadir toprak elementleri konusundaki belirsizlik, stratejik önemi açısından ülkemiz için ciddi bir güvenlik ve ekonomik bağımsızlık tehlikesi barındırmaktadır. Bu nedenlerle ÇED başvurusunun onaylanmaması büyük bir öneme sahiptir. Buradan, Kırşehirli hemşehrilerimizi ve çevre duyarlılığı taşıyan tüm yurttaşlarımızı Kırşehir'in, Anadolu'nun ve Türkiye'nin geleceğine sahip çıkmak için 30 Ekim Perşembe günü saat onda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı önünde buluşmaya davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Olan...

34.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, ilaçta izlenen kur politikasına ilişkin açıklaması

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Teşekkürler Başkan.

İlaçtaki kur farkı hastaların ilaca erişimini engellemeye devam ediyor. Şu anda ilaç fiyat kararnamesine göre uygulanan sabit euro kuru gerçek kurun yarısının altındadır. İlaç euro kuru 21,67 TL'yken piyasa kuru 49 TL civarındadır. Bu büyük fark yüzünden, yurt dışından ilaç ham maddesi getiren şirketler birçok ilacı bilinçli olarak piyasaya vermiyorlar. Başta kemoterapi, insülin, oral diyabetler, hipertansiyon, kalp yetmezliği ve ritim bozuklukları ilaçları olmak üzere, hatta ve hatta çocuklar için ateş ve grip ilaçları şu anda eczane raflarında erişilemeyen ilaçların arasında bulunuyor. Bu ilaçlara erişilememesinin en büyük nedeni ilaçta izlenen kur politikasıdır. Hastaların mağduriyetlerinin giderilmesi için yılbaşı beklenmeden acilen bu durum düzeltilmelidir.

BAŞKAN - Bu birer dakikalar enteresan. Fakat bu birer dakikaları aynı adamlar istiyor. Tabii, saygı duyuyorum, onu bir faaliyet olarak görüyorum. Grup Başkan Vekilleri, birer dakikaları çok isteyenlere bir on dakika konuşma verin. (Gülüşmeler)

Sayın Öztürkmen...

Buyurun.

35.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, özel okul öğretmenlerine ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Özel sektörde çalışan öğretmenlere devlet okullarında çalışan öğretmenlerden daha düşük maaş verilmesini engelleyen taban maaş uygulaması 2014 yılında kaldırıldı. AKP iktidarında devlet desteği alan ve sayısı her geçen gün artan özel okullar âdeta bir öğretmen öğütme makinesi gibi çalışıyor. Çocuklarımızı ve geleceğimizi emanet ettiğimiz kıymetli öğretmenlerimiz çalıştıkları özel okulların bazılarında adil olmayan şartlarda ders vermekte, kimi durumlarda asgari ücretin altında aylıklarıyla, sözleşmelerden kaynaklı olarak tazminat hakkı da olmadan ders vermektedirler. Özel okul öğretmenleri çeşitli mobbinglere maruz kalıyorlar, öğretmenlik dışında işlerle uğraşmaları bekleniyor. Öğretmenler mevsimlik işçi değildir, iş güvenceleri sağlanmalıdır. Mevzuatta yapılacak bir değişiklikle öğretmenlere taban ücretler ve haklar konusunda iyileştirmeler yapılmalıdır. Öğretmenlik meslek kanunu çıkarılarak öğretmenlikle ilgili tüm konular bu kanun kapsamında çözüme kavuşturulmalı, özlük hakları bu yasayla güvence altına alınmalıdır.

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ali Mahir Başarır.

Buyurun Sayın Başarır.

36.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, yazılı soru önergelerinin cevaplanmamasına ve Adalet Bakanına, 28 Eylülde yapılan Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'na, GÜBRETAŞ'taki greve ve polislerle verilecek promosyona ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi maalesef son zamanlarda en çok tartışılan, hedefe koyulan erklerden bir tanesi. Biz milletvekilleri bu kurumun, bu çatının duruşunu, onurunu en çok korunması gereken kişileriz. Şimdi, bakın, Karabük Milletvekilimiz Cevdet Akay Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bir yazılı soru önergesi vermiş. Cumhuriyet Halk Partisi geçen yasama döneminde 13.613 yazılı soru önergesi vermiş, bunların 2.944 tanesi cevaplanmamış; Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi 9.268 soru önergesi vermiş, bunların 2.469 tanesi cevaplanmamış ama çok ilginç Adalet ve Kalkınma Partisinden 39 milletvekili yazılı soru önergesi vermiş, bunların 23 tanesi cevaplanmamış. Öncelikle, ben tebrik ediyorum o 39 milletvekili kimse, bir şeyler sormuş ama bu tebrik ettiğim arkadaşlarımdan 23'ü, iktidar partisinin milletvekilleri sordukları yazılı soru önergesine bakanlar tarafından cevap alamıyorlar, ne hissediyorlar? Olacak şey mi

bu ya? Ya, bu bir fıkra fıkra, bu bir fıkra bence. İktidar partisinden 39 milletvekili soru sorma zahmetinde bulunmuş... Bakın, 30 bin tane yazılı soru önergesi verilmiş, 39 tanesini iktidar partisinden milletvekilleri sormuş, bunun 23'üne yani Sayın Başkanım, yüzde 60'ına bakanlar cevap vermemiş. Bu Meclise bundan daha büyük hakaret olur mu Sayın Başkan? Söylüyorum, kendi partisinin, iktidar partisinden milletvekiline saygı duymayan bakanlar var bu ülkede, atanmış bakanlar.

Geliyorum, her dakika “Türkiye bir hukuk devletidir.” “Türkiye bir hukuk devletidir.” “Türkiye bir hukuk devletidir.” diyen Adalet Bakanı -uykusunda da söylüyormuş, sayıklıyormuş “Türkiye bir hukuk devleti”- peki, Türkiye bir hukuk devletiyse, 4.671 tane yazılı soru önergesi gelmiş sana, 2.578 tanesini süresi geçtikten sonra cevaplamışsın, 1.238 tanesine cevap vermemişsin yahu. Senin hukuk devletine saygın varsa, halkın seçtiği milletvekillerinin halk adına sorduğu sorulara bir cevap vermen lazım. İşte, niye Meclis itibarını yitiriyor? Tam da atanmış bakanların seçilmiş bu kutsal yapıya saygı gösterip cevap verme tenezzülünde bulunmadığı için. Bunu hep beraber çözmemiz lazım. Ben isterim ki Adalet Bakanlığı yapmış çok kıymetli Grup Başkan Vekili Abdulhamit Gül birkaç cümle söylesin. Bu kötülüğü Meclise ve halka yapmasınlar.

Yine, Türkiye, artık bir mağduriyetler ülkesi hâline gelmiş. 28 Eylülde Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı yapıldı, tüm sorular doğru kabul edildi ve cevap anahtarı açıklandı. Sonra, bir bakmışlar ki Anayasa Mahkemesi ceza hukukuyla ilgili sorulan sorulardan bir tanesini iptal etmiş. Tak, o soru iptal edildi. 120 sorudan 84'ünü yapan staj yapacakken şimdi 83'e düşmüş, 10 bin kişi mağdur.

Yahu, LGS sınavını doğru yapmayız, sorular sızdırılır; hukuk sınavında yanlış soru sorarız. Bir sınav yapmaktan aciz bir iktidar olabilir mi, soruyorum ya. Anayasa Mahkemesi gibi bir kurumun iptal ettiği soruyu soran kim, hangi akıl? Madem öyle, bu soruyu yok say, 83'e düşürme, 84 doğru üzerinden bu ülkenin evlatları mağdur olmasın. Şimdi, staja başlamıyorlar arkadaşlar. Bizzat, bu işin muhataplarıyla konuştuk. Bu ülkenin çocuklarının, ortaokul öğrencisinin, lise öğrencisinin, üniversite mezunu çocukların, gençlerin sizden çektiği nedir? Bir sınavı yapmaktan aciz miyiz? Bir bakın şuna; şimdi bunu da sorsam cevap ya altı ay sonra gelir ya gelmez, ikinci sınava girer çocuklar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Diğer bir durum şu: Şimdi, Tarım Kredi Kooperatiflerinin iştiraki olan GÜBRETAS'ta üç buçuk aydır grev var. Niye? İşçiler haklarını alamıyorlar ve Türkiye'nin can damarı. Piyasa kime kaldı? Burada durunca işler Mehmet Cengiz'e, Eti Gübre'ye, o da yüzde 40 zam yaptı; peki. İşçilere zam yapmıyoruz, GÜBRETAS işçileri grev yapıyor. Peki, GÜBRETAS yöneticileri, kim bunlar? Mesela, holdingin Yönetim Kurulu üyesi AKP Konya milletvekili aday adayı, holdinge ait Et Ürünleri AŞ'nin Yönetim Kurulu üyesi AKP eski genel sekreter yardımcısı, Lisanslı Depoculuk Yönetim Kurulu Başkan Vekili -bunu ilk kez duyuyorum- Hasan Fehmi Kinay, eski Kütahya Milletvekili.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, bu kurumun Yönetim Kurulunu atamışsınız -hiçbir fâni boşa kalmıyor maşallah sizde, eskisi, yenisi- ama huzur hakkına yüzde 60 zam yapmışsınız. Ya, atadığınız bu Yönetim Kuruluna yüzde 60 zam yapacağımıza gübre işçilerine yüzde 60 zam yapsaydınız bugün grev olmazdı ya. Ben merak ediyorum -atadığınız eski siyasetçilere bu “huzur hakkı” adı altında yaptığınız zamları- yarın emekli, işçi zamları gelecek, asgari ücret zamları gelecek, yüzde 60 yapacak mısınız? Huzur hakkıyla huzuru eski siyasetçiler buluyor, işçiler yüzde 30 zam alamadığı için grev yapıyor, aile huzurları, yaşam huzurları, ekonomik huzurları olmuyor. Olmaz, arkadaşlar, olmaz. Bir sefer bankalara, bir sefer iştiraklerin yönetim kurulu üyeliğine bir vatan evladı yok mu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, son dakika.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Binlerce işsizimiz var, hepsi 3 dil biliyor, 4 dil biliyor, yüksek lisans yapmış, doktora yapmış, işsiz, GÜBRETAS'ın iştirakine eski milletvekillerini, genel sekreteri atıyoruz. Ya, eski milletvekili 150 bin lira emekli maaşı alıyor bugün, bakan 160 bin lira alıyor, bunların paraya ihtiyacı yok ama bu ülkede işsiz güçsüz bir sürü kardeşimiz var; gerçekten yazık.

Son olarak, bakın, binlerce polis burada bizi koruyor. Yeri ve zamanı geldiğinde talimatla gaz da yiyoruz onlardan ama promosyonlarında bir haksızlık var, 270 bin lira beklerken 100 bin lira alıyorlar. Gelin -mesai vermezsiniz, çalıştırırsınız, intihar eder bu çocuklar- bari 2 maaşını promosyon olarak siz verin, binlerce, yüz binlerce polis mağdur olmasın.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Enginyurt...

37.- İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt'un, belirlenme aşamasına gelen asgari ücrete ilişkin açıklaması

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) - Sayın Başkanım, asgari ücret sıkça konuşulmaya başlandı ve belirlenme aşamasına gelmiş durumda. Açlık sınırının 28 bin lira, yoksulluk sınırının 80 bin lira olduğu bir ülkede Asgari Ücret Tespit Komisyonu... Ki böyle bir komisyon da yok ortalıkta, keyfî bir uygulama var. Asgari ücretin insanca bir yaşama göre belirlenmesi ve en düşük emekli aylığının da asgari ücrete eşitlenmesi gerekir. Çalışma Bakanına çağrıda bulunuyorum; Kendisi sokaktan habersiz; sokağa insin, asgari ücretlinin ev kirasını, emeklinin ev kirasını hesaplayarak bir ücret belirlensin.

BAŞKAN - Sayın Ertuğrul...

38.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Karadeniz Ereğli Organize Sanayi Bölgesi'nde yapımına başlanmayan atık tesisine ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Karadeniz Ereğli Organize Sanayi Bölgesi'nde kimyasal atıkların güvenli ve çevreye zarar vermeden bertaraf edilebilmesi için bir atık tesisi projelendirilmiş ancak maalesef yapımına henüz başlanamamıştır. Bölgemiz sanayisinin büyümesiyle birlikte çevresel riskler ve atık yönetim sorunları da giderek artmaktadır. Bu nedenle bu hayati öneme sahip tesisin yapımına bir an önce başlanması için gerekli ödeneğin aktarılması zorunludur. Çevremizi korumak, halk sağlığını güvence altına almak ve sürdürülebilir sanayileşmeyi sağlamak adına bu yatırımın hızlandırılması için buradan gerekli bakanlıkları göreve çağırıyorum.

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Abdulhamit Gül.

Buyurun Sayın Gül.

39.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, bugün şehadetlerinin yıl dönümü olan TUSAŞ çalışanlarına, İsrail Meclisinde dün alınan karara ve Türkiye'nin küresel barışa yönelik vizyonuna ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçtiğimiz yıl alçakça bir terör saldırısı sonucu şehit edilen, TUSAŞ'ta çalışan kahraman kardeşlerimizin bugün şehadetlerinin yıl dönümü. Ben de bu terör saldırısında şehit olan Cengiz Coşkun, Atakan Şahin Erdoğan, Zahide Güçlü Ekici, Hasan Hüseyin Canbaz ve Murat Arslan'ı şehadetlerinin yıl dönümünde rahmetle anıyorum, mekânları cennet olsun. Bu topraklar için toprağa düşmüş tüm şehitlerimizi de yine rahmetle, minnetle yâd ediyoruz. Onların emaneti olan bu topraklara,

aziz vatanımıza karşı tüm terör saldırılarını, tüm terör örgütlerinin hain emellerini bertaraf edecek şekilde terörle mücadelemizi güçlü, kararlı bir şekilde, sürdürmeye devam edeceğiz. Ruhları şad olsun. TUSAŞ'ımız her alanda olduğu gibi savunma sanayisinde de ülkemizin medarıiftiharlarından; tüm çalışanlarına, emeği geçen herkese de buradan başarılar diliyoruz.

İsrail Meclisi dün yine bir karar alarak işgalci tutumunu, soykırımcı tutumunu sürdürmeye devam etti. İsrail Meclisinde dün alınan kararla Batı Şeria'nın ilhakına karar verildi. Bu ilhak kararı uluslararası hukuk nezdinde, BM kararları nezdinde yok hükmündedir. Bu kararı kabul etmiyoruz, bu kararın hiçbir bakımdan kabulü mümkün değildir. Filistin topraklarının hem fiilî hem hukuki anlamda işgaline yönelik bu tür tavırları, tutumları şiddetle reddediyoruz, kabul etmiyoruz. İsrail tam da ateşkesin yapıldığı, anlaşmaların yapıldığı bir dönemde bu anlamdaki tutumlarını sürdürerek aslında Orta Doğu'da bir gerilimin, Orta Doğu'da ateşin, ateş topunun devam etmesinden yana olduğunu bütün dünyaya bir kez daha göstermiştir. Aslında güçlünün haklı olmadığı, haklının güçlü olduğu bir dünyada bu anlamda bütün uluslararası hukukun, mekanizmaların, tüm insanlığın İsrail'in bu işgalci ve barbar tutumunu reddetmesi ve karşısında olması gerekmektedir. Bu anlamda, Filistin'e yönelik tüm saldırıları, keza Lübnan'da, bölgede, Suriye ve Lübnan sınırlarında da yapmış olduğu bu işgal girişimleri de asla kabul edilemez. İsrail'in bu anlamdaki derin bir güvenilirlik krizini sona erdirici tutum, yine uluslararası mekanizmaların, toplumun caydırıcı ve etkin bir şekilde yaptırımıyla ancak mümkün olabilecektir. Bu anlamda, özellikle Türkiye her zaman olduğu gibi Filistin'in haklı davasının yine yanında olmaya devam edecektir. Bizim tutumumuz nettir -Sayın Cumhurbaşkanımızın BM Genel Kurulunda söylediği ve diğer tüm platformlarda söylediği tutumumuz- 1967 sınırları temelinde, başkenti Doğu Kudüs olan Filistin bağımsız devleti kuruluncaya kadar, Türkiye olarak, 86 milyon olarak biz de insanlığın vicdanıyla beraber Filistin'in yanında olmaya devam edeceğiz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Orta Doğu'ya, Körfez'e gerçekleştirmiş olduğu, Kuveyt'e, Katar'a ve Umman'a yapmış olduğu ziyaretler de bölgemiz barışı için, insanlık barışı için çok kıymetli temaslardır ve özellikle bölgemiz için bir güvenlik ve istikrar mimarisini oluşturmaya yönelik ülkemizin diplomatik tüm çabaları uluslararası tüm camia tarafından da büyük bir ilgiyle yakından takip edilmektedir. Türkiye, hem kendi sınırını hem kendi içeride birlik ve beraberliğini, huzurunu hem bölgede huzuru hem de dünyadaki küresel barışa yönelik bir vizyonu ortaya koymaktadır. Bu anlamda, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Etiyopya ile Somali arasındaki barış, Afganistan ile Pakistan arasındaki gerilimin sona erdirilmesi, yine, Rusya-Ukrayna arasındaki krizin sona ermesine yönelik aktif diplomatik girişimlerimizi, merhamet merkezli, barış merkezli diplomatik tüm çabalarımızı sürdürmeye devam edeceğiz. Türkiye'nin olduğu her yerde huzurun, barışın, birliğin, beraberliğin olduğu bir atmosfer vardır ki bizim miras aldığımız tüm tarihimizin birikimi de öyledir. Bugün Filistin'de yaşanan krizi hep beraber görüyoruz ama asırlarca orada Müslüman'ı, Yahudi'si, Hristiyan'ı bir, beraber ve huzur içerisinde yaşamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Bu anlamdaki tevarüs ettiğimiz Türkiye'nin bu tarihsel birikimi yine barışın öncüsü olmaya devam edecektir. Terörün olduğu yerde demokrasi asla olmaz. O yüzden teröre ve vekâlet savaşlarına izin vermeyecek hem yanı başımızda, Orta Doğu'da hem de bütün dünyada barışın, huzurun takipçisi olmaya devam edeceğiz diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Gül.

Sayın Yazgan...

40.- Edirne Milletvekili Ahmet Baran Yazgan'ın, Edirne'nin hakkını istediğine ilişkin açıklaması

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

İktidar ve iktidar temsilcileri yıllardır Edirne'den kürekle alıyor, çay kaşığıyla veriyor. Son üç yılda Edirneliden istenen vergi yaklaşık 70 milyar lira. Peki, iktidarın üç yılda Edirne'ye vadettiği yatırım tutarı ne kadar biliyor musunuz? Neredeyse yarısı. Avrupa Birliği hibesi olarak yüksek hızlı tren projesi dışında sadece 12,5 milyar lira. Şimdi, buna ne denir? İnsaf denir. Bu, Edirne'ye yapılmış en büyük haksızlıktır. Edirne üretiyor, vergi veriyor ama karşılığında yok sayılıyor. Bu milletin alın terini sarayların, yandaşların kasasına akıtanlara sesleniyorum: Yeter artık, hakkımızı istiyoruz.

Sağ olun.

BAŞKAN - Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- YENİ YOL Grubunun, İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya ve 20 milletvekili tarafından, yurt dışında yaşayan vatandaşların mali haklar, vergi muafiyetleri, pasaport işlemleri, emeklilik düzenlemeleri ve konsolosluk hizmetleri gibi konular başta olmak üzere sorunlarının ve çözüm önerilerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak tespit edilmesi amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

23/10/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 23/10/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Selçuk Özdağ

Muğla

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya ve 20 milletvekili tarafından, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın mali haklar, vergi muafiyetleri, pasaport işlemleri, emeklilik düzenlemeleri ve konsolosluk hizmetleri gibi konular başta olmak üzere sorunlarının ve çözüm önerilerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak tespit edilmesi amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 23/10/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere YENİ YOL Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; grubumuzun yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın sorunları ve çözüm önerileriyle ilgili araştırma önergesi üzerine gerekçeyi açıklamak için söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Temel Haklar ve Ödevler" kısmında yer alan 62'nci maddesi açıkça şöyle demektedir: "Devlet, yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşlarının aile birliğinin, çocuklarının eğitiminin, kültürel ihtiyaçlarının ve sosyal güvenliklerinin sağlanması, anavatanla bağlarının korunması ve yurda dönüşlerinde yardımcı olunması için gereken tedbirleri alır."

Yine 5256 sayılı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Kanunu'nun 3'üncü maddesinin bir fıkrasında yurt dışında yaşayan ve/veya çalışan Türk ailelerinin sorunlarını araştırmak ve çözüm önerileri geliştirmek görevini devlete yüklemektedir. Dolayısıyla burada dile getireceğimiz talepler bir lütf değil, Anayasa'nın devlete yüklediği sorumluluk ve görevler arasındadır.

Peki, gurbetçilerin sorunlarına somut çözümler nelerdir? Yurt dışı Türkler ve akraba topluluklar bakanlığı kurulmalıdır. 7,5 milyonu fiilen köken itibarıyla 10 milyona yakın Türkiye'ye bağlı yurt dışı vatandaşlarımız vardır. Bu kitleye hizmet edecek kurumsal muhatap olan bakanlık acilen kurulmalıdır.

Yurt dışı seçim bölgesi oluşturulmalıdır. Siyasi temsil ve aidiyet duygusu eksikliği giderilmeli, Türkiye'deki süreçlere onların katılımı sağlanmalı, TBMM'de temsil edilmeleri için yurt dışı seçim çevresi oluşturulması yönünde düzenlemeler yapılmalıdır. Bugün Avrupa'da tam 22 ülke yurt dışındaki vatandaşlarına hem oy hakkı hem de temsil hakkı veriyor. Fransa diasporası için 11 seçim bölgesi açmış, İtalya 12 sandalye ayırmış; Portekiz, Romanya, Hırvatistan, İspanya, İsviçre, Belçika gibi ülkeler de aynı yolu izlemiş; sadece Avrupa değil Tunus bile yurt dışındaki vatandaşlarına anayasal güvenceyle 19 sandalye tanımış durumdadır.

Askerlik bedeli bir sefere mahsus bin euro olmalıdır. Çifte vatandaşlık hakkı kazanan vatandaşlarımızın, gençlerimizin önündeki en büyük engel şu anda askerlik sorunudur. Askerliğin 7 bin euro civarında olması şu anda askerliğe başvurmak ve vatandaşlığa başvurmak isteyen gençlerimizi terdihin etmekte ve bu noktada kendilerinin geri adım atmalarına sebep olmaktadır.

Türk Hava Yolları bilet fiyatlarına üst sınır getirilmeli ve tavan fiyat 200 euro olmalıdır. Yurt dışından getirilen araçların Türkiye'de beş yıl kalması sağlanmalıdır, tüm işlemleri Türkiye'de yapılabilir. Burada ihaleleri alan firma aynı zamanda uluslararası bir firmadır dolayısıyla bu işlemler Türkiye'de rahatlıkla yapılabilir.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın kendi kullanımları için getirdikleri telefonların kullanımında süre kaldırılmalıdır. Türkiye'de sağlık hizmetleri Avrupa sağlık belgelilere ücretsiz hâle getirilmelidir.

Sıla yolu çilesi bitirilmelidir. Vatandaşlarımızın özellikle tatil dönemlerinde Türkiye'ye gelirken geçtikleri ülkelerin gümrüklerinde peron sayıları artırılmalı; tren, deniz ve ek hava yolu seçenekleri devreye sokulmalıdır. Bu, yalnızca gurbetçiler değil, aynı zamanda yük taşıyan tırlar için de kolaylık sağlayacaktır. Yurt dışından getirilen araçların Türkiye'de beş yıl kalması sağlanmalıdır.

Avrupa'dan alınan meslek diplomaları Türkiye'de tanınmalıdır. Türkçe dersleri yasal güvenceye kavuşturulmalıdır. İlk ve ortaöğretimde seçmeli Türkçe derslerinin yaygınlaşması mutlaka sağlanmalıdır. Konsolosluk hizmetleri güçlendirilmelidir. Konsolosluk sayısı artırılmalı, mobil konsolosluklar kalıcı hâle getirilmelidir. Ayrıca Sırbistan'ın Niş kentinde açılacak konsolosluk hizmetlerinde, yeni kurulacak küçük hizmet ofislerinde noter, pasaport başvurusu, doğum kayıtları, nikâh ve cenaze işlemleri gibi temel hizmetler de mutlaka hayata geçirilmelidir. Finansal veri paylaşımından işçiler muaf tutulmalıdır. Kesin dönüş yapan gurbetçilere gümrüksüz araç hakkı tanınmalıdır. Emeklilikte çifte standart kaldırılmalıdır. Yurt dışı borçlanmasıyla emekli olan vatandaşlarımızın tam zamanlı çalışabilme hakları korunmalıdır. Ayrıca Türkçe medya muhakkak desteklenmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Şu anda Avrupa'da Türkçe medya hedeflenen noktada değildir. Bunun için de gerekli girişimler yapılmalı, diaspora medya kurumu kurulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, askerlik konusuna bir kere daha bahis açmak istiyorum. Askerlik meselesi sadece parasal hesaplamalar üzerinden değerlendirilemez. Şu anda Avrupa'da 4'üncü nesil vatandaşlarımız yaşıyor, gençlerimiz yaşıyor. Onların Türkiye'ye olan aidiyetlerini güçlendirmemiz gerekir. Bir sefere mahsus -bendenizin de bir kanun teklifi var- üç aylık süreyle sınırlandırılmış şekilde bin euroya düşürülmeli ve Avrupa'da yaşayan gençlerimizin ana vatanla olan bağları korunmalıdır. Eğer bunu sadece maddi gereksinimler üzerinden değerlendirirseniz yanlış yaparsınız.

Bunu, bu kanun teklifini bir kere daha dikkate almanızı bekliyor, araştırma önergemize vereceğiniz destek için şimdiden teşekkür ediyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Muğla Milletvekili Metin Ergun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Sizleri, milletimizi ve yurt dışında yaşayan tüm vatandaşlarımızı saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, yurt dışında milyonlarca vatandaşımız yaşamaktadır, bu insanlarımız ülkemizin yurt dışındaki yumuşak güç unsurlarıdır ve bu da son derece önemlidir fakat vatandaşlarımız kendilerini yurt dışında yabancı, Türkiye'de ise gurbetçi olarak hissetmektedirler. Kalpleri vatan hasretiyle yanan bu insanlarımız her fırsatta ülkelerine koşup gelmektedirler. Önergede belirttiği üzere, hem yaşadıkları ülkelerde hem de ana vatanları olan Türkiye'de çok sayıda problemle karşı karşıya kalmış durumdadırlar, ben de bu problemlerden birkaçı üzerinde duracağım.

Öncelikle, kara yoluyla geliş gidişte can ve mal güvenliği sorunları yaşamaktadırlar. Hava yolu ulaşımında fahiş fiyatlar uygulanmaktadır. Ulaşım sıkıntılarına ek olarak sosyal ve mali hakları çeşitli düzenlemelerle kısıtlanmaktadır. Yurt dışı borçlanma, emeklilik hakkı kazanma ve prim birleştirme süreçlerinde mağduriyetleri söz konusudur.

Muhterem milletvekilleri, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın Türkçe eğitime erişim yetersizliği nedeniyle kimlikleri ve ana dilleri risk altındadır ama en önemlisi 2'nci ve 3'üncü kuşak nesillerde kimlik kaybı ve kültürel kopuş yaşanmaktadır. Bu nedenle, devletimiz ve kurumlarımız, vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadıkları ülkelerde Türk dili ve kültürü konusunda çalışmalarını artırmalıdır çünkü yurt dışındaki gençlerimizin Türkçeyi öğrenmeleri, millî tarih ve kültür şuuruna sahip olmaları çok ama çok önemlidir. Ayrıca, vatandaşlarımız pasaport ve konsolosluk hizmetlerinin hem pahalı hem de yetersiz olduğundan şikâyetçidirler. Devletimiz, vatandaşlarımızın yanında olmalı, hizmet kalitesi yükseltilmeli, harç ve ücretler makul seviyeye çekilmelidir.

Diğer taraftan, yurt dışındaki vatandaşlarımız ırkçılıktan ve ayrımcılıktan da mağdurdurlar ve buna yönelik olarak devletimiz kararlı bir duruş sergilemelidir, göstermelidir. Bu sorunların çözümü sadece idari bir görev değil millî bir sorumluluktur. Zira bu vatandaşlarımızın huzur ve refahı ülkemizin küresel gücünü artıracaktır. Bu nedenle, Meclis araştırması komisyonu kurulması teklifini İYİ Parti olarak destekliyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Oduncu Kutevi...

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

41.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, Batman kayyumuna ilişkin açıklaması

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkür ederim Başkan.

Batman kayyumunun usulsüzlüğüne, kural tanımazlığına her geçen gün bir yenisi ekleniyor. Belediye emekçilerine yönelik bu son baskı artık sabrın sınırlarını aşmıştır. Zabıta Müdürü Mahmut Kavalcı, kayyum Ekrem Canalp'ın talimatıyla emekçileri sendikalarından istifa etmeye zorluyor. Bu, açıkça suçtur. Buradan açıkça söylüyorum: Batman'ın emekçileri kayyumun memurları karşısında diz çökmez. Devletin memuru kayyumun gölgesine sığınıp işçinin anayasal hakkını gasbedemez. Belediye emekçileri tehdit ediliyor “DİSK'ten çık, HİZMET-İŞ'e geç; zam alırsın.” deniliyor. Bu, rüşvetle, korkuyla, baskıyla, örgütlü emeği susturma girişimidir. Kayyumun yönetimi her gün yeni bir hukuksuzlukla Batman'ı yönetmeye çalışıyor ama nafiye. Halkın iradesini susturamadılar şimdi emekçiye susturmaya çalışıyorlar, başaramayacaklar. Biz buradayız, emeğin yanındayız, baskının karşındayız.

BAŞKAN - Sayın Sarıgül...

42.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, cezaevlerinde Parlamentodan çıkacak haberi bekleyenlere ilişkin açıklaması

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Sayın Başkanım, son yıllarda 90 bin gencimiz maalesef uyuşturucu batağıyla karşı karşıya kaldı ve cezaevlerindeler.

Pandemi koşulları münasebetiyle esnaflarımız çeklerini ve senetlerini ödeyemedi, şu anda gerçekten cezaevindeler. Esnaflarımız kesinlikle suçlu değil, borçludur.

Sayın Başkanım, özellikle cezaevinde 5 binin üzerinde çocuk var. Bunlar gerçekten Parlamentodan çıkacak olan haberi beklemekteler.

Onun için, bütün Parlamente'ye çağrım vicdani bir çağrıdır: Anneler için, babalar için, çocuklar için affet Türkiye'm, affet Türkiye'm, affet Türkiye'm.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya ve 20 milletvekili tarafından, yurt dışında yaşayan vatandaşların mali haklar, vergi muafiyetleri, pasaport işlemleri, emeklilik düzenlemeleri ve konsolosluk hizmetleri gibi konular başta olmak üzere sorunlarının ve çözüm önerilerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak tespit edilmesi amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisinin grup önerisi üzerine partim adına söz almış bulunuyorum.

Ülkesinden uzakta, dünyanın dört bir yanında yaşam mücadelesi veren milyonlarca yurttaş gurbette veya sürgünde birçok sorunla karşı karşıya bırakılmaktadır. Bize göre, yurt dışında yaşayan yurttaşlar iki kategoride değerlendirilebilir, bir yanda yoksulluk nedeniyle göç etmek zorunda kalmış,

yıllarca Avrupa'nın veya dünyanın başka bir köşesinde fabrikalarda, madenlerde, inşaatlarda alın teri döken işçiler ve emekçiler; diğer yanda ise düşüncesinden, kimliğinden, siyasi tercihinden dolayı baskıya uğrayarak ülkesini terk etmek zorunda bırakılan yurttaşlar. Bu iki kesimin ortak paydası şudur: Hepsi bu ülkenin yurttaşı olmanın getirdiği haklardan eşit biçimde yararlanamamaktadır. Mali haklar, emeklilik, eğitim ve konsolosluk hizmetleri alanında derin bir eşitsizlik, ciddi bir karmaşa ve adaletsizlik söz konusudur.

Değerli arkadaşlar, 1960'lardan itibaren Avrupa ülkeleri kendi sanayilerinde çalışacak ucuz, örgütsüz ve esnek iş gücü ihtiyacını Türkiye, kürdistan, Balkanlar ve Orta Doğu'dan giden işçilerden karşıladı. Bu göç "misafir işçi" adı altında sunuldu ama gerçekte kapitalist üretimin merkezine ucuz emek transferi anlamına geliyordu. Türkiye devleti de bu politikayı teşvik etti çünkü işsizlik baskısını azaltıyor, döviz girdisini sağlıyordu. Sistemler ve devletler bu göçten ekonomik çıkar elde ederken işçi, emekçi küresel bir sömürünün parçası hâline getirildi. Bu sömürünün mağduru hâline getirilen yurttaşlar bugün vergi muafiyetlerinde, emeklilik düzenlemelerinde, ana dilinde eğitimde, uluslararası protokollerin karmaşasında, pasaport ve konsolosluk hizmetlerine erişimde ciddi sorunlarla boğuşmaktadır. Uluslararası sosyal güvenlik protokollerindeki karmaşanın, sigorta ve emeklilik haklarının ülkeden ülkeye farklılık göstermesiyle yurttaşlar mağduriyet yaşamaktadırlar. Konsolosluk hizmetlerinde ise bürokratik engeller ve keyfi uygulamalar yaygındır. Siyasi nedenlerle yurt dışına çıkan binlerce yurttaşın ise pasaportu iptal edilmekte, kimlikleri yenilenmemekte, çocukları statüsüz bırakılmaktadır.

Ana dilinde eğitim hakları... Biz DEM PARTİ olarak dünyanın neresinde olursa olsun ana dilinde eğitimin her insanın en temel hakkı olduğunu yıllardır bıkmadan, usanmadan anlatıyor, savunuyor ve mücadelesini veriyoruz. Yurt dışında yaşayan yurttaşların Türkçe eğitim haklarını savunup yurt içinde ana dili farklı olan halklara bunu hak görmemek kabul edilemez bir yaklaşımdır; bunu da eklemek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, son yıllarda düşüncesinden, kimliğinden, inancından ötürü ülkesinden ayrılmak zorunda bırakılan on binlerce kadın, genç, aydın, akademisyen, siyasetçi var. Onlar bu ülkenin demokrasi vicdanıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Devamla) - Cumhuriyet tarihi boyunca iktidarların otoriter politikaları, farklı düşünen yurttaşları hain ve düşman ilan ederek politik sürgün hâline getirmiştir. Bugün barış umudunun büyümesi bu yurttaşlar için kendi topraklarına onurlu bir dönüşün umududur. Onların bu umudunu savunmak, Türkiye'nin özgürlük ve adalet idealini savunmaktır. Yurttaşların ülkesine onurlu dönüşü barış ve demokrasiyle mümkündür. Dünyanın neresinde olursak olalım, hepimizin ortak geleceği adalet, barış ve özgürlük içerisinde eşit bir yurttaşlıktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Zonguldak Milletvekili Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul.

Buyurun Sayın Ertuğrul. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve ekranları başında bizi izleyen yurttaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Yurt dışında yaklaşık 8 milyonu aşkın yurttaşımız yaşamakta. Özellikle 1960'lardan başlayarak Almanya'ya yönelik işçi göçünde de seçim bölgem Zonguldak çok önemli bir kaynak il olmuştur.

Bu insanlarımız Türkiye'nin dört bir yanından olduğu gibi Zonguldak'tan, Ereğli'den, Devrek'ten, Alaplı'dan alın teriyle para kazanmak için, ekmek mücadelesi vermek için yola çıkmışlardır ve bu insanlarımız Türkiye'nin emeğini, onurunu ve umudunu Avrupa'ya ve daha birçok ülkeye taşımış insanlardır. Ancak bugün, bu vatandaşlarımızın torunları hâlâ yurt dışında yabancı, Türkiye'de de gurbetçi olarak görülüyorlarsa burada bir vicdan sorunu vardır. Sayın milletvekilleri, pasaport harçları fahiş miktardadır, konsolosluklar yetersizdir, Türkçe eğitim imkânı zayıftır. Özellikle emeklilik ve askerlik hakları karmaşa içerisinde. Bu insanlarımız kendi ülkesine gelirken gümrükte, dönüşte de yollarda çile çekmektedir. İktidar bu vatandaşlarımızı sadece yaz aylarında döviz getiren gurbetçi olarak görmeyi bırakmalıdır, onların emeğine ve alın terine sahip çıkmalıdır. Bu nedenle, bu konuda Mecliste bir araştırma komisyonu kurulmasını, yurt dışı Türkler ve göç bakanlığı kurularak ilgili tüm kurumların bu çatının altında toplanmasını destekliyoruz çünkü biz biliyoruz ki Türkiye sadece sınırları içerisinde yaşayanların değil, dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın tüm yurttaşlarımızın ana vatanıdır.

Sayın milletvekilleri, gün geçmiyor ki ülkemizde yeni bir şiddet skandalı yaşamayalım. Zira, Zonguldak'ımızın Çaycuma ilçesinde günlerdir gündemde yer alan, tüm Türkiye'nin vicdanını kanatan, ahlakını sorgulatan, insanlık onurunu yerle bir eden trajedilerden de bahsetmek istiyorum. Çaycuma ilçemiz sosyal belediyecilik anlayışıyla Türkiye'de örnek gösterilen, Filyos Projesi'yle de ülkemizin enerji ve kalkınma potansiyelinde çok önemli bir yeri olan ilçe olmasına rağmen bu kadın cinayetleriyle anılmasından son derece üzgün olduğumu ifade etmek istiyorum çünkü bu tablo sadece ekonomik gelişmenin toplumun ahlakının gelişmesinde ve ilerlemeye katkısında yeterli olmadığının bir göstergesidir.

Bir su kuyusunda genç bir kadının cansız bedeni bulundu. Sonradan ortaya çıktı ki cinayet şüphelişi kişi daha önce tam 5 kişiyi öldürmüştü. Bunlardan 1'i kadın, 2'si çocuk ama adam dışarıda geziyormuş. Neden biliyor musunuz? Çünkü ilk suçta caydırıcı bir ceza almamış ve bundan daha fazla cesaretlendirici bir şey yok.

Yine başka bir olayda da 16 yaşındaki bir kız çocuğu hastaneye gidiyor ve doğum yapıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Sayın milletvekilleri, 2002-2018 yılları arasında 18 yaş altı 440 bin çocuk doğum yapmış, bunların yaklaşık 16 bini 15 yaşın altında ve tecavüz sonucu oluşan gebelikler. 2007 ile 2017 arasında devlet izniyle evlendirilen çocuk sayısı 482 bin. Neden, biliyor musunuz? Çünkü bu Mecliste tecavüzcüyle evlendirme yasası konuşulabildi de ondan, bir Aile Bakanı çocuk cinsel istismarında "Bir kereden bir şey olmaz." diyebildi "Çocuklarınıza çılgılık atmayı öğretin." diyebildi de ondan.

Yine bu ilçemizde bir başka elim olayda da bir kayınpeder av tüfeğiyle gelinini vurdu ve elini kolunu sallayarak berbere gitti, tıraşını oldu. Neden? Tekrar söylüyorum: Caydırıcı ceza almamış olan bir ilk suçtan daha fazla cesaret verici hiçbir şey yok. Bir an önce buna çözüm bulmalıyız diyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Sayın Meryem Göka.

Buyurun Sayın Göka. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MERYEM GÖKA (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Almanya’da doğmuş, büyümüş Türk vatandaşlarından ve bu dönem AK PARTİ’imizin yurt dışı kökenli 3 milletvekilinden biri olarak Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye’ye kesin dönüş yaptığımız 1977 yılında beni hayret ve dehşete düşüren bazı ifadeler hâlâ hafızamdadır; “Niye Türkiye’ye döndünüz? Türkiye’de ne yapacaksınız? Türkiye’den hiçbir şey olmaz.” gibi. Bu ifadeler o dönemlerde toplumumuzda yaşanan öz güven eksikliğinin ne kadar derin olduğunu gösteriyordu. İşte, Türkiye’yi yıllarca kalkınmadan, özgürlüklerden ve gelişmelerden uzak tutanlar gücünü milletin öz güvenini ve hayallerini kırmaktan aldı.

Sayın milletvekilleri, AK PARTİ iktidarlarıyla birlikte Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde bu “Yapamayız ve yaptırmayız.” anlayışı tarihe karıştı. Artık her alanda ölçek büyüyen; sanayisiyle, savunma kabiliyetleriyle ve diplomasisiyle güç kazanan; takip eden değil, takip edilen, yön veren bir Türkiye var. Bir zamanlar “gurbetçi” veya “Alamancı” gibi ayrıştırıcı tanımlarla yabancı ülkelerde yalnız bırakılan vatandaşlarımıza yönelik dışlayıcı tutumlar Cumhurbaşkanımızın yurt dışındaki Türklere gösterdiği önem ve vizyoner liderliği sayesinde tamamen değişti. Bugün 7,5 milyonluk güçlü Türkiye diasporasını artık gurbetçi değil, yaşadığı ülkelerin asli ve yerleşik bir parçası olarak o ülkenin geleceğine katma değer sunan, Türkiye’nin yurt dışındaki onurlu temsilcileri olarak görüyoruz. Bu anlayışla, eğitimden sağlığa, sosyal güvenlikle nüfus işlemlerine, gümrükten dövizle askerliğe, vatandaşlıktan mavi kart uygulamasına kadar her alanda dünyada benzeri olmayan düzenlemeler yaptık. “Güçlü diaspora, güçlü Türkiye” vizyonu ile başta Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı olmak üzere yeni kurumlar ihdas ettik, dış temsilciliklerimizin kapasitesini arttırdık, vatandaş odaklı hizmet anlayışının temelini attık. Bugün yurt dışındaki vatandaşlarımızın talepleri artık devletimizin merkezinde, hükümet programlarının öncelikleri arasındadır. Hatta yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik seçim beyannamesi hazırlayan ve hükümet programında yer veren ilk hükümetiz. Bu başarı hikâyesi aynı zamanda öz güvenini yeniden kazanmış bir milletin hikâyesidir fakat biz bu başarı hikâyesini büyötmeye, vatandaşlarımızın onurunu korumaya çalışırken bazıları hâlâ kendi ülkesini yurt dışına şikâyet etme hastalığından kurtulabilmiş değil değerli arkadaşlar. Ülkesine yönelik şikâyet mitingleri düzenlemenin dünyada bir benzeri yok, inanın, biz hiç rastlamadık, hatta farklı ülkelerden ve özellikle Almanya’dan bize ulaşan vatandaşlarımız dahi bu tablo karşısında -oraların deyişiyle söylüyorum- “...”² yani başkası adına utanma duygusu yaşadıklarını ifade ediyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MERYEM GÖKA (Devamla) - Bugün dünya barışa, diyaloga ve çözüme öncülük eden yeni Türkiye’yi konuşuyor. Devletimiz, dünyanın neresinde olursa olsun vatandaşlarının yanında olmaya, onun hakkını, hukukunu ve itibarını korumaya devam edecektir.

Bu vesileyle, Türkiye Yüzyılı vizyonu ile hem ana vatan da diasporada birlik, beraberlik ve kardeşlik ruhunu güçlendirmek için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğimizi ifade ediyor, dünyanın dört bir yanındaki kardeşlerimizi en kalbi duygularıyla selamlıyor, saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

² Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

2.- İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye genelinde çocukların sağlıklı ve yeterli beslenme hakkına erişiminde yaşanan sorunların nedenlerinin araştırılması, gıda krizinin çocuk sağlığı üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkilerinin tespit edilmesi, çocuk beslenme verilerinin güncel, şeffaf biçimde izlenmesi, okul yemeği ve çocuk beslenme programlarının yaygınlaştırılması, gıdadaki toksik kimyasal kirliliğin çocuk sağlığı üzerindeki etkilerinin araştırılması, yoksul hanelerde çocuklara yönelik beslenme desteklerinin kapsamının artırılması, gıda güvenliği politikalarının çocuk hakları perspektifiyle yeniden tasarlanması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

23/10/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 23/10/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye genelinde çocukların sağlıklı ve yeterli beslenme hakkına erişiminde yaşanan sorunların nedenlerinin araştırılması, gıda krizinin çocuk sağlığı üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkilerinin tespit edilmesi, çocuk beslenme verilerinin güncel, şeffaf biçimde izlenmesi, okul yemeği ve çocuk beslenme programlarının yaygınlaştırılması, gıdadaki toksik kimyasal kirliliğin çocuk sağlığı üzerindeki etkilerinin araştırılması, yoksul hanelerde çocuklara yönelik beslenme desteklerinin kapsamının artırılması, gıda güvenliği politikalarının çocuk hakları perspektifiyle yeniden tasarlanması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 23/10/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat.

Buyurun Sayın Sunat. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum:

Evet, bugün bu kürsüde, vicdanı olan herkesin yüreğini dağlayan acı bir gerçeği tartışıyoruz. Bu ülkede çocuklarımız aç sayın milletvekilleri, çocuklarımız beslenemiyor. Çocuk yoksulluğu sadece bir istatistikî değer değil. Bir çocuğun boş tabağında, bir annenin çaresiz bakışında ete kemiğe bürünmüş bir utanç yaşıyoruz, çocuk yaşta yoksulluğu konuşuyoruz. Bir ülkenin en sessiz çılgılığı, karnı aç bir çocuğun gözlerinde ve ne yazık ki bugün, o çılgılık Türkiye'nin dört bir yanında yankılanmaktadır. Kıymetli milletvekilleri, Türkiye'de 15 yaş altı her üç çocuktan 1'i aç. Tam 5 milyon 700 bin çocuk uluslararası açlık kriterlerine göre yeterli ve sağlıklı beslenemiyor. 4,1 milyon çocuk günde bir öğün bile et, tavuk ya da balık yiyemiyor yani protein alamıyor. Bu tablo sadece açlığı değil, iktidarın aczini gösteriyor. Bu sonuçlar da TÜİK'in verilerine göre sayın milletvekilleri. Bu tablo "Büyüyoruz." diyenlerin milleti küçülttüğünün, "Kalkınıyoruz." diyenlerin çocukları yoksulluğa terk ettiğinin belgesidir. Bu topraklarda yoksulluk kader değil, kötü yönetimin sonucudur.

Değerli milletvekilleri, çocuk yoksulluğu sadece ekonomik bir mesele değildir; ahlaki bir çöküş, sosyal bir risk, toplumsal bir alarmdır. Yoksulluk yetersiz beslenmeyi büyütür, beslenme yetersizliği eğitimde fırsat eşitsizliğini derinleştirir, eğitimde eşitsizlik çocuğu suça, şiddete, umutsuzluğa iter. Böylece, bir kuşak daha doğmadan kaybedilir. Yoksulluk, mekânsal kümelenmeyle iç içe girer. Yoksul mahalleler yoksulluğa hapsedilir. Yoksul çocuklar yoksulluğu da miras alır. İşsiz, güçsüz, borç içinde bir baba; evsiz, umutsuz, çaresiz bir anne; karnı açlıktan, hayalleri yoksulluktan ölen bir çocuk, ruhsal bunalım, ihmal, travma; işte iktidarın yeni Türkiye'sinin resmi budur sayın milletvekilleri. Bu iktidarın beceriksizliği, liyakatsizliği ve duyarsızlığı çocukların bedenine, zihnine, geleceğine derin bir yara gibi kazınmıştır. Bu utanç, iktidarın geride bıraktığı en ağır miras olarak anılacaktır maalesef.

Sayın milletvekilleri, bugün hâlâ bu ülkede çocuklara her gün ücretsiz ve nitelikli bir öğün politikası yoktur, bu şartlarda. İYİ Parti olarak bu konuda projeler geliştirdik, nasıl olması gerektiğini anlattık fakat dikkate almadınız; iktidar milletvekilleri, sizlere sesleniyorum. Ama ne yaptınız? 5'li çetelerin vergi borçlarını sildiniz, saraylara milyonlar harcadınız, uçak filonuzu büyüttünüz, yandaşlara haksız kazanç sağladınız. Oysa çocuklara bir tabak yemeği, bir bardak sütü, bir parça eti çok gördünüz. İşte bu, sadece ekonomik değil sayın milletvekilleri, ülkeyi yirmi beş yıldır yöneten iktidarın vicdan ve ahlak iflasıdır. Evet, sayın milletvekilleri, bir ülkenin itibarı yatlarla, AVM'lerle, rezidanslarla, uçaklarla, saraylarla değil, çocukların yüzlerindeki tebessümle ölçülür. Bugün bu ülkede milyonlarca çocuk sofraya oturamıyorsa asıl açlık midelerde değil, vicdanlarda yaşanıyor demektir. Soruyorum sizlere: Bir ülke çocuklarını koruyamazsa neyi korur? Bir devlet çocuğunun karnını doyuramazsa neyi büyütür? Bir Meclis çocuklarının bu çılgınlığını duymazsa kimi duyar? Peki, bir devletin asli görevi nedir? Çocuklarını sağlıklı bir çevrede yaşatmak, aileyi ve çocukları korumak, çocukların eğitimine güvence sağlamak, çocuğun üstün yararını tesis etmek, çocuğun sağlıklı beslenme hakkını savunmak, çocuğun yeterli yaşam düzeyini inşa etmek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - O hâlde, sayın milletvekilleri, tüm bu konuştuklarımız, anayasal ve uluslararası bir yükümlülüktür. Bu nedenle, çocuk yoksulluğunun sebeplerini, sonuçlarını ve bu konuda kalıcı çözüm yollarını belirlemek üzere bir Meclis araştırması komisyonu kurulması artık bir tercih değil bir zorunluluktur. Bugün Meclise sunduğumuz araştırma önergesi bir yükümlülüğün gereğini yerine getirmek içindir. Biz bu önergeyi çocukların hakkını savunmak için veriyoruz sayın milletvekilleri. Bir lokma ekmeğe hasret kalan yoksul çocukların çıkaramadığı ses olmamız gerekiyor, o sesi olmaya çalışıyoruz. Bu meseleyi bir muhalefet meselesi olarak değil ülke meselesi, geleceğimizin meselesi olarak ele almanızı sizden rica ediyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerimle yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Sunat.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Kahramanmaraş Milletvekili Sayın İrfan Karatutlu.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi YENİ YOL Grubu ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

İYİ Parti Grubunun önerisiyle, çocuk açlığının ve yetersiz beslenmenin ortadan kaldırılması için kamusal politikaların geliştirilmesi konusunu görüşüyoruz; geleceğe dair bir görüşme. Şunu söyleyebilirim: Ekonomi nelere kadir! Düşünebiliyor musunuz, 2001 yılında Türkiye'nin doğum

oranı 2,38 ve 2025 yılında 1,48 yani bu şu demek: 15-49 yaş grubu doğurgan kadınlarımız hayatları boyunca 1,48 çocuk yapmayı artık düşünüyorlar, bundan yirmi yıl önce 2,38 çocukları oluyordu. Yani anlayacağınız, ekonomideki bu bozulma insanların çocuk oranlarına da yansdı ve çocuklarını azalttılar. Elimizde bu kadar az çocuk varken, biz bu çocukların beslenmeleri üzerine de herhangi bir sorun yaşıyor muyuz diye baktığımızda, efendim, Türkiye’deki 0-5 yaş grubundaki çocukların yüzde 6’sının kronik beslenme sorunları var, yüzde 2’ye yakını da akut beslenme sorunları yaşıyor. Şimdi, en çok beslenme sorunu yaşayan illerimiz de, bildiğiniz üzere, Güneydoğu’da. İlk bin gün çok önemli. İlk bin günde çocukların gerek zihinsel, beyinsel gelişimi gerekse bağışıklık sisteminin gelişimi çok önemli. Ekonomik krizlerle birlikte, çocukların -özellikle vatandaşların olduğu gibi- beden gelişiminde çok önemli olan proteine ulaşım da zorlaştı, bunu hep birlikte görüyoruz. Çocuklarımızın bu gelişimi bizim geleceğimizi de etkiliyor; bedensel, zihinsel ve ruhsal anlamda bodur çocuklarımız oluyor, öğrenme güçlüğü yaşayan, hiperaktif, zihinsel gelişimleri zayıflamış çocuklarımız oluyor, ellerimizde gelecek nesillerimizde bunlarla karşılaşacağız. Bugün sadece ve sadece bu önümüzdeki günleri görmeyelim, gelecek yıllarımızı da görelim.

Ben Anayasa’nın 56’ncı maddesini hatırlıyorum, sağlıklı nesiller yetiştirmek için iyi bir çevrenin oluşturulması devletin görevi. Bu sebeple şunu söyleyebilirim: Özellikle çocuklarımız için okullar önemli, öğretmenler önemli, aile hekimlerimiz önemli ve aile önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Bunların üçünün iş birliğiyle bu çocukların hangisinin yetersiz beslendiğini, ne gibi sorunlarının olduğunu, erken tespitle bu çocukların gerek zihinsel gerekse bedensel geri kalmışlıklarını önceden tespit edelim. Yazık olur, bu çocuklar ergenliği geçtikten sonra tespitlerinin hiçbir anlamı kalmaz. O çerçevede, Hükümetin, özellikle Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Aile Bakanlığının iş birliği yapmasıyla özellikle bu ekonomik kriz dönemlerinde bu çocuklarımızı tespit edip yeterli protein desteğinin, karbonhidrattan azaltılmış beslenmelerine geçilmesini ve protein desteğinin sağlanmasını öneriyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Muş Milletvekili Sayın Sümeyye Boz.

Buyurun Sayın Boz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Çocuklar için de demokratik, eşit, özgür bir yaşam tahayyülü için mücadele eden ve tutsaklığa rağmen barışı savunan ve bu iradeyi koruyan cezaevindeki bütün tutsakları, ekranları başında bizi izleyen değerli halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Türkiye’de milyonlarca çocuk bugün sofraya aç oturuyor. Okula karnı doymadan giden, ders ortasında bayılan, büyüme geriliği yaşayan çocukların olduğu bir ülkede “demokrasi” “adalet” ve “eşitlik” kelimeleri artık yalnızca duvarlarda asılı kavramlardır. Bu tablo, iktidarın bilinçli tercih ettiği bir sosyal politika modelinin elbette ki sonucudur çünkü bu ülkede yoksulluk bir kriz değil, iktidarın stratejisidir. Neden “strateji” diyorum? Çünkü halkın yoksulluğu yönetiliyor, hatta yeniden üretiliyor. “Sabredin, dayanışın.” diyerek çocukların açlığı toplumun vicdanına değil sessizliğine mahkûm ediliyor. Devletin resmî kurumları hâlâ “yetersiz beslenme” gibi cilalı ifadelerle durumu geçiştiriyor oysa bunun adı nettir: Çocuk açlığı.

İktidar nezdinde açlık artık sadece istatistiklerde yaşatılan bir olguya dönüştü. İktidarın ekonomi politikaları açlığı sayıyor ama aç olanları göremiyor çünkü açlığın kendisi bir utançken iktidar için utanç duygusu çoktan enflasyonla birlikte uçuştu.

Geçtiğimiz dönem Mecliste muhalefet milletvekilleri okullarda her gün ücretsiz, nitelikli bir öğün yemek verilmesi için yasa teklifi sundu; sonuç, takdir edersiniz ve tahmin edersiniz ki yine reddedildi. Ancak açıkça söyleyelim, reddedilen bir öğün yemek değil, çocukların eşit yaşam, eşit sağlık, eşit eğitim hakkıdır. “Bütçeyi zorlar.” diyenler, yandaş vergilerini affedenler, Kırgızistan’ın 58,8 milyon dolar borcunu silenler, Aydın’da yemekhaneden ücretli yemek alamadığı için sınıfa alınmayan ve sokakta yemek zorunda kalan öğrencilerin durumundan acaba utanırlar mı? Ve şunu söylemek gerekiyor: Görünen o ki öncelikleri çocukların açlığı ya da tokluğu değil, sistemin devamıdır.

Devlet, kaynaklarını nereye harcayacağını, nereye aktaracağını seçerken de aslında kimin yaşamaya değer olduğuna dair de karar vermiş oluyor. Hâl böyle olunca da çocuklar, kadınlar, gençler yaşam hakkı ilk gözden çıkarılanlar oluyor. İktidar, çocuk yoksulluğuna dair her eleştiriye aile dayanışması masalıyla savuşturuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SÜMEYYE BOZ (Devamla) - Ailelerin zaten dayanışmayla ayakta kaldığını inkâr ederek kendi sorumluluğunu yurttaş devrediyor. “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” diyerek ahlak dersi veren iktidar aç komşular yaratmaya devam ediyor. Oysa bir ebeveynin çocuğuna kahvaltı hazırlayamaması bireysel bir yetersizlik olarak değerlendirilemez; sorumlu olan devlettir ve devlet yoksulları izlemekle değil, yoksulluğu çözmekle, bitirmekle yükümlüdür. Gerçek bir sosyal devlet çocukların açlığını sadece ebeveynlere havale etmez, her okulda ücretsiz beslenme programları uygulanmadıkça, gıdadaki kimyasal kirlilik denetlenmedikçe, yerel üretici desteklenmedikçe bu düzen açlığı üretmeye, yoksulluğu büyütmeye devam eder.

Her çocuğun tok, sağlıklı ve eşit biçimde okula gitmesi iktidarın lütfu değil, demokratik toplumun ve hukukun gereğidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gürer...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer’in, Niğde’nin sulama suyu sorununa ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Niğde ilinde sulama suyuyla ilgili sorunlar artıyor, kuraklığın etkisi tüm ülkede olduğu gibi Niğde’de de önemli olumsuzluk yaratıyor. Aladağlar’dan çıkan Ecemiş suyumuz var; öncelikle Çamardı’nın ihtiyacı karşılandıktan sonra Niğde’yi terk ettiği yerde bir baraj yapılarak tünelle bu suyun mutlak surette Niğde ilinin genelinde değerlendirilmesi ihtiyaç çünkü bu su Akdeniz’e akıyor. Ecemiş suyuyla ilgili geçmişte yapılan projeler vardı ama ülkemizin içinde bulunduğu koşullarda bu suyun getirilmesi elzem. Bir de Horoz köyümüz var; orada da su kaynaklarının olduğu yerde özel şahıs çalışma gerçekleştiriyor. Bu suyun bölge için önemi var ve olumsuzluk yaratacağı düşünülüyor, bu konuda da gerekli önlemlerin alınması ihtiyaç. Göletler kurudu, dereler kuruyor, suda sorunlar artıyor, hâlâ Karadeniz’de, Akdeniz’de boşa akan sularımız var.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Mustafa Kaya...

Buyurun.

44.- *İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın, tekstil ihracatı yapan esnafa ilişkin açıklaması*

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Başta Azerbaycan, Türki Cumhuriyetler ve Rusya olmak üzere birçok Afrika ülkesiyle tekstil ihracatı yapan esnafımız kargo ücretleri, düşük kur, para transferlerindeki sıkıntı ve vize zorlukları gibi nedenlerle müşterilerini Çin ve Özbekistan gibi ülkelere kaptırmış durumdadır.

Önceden 2 bin kilometre uzaktaki Azerbaycan'a 1 dolara ve üç-dört günde giden ürünler şimdi 7 dolara on beş-yirmi günde ancak gitmekte oysa Çin'den 3,5 dolara gelmektedir; 4 bin kilometre uzağımızdaki Türkmenistan'a ise 0,60 sente gönderilmektedir. Burada bir sıkıntı var. Tatil turizmiyle bazı ülkelere vize muafiyeti getirilmesine rağmen, başta Rusya, Tacikistan, Cezayir ve Afrika ülkelerindeki vize ve gümrük vergileri nedeniyle ülkemize buralardan gelen müşteri sayısı son derece azalmıştır. Sektörün bu zorlukları atlatabilmesi için faizsiz destek sağlanmalıdır diyorum.

Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Ali Mahir Başarır mesaj gönderdi.

Buyurun Sayın Kaya.

45.- *Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Korkuteli'nde kurulacak OSB'nin suyunu ve bölge tarımına ilişkin açıklaması*

AYKUT KAYA (Antalya) - Korkuteli'nde kurulacak organize sanayi bölgesinin suyu, ilçenin tarımsal ve içme suyu kaynaklarını besleyen Taşkesiği ve Sülekler Yaylalarından alınmak isteniyor. Oysa bu kaynak, Korkuteli'nin meyve üretiminin yüzde 90'ını ve içme suyunun önemli bölümünü karşılarken Korkuteli Barajı'nı da beslemektedir. Bölgede yılda yaklaşık 250 bin ton meyve üretilirken önemli bir bölümü de ihrac edilmektedir. Bu su OSB'ye verildiğinde Korkuteli'nin içme suyu, tarımı, hayvancılığı ve yaylakları büyük zarar görecektir. Bayat'taki, Yazır'daki Korkutelili hemşehrilerimiz karyagdı armudunu yetiştiremeyecek duruma geleceklerdir. Bugün İlçe Tarım, Taşkesikli üreticiye "Patates ekm." diyor. Peki, bu insanlar ne yapsın, nasıl ayakta kalsınlar? Herkes OSB hayata geçsin diyor ama bir yandan OSB kurulurken diğer yandan çiftçiyi, tarımı bitirmeyin.

BAŞKAN - Tahtasız'a da söz verip canımızı kurtaralım.

Buyurun.

46.- *Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Çorum'da ziyaret ettiği besicilerin ve çiftçilerin sorunlarına ilişkin açıklaması*

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Çorum'da ziyaret ettiğim besiciler Sayın Bakana sesleniyorlar: "Şap hastalığından dolayı hayvan pazarları aylardır kapalı, hayvan satışı yapamıyoruz; satış yapanlar el altından yapıyorlar, burada insan sağlığıyla oynanıyor. Piyasayı cepler belirliyor, zarar üzerine zarar ediyoruz. Bu belirsizlik ne kadar sürecek? Girdi fiyatları sürekli artıyor, ithalata izin veriliyor; devletimiz neden bu süreci düzgün yönetmiyor? Tarım Kredi Kooperatifi borcumuzu ödeyemedik, Ziraat Bankası yem kredilerinin günü gelmek üzere, mazot, gübre ve esnafa olan borçlarımız var; ne yapacağımızı, nasıl ödeyeceğimizi şaşırmış durumdayız.

Sayın Vekilim, kısıacası; batıyoruz, bitiyoruz. Çiftçimizi zirai don, kuraklık ve düşük fiyatların ardından aylardır devam eden şap hastalığı vurdu."

Üreticilerin Tarım Kredi ve Ziraat Bankasına olan borçları faizsiz ertelenmeli, hayvancılıktaki krize acil bir çözüm bulunmalı.

Teşekkür ediyorum.

VI.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

2.- İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye genelinde çocukların sağlıklı ve yeterli beslenme hakkına erişiminde yaşanan sorunların nedenlerinin araştırılması, gıda krizinin çocuk sağlığı üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkilerinin tespit edilmesi, çocuk beslenme verilerinin güncel, şeffaf biçimde izlenmesi, okul yemeği ve çocuk beslenme programlarının yaygınlaştırılması, gıdadaki toksik kimyasal kirliliğin çocuk sağlığı üzerindeki etkilerinin araştırılması, yoksul hanelerde çocuklara yönelik beslenme desteklerinin kapsamının artırılması, gıda güvenliği politikalarının çocuk hakları perspektifiyle yeniden tasarlanması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Aylin Yaman.

Buyurun Sayın Yaman. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama yoksulluğun bir halk sağlığı sorunu olduğunu vurgulayarak başlamak isterim. Her geçen gün artan hayat pahalılığı ve gelir adaletsizliği giderek daha çok haneyi derin yoksulluğa sürüklemekte, her 3 hane halkından 1'i sızdıran çatı, nemli duvarlar, çürümüş pencere çerçevesi gibi kötü ve sağlıksız barınma koşullarında yaşamaktadır.

Yoksulluğun ve yoksunluğun en çok etkilediği kuşak hiç kuşkusuz ki çocuklardır. OECD'nin son olarak yayınladığı Hayat Nasıl 2024 Raporu'na göre ülkemizdeki 15 yaşındaki öğrencilerin yüzde 20'si yeterli parası olmadığı için haftada en az bir gün hiç yemek yiyememekte, her 5 çocuktan 1'i okula aç gitmektedir. Çocuklar açısından yoksulluk, hastalıklara ve sağlık sorunlarına davetiye anlamına gelir ve yetersiz beslenme çocuklarda fiziksel, ruhsal ve uzun dönem etkilere yol açmaktadır. Enerjisi yüksek ama besin değeri düşük makarna, hazır gıda, şekerli içecekler gibi gıdalarla beslenme çocukluk obezitesine yol açmakta; protein, vitamin, mineral eksiklikleri, boy ve kilo geriliği, anemi, zayıf bağışıklık gibi sorunlara neden olmaktadır. Kalabalık yaşam, yetersiz hijyen, kirli su nedeniyle enfeksiyonlara yatkınlık, önlenebilir hastalıklar olan kızamığa, boğmacaya aşıya erişim engelleri nedeniyle yatkınlık nörolojik gelişimde gecikme, öğrenme güçlüğü, dil, hafıza, dikkat alanlarında sıkıntı, strese bağlı ruhsal ve davranışsal sorunlar, okuldan kopma, dışlanma, erken sigara ve madde kullanımı, uzun dönemde ise obezite, diyabet, kalp damar hastalıkları gibi kronik hastalıklar ve yaşam boyu sağlık riski; kısacası yaşamın erken döneminde başlayan biyolojik stres yükü.

Çocuk yoksulluğu ve buna bağlı hastalık yükünü karşılayacak hekim sayımıza bakacak olursak çocuk hastalıklarında Türkiye'de 100 bin kişiye düşen çocuk hastalıkları uzmanı sayısı 12 iken Avrupa Birliği ülkelerinde 19 ama daha önemlisi, bölgesel eşitsizlikler mevcut. Yoksul gebelik sonucu doğan bebek izlemleri açısından bakacak olursak Türkiye için gerekli olan yenidoğan uzmanı sayısı yaklaşık 700 iken şu anda aktif 384 yenidoğan uzmanı bulunmakta. Bölgesel farklılıklar burada da gözlenmektedir. Örneğin, Marmara Bölgesi'nde 133 yenidoğan uzmanı var iken Doğu Anadolu'da sadece 18 uzman bulunmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Devamla) - Bir yandan da yanlış sağlık politikaları nedeniyle yıllar boyu yoğun nöbetlerle çalışan acil vakası çok, şiddet ortamı yüksek çocuk sağlığı uzmanlığı tercih edilmemekte; pek çok bölgemizde çocuk yan dal uzmanı bulunmazken önümüzdeki dönem çok daha büyük bir tehlike bizi beklemektedir. En son yapılan Tıpta Uzmanlık Sınavı ortalama puanlarına bakarsanız, çocuk hastalıkları, uzmanlık tercihinde 41'inci sırada yer almış ve açılan kadroların yüzde 40'ı boş kalmıştır. Kısacası, çocuklarımız açlıkla sınanırken çocukluk çağı hastalık yükü artmakta ve yakın bir zamanda tedavi koşulları çok daha geriye düşme riski altında bulunmaktadır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu...

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- *İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Kırım Tatarlarının lideri Mustafa Cemil Kırımoglu'nun oğlu Eldar Ebubekir'in vefatına ilişkin açıklaması*

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Kırım Tatarlarının lideri Mustafa Cemil Kırımoglu yıllarca Kırım Tatarlarının hakları için mücadele etmiş, hayatını bu uğurda vakfetmiş çok değerli bir önder. Az önce bihaber aldık -ki kendisi bütün bu mücadelenin yanında yıllarca sürgünde yaşamış, hayatını bu davaya vakfetmiş- dün, oğlu Eldar Ebubekir'i kaybetmiş; kendisine Allah'tan rahmet diliyoruz, mekânı cennet olsun.

BAŞKAN - Allah rahmet etsin.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- *İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye genelinde çocukların sağlıklı ve yeterli beslenme hakkına erişiminde yaşanan sorunların nedenlerinin araştırılması, gıda krizinin çocuk sağlığı üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkilerinin tespit edilmesi, çocuk beslenme verilerinin güncel, şeffaf biçimde izlenmesi, okul yemeği ve çocuk beslenme programlarının yaygınlaştırılması, gıdadaki toksik kimyasal kirliliğin çocuk sağlığı üzerindeki etkilerinin araştırılması, yoksul hanelerde çocuklara yönelik beslenme desteklerinin kapsamının artırılması, gıda güvenliği politikalarının çocuk hakları perspektifiyle yeniden tasarlanması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Ümmügülşen Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti'nin önergesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Elbette çocuklarımızın sağlıklı ve dengeli beslenmesi hiçbirimizin tartışmaya açamayacağı kadar önemli bir konudur ancak burada önümüze getirilen önerge gerçeklerden uzak, Türkiye'yi haksız şekilde kötöleyen, Hükümetimizin emeklerini yok sayan bir bakış açısıyla hazırlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, biz AK PARTİ olarak iktidara geldiğimizden bugüne hiçbir evladımızı kaderine terk etmedik. Çocuklarımızın sağlığı, eğitimi ve geleceği bizim için bir tercih değil zorunluluktur. Sosyal devletin şefkatli elini her haneye, her çocuğa ulaştırmak için gece gündüz çalıştık. Bugün geldiğimiz noktada çocuklarımızın yalnızca beslenmesiyle değil hayatın her alanıyla yakından ilgilenen bir devlet yapısına kavuştuk. Dar gelirli ailelere ulaştırılan düzenli destekler, eğitim yardımları, barınma ve sağlık imkânları; bunların hepsi AK PARTİ'nin milletin derdiyle dertlenmesinin bir sonucudur. Biz sadece karnını doyurmakla değil ruhunu, zihnini ve geleceğini beslemekle de sorumluyuz.

Şimdi, muhalefet çocuklarımızı alıkla, sefaletle anarak siyasi bir zemin oluşturmaya çalışıyor oysa milletimiz çok iyi biliyor, bizim iktidarımız döneminde hiçbir evlat sahipsiz kalmadı, bundan sonra da kalmayacak çünkü biz lafla değil icraatla yol alıyoruz; onlar konuşuyor, biz yapıyoruz.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımızca öğrencilere ücretsiz yemek uygulaması; bir, taşınmalı eğitim öğrencilerine; iki, mesleki teknik eğitim kurumlarındaki öğrencilere; üç, özel eğitim rehberlik öğrencilerine verilmektedir.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Taşınmalı eğitimi siz kaldırmadınız mı ya!

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (Devamla) - 2024-2025 eğitim ve öğretim yılında taşıma uygulaması kapsamında ilköğretimde 12 bin okulda toplam 582 bin öğrenciye, ortaöğretimde 4.100 okulda 346 bin öğrenciye olmak üzere 939 bin öğrenciye ücretsiz öğle yemeği hizmeti sunulmuştur.

AK PARTİ hükümetleri döneminde sosyal devlet anlayışı kâğıt üzerinde kalmamış, hayatın her alanına dokunmuştur. Aile sosyal destek programlarıyla dar gelirli hanelere el uzatılmış, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için büyük adımlar atılmış, sağıkta hiçbir çocuğumuzun kaderine terk edilmemesi için güçlü bir yapı kurulmuştur. Engelli ve hasta çocuklara yönelik özel desteklerden gençlik merkezlerine ve spor tesislerine kadar uzanan geniş bir hizmet ağıyla biz çocuklarımızı geleceğe hazırladık.

Evet, yapılması gereken daha çok şey var ama bizim farkımız şudur: Biz sorunları istismar etmez, üzerine gideriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (Devamla) - Biz karamsarlıkla oyalanmaz, çözüm üretiriz çünkü bizim davamız milletin derdine derman olmak, evlatlarımıza güvenli ve güçlü bir gelecek bırakmaktır.

Değerli milletvekilleri, bu nedenle, AK PARTİ Grubu olarak söz konusu önergeye katılmıyor, reddediyoruz. Mesele, konuşmak değil yapmaktır; mesele, milletin umudunu söndürmek değil milletin önünü açmaktır. Biz bunu geçmişte de yaptık, bugün de yapıyoruz, yarın da yapmaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Milletvekili.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan...

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Başkan, sataşma var. Bizim doğru söylemediğimize, böyle bir şey olmadığına...

BAŞKAN - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

48.- *Manisa Milletvekili Şenol Sunat'ın, İstanbul Milletvekili Ümmügülşen Öztürk'ün İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Biraz önce AK PARTİ adına çıkan sayın hatibin bizim nasıl konuşmamız gerektiğini ortaya koyacak bir yetkisi yok. Bakın, ne der? “Siz bunların böyle olmadığını söylüyorsunuz, biz de bunları bunları yaptık.” der ama bizi neredeyse iftira atmakla suçlayamaz; birincisi bu.

Benim verilerim devletin kurumu olan TÜİK'in verilerine göreymiş Sayın Hatip, Sayın Doktor Hanım, Sayın Vekil.

Biz tabii ki milletin sesi olmak zorundayız. Geleceğimiz olan çocuklarımızın nasıl açlık ve yoksulluk çektiğini iyi bildiğimiz için bunları gündeme getiriyoruz ve bunun bir muhalefet meselesi olmadığını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - ...hepimizin bu konuda karar verip bu eksikliklerin giderilmesi konusunda bir araştırma komisyonu kurulması için önerge veriyoruz. Siz de iktidar olarak keşke buna “evet” deseydiniz de geleceğimiz olan çocuklarımızın bu yoksulluk durumunu ortadan kaldıracabilecek iktidar veya devletin tedbirler alması, tedbirler geliştirmesi için bir sonuç ortaya çıkabilseydi. Ne gerek vardı böyle bir konuşmaya? “Yok, bu kadarı biraz abartıldı.” diyebilirdiniz belki ama abartma hiç yok. TÜİK verilerine göre konuştum; emin olun, durum çok daha vahim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Başarır, oylamayı yapıp vereyim söz.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye genelinde çocukların sağlıklı ve yeterli beslenme hakkına erişiminde yaşanan sorunların nedenlerinin araştırılması, gıda krizinin çocuk sağlığı üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkilerinin tespit edilmesi, çocuk beslenme verilerinin güncel, şeffaf biçimde izlenmesi, okul yemeği ve çocuk beslenme programlarının yaygınlaştırılması, gıdadaki toksik kimyasal kirliliğin çocuk sağlığı üzerindeki etkilerinin araştırılması, yoksul hanelerde çocuklara yönelik beslenme desteklerinin kapsamının artırılması, gıda güvenliği politikalarının çocuk hakları perspektifiyle yeniden tasarlanması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Sayın Başarır, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

49.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İstanbul Milletvekili Ümmügülşen Öztürk'ün İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, Sayın Başkanım, bir şey gerçekten Parlamento çok üzüyor. İYİ PARTİ Grubunun verdiği öneri, Türkiye’de çocuk açlığı ve yetersiz beslenme. Konuşmacı çıkıyor “Bu önerge Türkiye’ye kötülük yapmak için verilmiştir.” diyor. Ya, bu niye kötülük olsun Değerli Milletvekili? Ben de babayım, siz de annesiniz; Türkiye’de bir açlık var; hangi çocuğa lisede, ilköğretimde, okulda bir dilim ekmek verebiliyoruz?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Saydık ya, sayı verdik size.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Çocuklar beslenemiyor, bu bir gerçek. Sonra diyorsunuz ki: “Çocukların hem midesini hem ruhlarını doyuruyoruz.” Ya, midesi aç olan bir çocuğu ruhsal olarak nasıl doyuma ulaştırırsınız? Ruhsal olarak çocukları nasıl doyuruyorsunuz, merak ediyorum ben. Herkes anne-baba burada; bu önergeyi vermek suç mu? Türkiye’yi kötülemek bu mu? Türkiye’ye bir kötülük yapılıyorsa çocukların aç bırakılmasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Önergeye “ret” oyu verebilirsiniz, nedamet gösterebilirsiniz “Evet, böyle bir sorun var, bunu hep beraber açacağız.” diyebilirsiniz ama biz niye Türkiye’ye kötülük yapalım, neden yapalım? Bir kez daha söylüyorum: Asıl kötülük milyonlarca çocuğun aç kalması, fiziksel olarak gelişimlerinde bodurluk dair bir sürü sıkıntıların ortaya çıkması; bunları konuşalım, bunları çözelim. Yani “kötülük” lafını lütfen ağzınıza almayın, rica ediyorum sizden.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve arkadaşları tarafından, çocukların ceza infaz sistemi içindeki durumunun araştırılması amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

23/10/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 23/10/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Kars

Grup Başkan Vekili

Öneri:

23 Ekim 2025 tarihinde Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve arkadaşları tarafından (14657 grup numaralı) çocukların ceza infaz sistemi içindeki durumunun araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak 23/10/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çocukluk tanımının değiştirilmesi ve çocuk oluşlarının, çocuk haklarının ellerinden alınmasıyla karşı karşıya olan sevgili çocuklar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, bugün grubum tarafından verilen önerinin mahiyetinin anlaşılmasını çok önemli buluyorum çünkü bugün konumuz çocuklar, çocukların bugünü, çocukların yarını ve dolayısıyla tüm Türkiye’nin geleceğini ilgilendiren bir mesele olması itibarıyla oldukça önemli bir gündem.

Bu Parlamento altında -az önce de verilen öneride- çocuklara ilişkin pek çok kritik gündemi aslında hep birlikte ele aldık. Kendi adıma söyleyebilirim ki defalarca kez söz aldım ve çocuklara ilişkin meselelerde toplumu ilgilendiren rolü aktararak acil durum alarmının çoktan çaldığını ve toplumsal bir çürümeyle karşı karşıya olduğumuzun altını defalarca çizdik. Örnek vermek gerekirse, çocuklarda

bağımlılık yaşının düştüğünü, okul terk oranlarının arttığını, yoksulluğun çocukların bugününü ve yarınını geri dönülemez bir şekilde etkilediğini, çocukların geleceksizleştirildiğini ve çocukların kimliksizleştirildiğini, temel gıdaya dahi erişemediğini, çocukların işçileştirildiğini, iş cinayetlerinde yaşamlarını yitirdiğini, her yerin suç mahalli olduğunu ve istismar vakalarının her gün arttığını saatlerce konuştuk. Peki, değişen, dönüşen bir politikaya şahitlik ettik mi? Çocukların durumlarında değişim, sorunlarında azalma oldu mu? Hayır, hiçbirisi olmadı. Bu durumun toplumsal çöküşe sebep olacağını ifade ettik ve ne yazık ki o çöküş bugün adım adım geliyor, o çöküş bugün kapıda. İstismar edenin çocuk olduğu, istismara uğrayanın çocuk olduğu bir denklemin içerisindeyiz. Ölenin çocuk olduğu, öldürenin çocuk olduğu bir denklemin içerisindeyiz ve ne yazık ki tüm önlemlerin alınması çağrılarımıza hiçbir şekilde karşılık bulmadık.

Az önceki öneride de görüldüğü gibi çocukların beslenme yetersizliğine ilişkin açılan konuya bile burada siyasi cevaplar verildi ve şu anda karşımızda yeni bir mesele var, o da “yeni nesil çeteleşme” olarak adlandırılan küresel bir problemle karşı karşıyayız. Bu tartışmalar sürüyor. Tartışmaların sürmesi iyi bir şey ama tartışmalar bizi doğruya götürmüyor çünkü on birinci yargı paketinde de ortaya çıktı ki sizin suçla değil çocuklarla mücadele etmeye niyetiniz var, sizin nedenlerle değil sonuçlarla mücadele etmeye niyetiniz var ve ne yazık ki rüşdünü işe yaramazlıkla ispat etmiş tekniklerle bunu yapmaya çalışıyorsunuz fakat sizin çocuklarla değil suçla mücadele etmeniz lazım, sizin sonuçlarla değil, kök nedenlerle ilgilenmeniz lazım ve çok boyutlu bir mücadelenin benimsenmesi gerekiyor.

Aynı zamanda, çocuk ve suç ilişkisi sadece Adalet Bakanlığına bırakılacak bir mesele değil, multidisipliner bir meseledir; Eğitim Bakanlığından Sağlık Bakanlığına, İçişleri Bakanlığından Aile Bakanlığına kadar bütün kurumlar bu meseleye çok boyutlu bir şekilde yaklaşmalıdır. Bir çocuk kanunla ihtilafı hâle geldiğinde ilk sorumluluğun devlette olduğu bilgisi unutulmamalıdır. Devletin çocuğu suçtan korumak gibi bir yükümlülüğünün olduğunu da her fırsatta aklımıza getirmeliyiz. Bunu yapmayan devletin faturayı çocuğa kesmesini de asla kabul edemeyiz. Sadece sanık odaklı ceza verme motivasyonlu paradigma sorunun kök nedenlerini, mülksüzleştirmeyi, eğitimden koparmayı, yoksulluğu görünmez kılmak istiyor ve “on birinci yargı paketi” adı verilen disipline etme aracı niteliğindeki teklif de tam olarak bunu amaçlıyor.

Sömürü odaklı emek rejimi nasıl ki çocukları yetişkinlerle çarpık bir şekilde eşitliyorsa bugün de adalet sistemi yine yetişkinleri çocuklarla çarpık bir şekilde eşitlenmenin hedefi içerisinde. Aynı zamanda biz bununla sınırlı kalmayacağını da biliyoruz. Nasıl emek sistemi içerisinde çocuklar yetişkinlerle çarpık bir şekilde eşitleniyorsa, bugün nasıl adalet sistemi içerisinde çocuklar yetişkinlerle çarpık bir şekilde eşitleniyorsa yarın eğitim sistemi içerisinde de çocuklar yetişkinlerle çarpık bir şekilde eşitlenecek, çocuk evliliği sisteminde de çocuklar yine yetişkinlerle çarpık bir şekilde eşitlenecek. Bu, açık bir şekilde çocukları çocukluktan düşürme, çocukları çocukluktan çıkarma girişimidir ve bunu asla kabul etmiyoruz.

Haftalardır 160 kurum, LGBTİ örgütleri, kadın örgütleri, ebeveyn inisiyatifleri olmak üzere bu yasanın getireceği tehlikeleri, bu yasanın Meclise geldiğinde olası senaryoları ve topluma yansımalarını aktarıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bizler DEM PARTİ Çocuk Komisyonu olarak yakın zamanda yapmış olduğumuz çalıştayımızda koruma, önleme ve onarma üçlüsünü yan yana inşa etmeden, çocukları kanunla ihtilaflı hâle getirmeyi ortadan kaldırmadan bunu yapamayacağımızı ifade ediyoruz. Yeni Zelanda'dan Almanya'ya, Finlandiya'ya kadar birçok örnek, mağduru güçlendiren, çocuğa sorumluluk bilinci kazandıran ve toplumu iyileşme sürecine dâhil eden modellerin yeniden suç oranlarını önemli oranda azalttığını gösteriyor ama bu durakları inşa etmek yerine bizler çocukları daha fazla kapatmak istiyoruz fakat çocukları kapatarak suçla mücadele edemeyeceğimizin altını çizmek istiyorum. Dünyadaki oranlar da böyle, kapatılan çocuklar oradan suçsuz bireyler, rehabilite olmuş bireyler olarak değil daha fazla suç öğrenmiş, suçta profesyonelleşmiş ve suç bağlantıları edinmiş olarak resmen mezun oluyorlar diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlayayım.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Sema Silkin Ün. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kürsüden bazı konuşmaları soğukkanlılığınızı koruyarak yapmak hakikaten güç oluyor, tıpkı bu önerenin konusu olan çocuk suçluların son mağduru olan Mattia Ahmet Minguzzi'yi anmak gibi. Eminim, şu salondaki herkes o yavruya baktığında kendi evladını görüyor ve kalbinin orta yerine o melek çocuğunki gibi bir bıçak saplanıyor. Evladımızı geri getirmeye gücümüz yetmiyor, evet ama annesinin acısını hafifletmeye, başka Ahmetleri yaşatmaya gücümüz yetmek zorunda.

Evet, kullandığımız ifade şapkayı önümüze koymanın vaktinin gelip geçtiğini gösteriyor aslında. “Suça sürüklenen çocuk” ifadesinin yerini artık “suça karışan çocuklar”, “çocuk failler”, “çocuk suçlular” ifadeleri alıyor çünkü duygularımızı bu ifadeye yönlendirecek dehşet verici istatistikler takip ediyoruz, vahşetlere tanıklık ediyoruz maalesef. TÜİK verileri 2024 yılı için diyor ki: 202.785 çocuk suça sürüklendi. Geçen yıl 1.270 çocuk hakkında cinayet şüphesiyle kovuşturma başlatıldı. Son beş yılda cinayet şüphesiyle işlem gören çocuk sayısı yüzde 119 arttı. Ne olduysa sizler, bizler yaşarken oldu, bu rakamlar siyasiler güç yarışı yaparken katlandı. Bakkaldan gofret çalan yaramaz çocukların yerini savunmasız bir yavrucağın kalbine bıçak saplayan cani çocuk aldı. Bu çocuklar uzay boşluğundan düşmedi ama bizim hayatımıza bir suç ikliminin parçası olarak düştü; sosyal medya üzerinden tetikçi pazarlıkları yapılan bir iklimin parçası arkadaşlar.

İş yeri kundaklama 10 bin, mekân kurşunlama 40 bin, adam öldürme 300 bin; yeni nesil suç örgütleri ihaleyle cinayet alıp cinayet satar hâle geldi. Ceza Kanunu'ndaki indirimleri istismar eden çeteler bir istihdam biçimi olarak kendi evlatlarımızı karşımıza çıkarıyor. Çocukların hayatındaki boşlukları çeteler doldurmaya başlayınca bunu sorgulamak zorunda kalıyoruz, sorgulamazsak sonuç alamıyoruz. Kimi semtlerin çocuklar için birer kaynak çölüne dönüşmesini konuşmadan sonuç alamayız. Cezaevinden çıkanların ıslah olmak yerine, orada gördükleriyle daha örgütlü ve daha tehlikeli bir hayata devam etmelerini sorgulamadan sonuç alamayız.

Bugün insanlarımız alın terine, emeğe değil ranta ve faize yönlendiriliyor. Alın teriyle mal mülk sahibi olmanın imkânsız olduğunu görenlerse sanal bahse, kumara, bu bataklığa yöneliyor; bunun etkisini yok mu sayacağız? Bugün çarşıda pazarda ve ne yazık ki adalet saraylarında haklının güçlü olduğu değil, güçlünün haklı olduğu bir düzen yaşanıyor; bunun etkisini yok mu sayacağız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Benim yaş grubum, benden önceki yaş grupları televizyonlarda sayısız aile dizileriyle büyümüştür. Peki, bugün ne var o ekranlarda? Sınırsız bir müstehcenlik, kirli ilişkilerden elde edilen korkunç servetleriyle kahramanlaştırılan suç örgütü liderleri, sapkın ilişkiler ve en önemlisi mafyatik eylemler sayesinde sahip olunan lüks hayatlar. Bugün ekranından sokağına bu düzen alın terini değil rantı, haklı olmayı değil güçlü olmayı, aileyi değil mafyayı, değerlerimizi değil hazları yüceltiyor ve kutsuyor ve belki hiçbirimiz söylemeye cesaret edemiyoruz ama izleyicisi olduğunuz bu düzen katil ve tecavüzcü yetiştiriyor arkadaşlar.

Buyurun, gelin, DEM PARTİ'nin önermesine destek verelim ve bu sorunlar nereden çıkıyor, çocuklarımız nasıl elimizden akıp gidiyor, geleceğimiz nasıl kararıyor, hep birlikte görelim. (YENİ YOL ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat.

Buyurun Sayın Sunat. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Evet, sayın milletvekilleri, Ekim 2025 itibarıyla Türkiye’de 4.500’ü aşkın çocuk hapiste; ıslahevlerinin, eğitim evlerinin kapasitesinin çok çok üstüne çıkmış bir sayı bu ve çocuk suçlular büyük cezaevlerinde kalıyor genellikle. Çocukların karıştığı suçlar kamuoyunun gündeminde, her geçen gün daha fazla kamuoyu gündemini meşgul ediyor. Çocuk suçlarıyla ilgili artışın önlenmesinde genel yaklaşım cezaların artırılması eğilimi yönünde olmaktadır. Oysa unutmamalıyız ki çocuk suçlular sebep değil sonuçtur. Bu noktada çocukları suça iten süreçleri, eğitimdeki eşitsizlikleri, aile içi sorunları, yoksulluğu, şiddeti ve sosyal dışlanmayı derinlemesine incelemek gerekmektedir.

Bu ülkeyi yirmi beş yıldır yönetenler, ekonomik istikrardan uzaklaşmış, toplumun adalet duygusunu incitmiş, haklının değil güçlünün hüküm sürdüğü bir idare anlayışı yaratmıştır. Bugün sokakta, okulda, evde çocuğun yaşadığı her kırılma bir suça sürüklenme ihtimaline dönüşmektedir. Eğitime erişemeyen, şiddet gören, yoksullaşan çocuklar potansiyel suçlu adayı konumuna evrilmektedir. Hiç kuşkusuz, yoksulluk, suç besleyen bir ortam oluşturmaktadır, biraz önce de ifade ettik fakat tek başına suçun sorumlusu sadece yoksulluk olamaz. Özellikle çocukları kullanan suç örgütlerine, terör örgütlerine -ki bunu yaşadık daha önce- ve uyuşturucu şebekelerine karşı daha kararlı ve etkili mücadele yürütülerek kökleri kazınmalıdır.

Bir başka önemli nokta, Türkiye’de hâlihazırda 700 bini aşkın çocuk zorunlu eğitime devam etmemektedir. Nerede takip sistemi sayın milletvekilleri? Bu devasa sayı, çocukların yalnızca eğitim hakkından değil, toplumla bağ kurma hakkından da mahrum bırakıldığını göstermektedir. Dolayısıyla bugün geline nokta sokaklardaki huzursuzluğun, caddelerdeki hırsızlığın, gasbın, kadın cinayetlerinin, çocukların katledilmesinin, her türlü suç ve şiddetin temelinde ülkeyi yönetenlerin yarattığı bu adaletsiz düzen ve bir türlü almadığı tedbirler yer almaktadır.

Eğitimin niteliksizleştirilmesi, yoksulluğun derinleşmesi, çevresel faktörlerin güvensizliği toplumsal çürümenin habercisidir. Çocuk suçlarının ıslahı konusunda alınan koruyucu tedbirlerde sadece ceza yöntemine başvurmak meseleyi çözmez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Yani burada elbette amaç çocukların işledikleri suçlardan dolayı ceza almamaları değildir ama çocukların ıslahında ceza sisteminin yanı sıra psikolojik ve sosyal desteklerin sağlanması elzemdir. Çocuk suçlulara rehabilite edici destekler verilmelidir. Sosyal medyada suç ve suçluyu öven paylaşımlar önlenmelidir. Televizyon dizilerinde silah kullanımı ve şiddet öğeleri azaltılmalıdır. Çeteleşme yapıları kesinlikle önlenmelidir.

Kıymetli milletvekilleri, çocukları kaybettiğimiz her an geleceğimizi kaybediyoruz. Bu ülkenin hapishaneleri değil okulları dolmalı, demir parmaklıklar değil okul kapıları çocuklara açılmalı.

Bu nedenle çağrımız nettir: Çocuk adalet sistemi çocukların psikolojik, sosyal ve eğitimsel ihtiyaçlarını merkeze alan onarıcı ve koruyucu bir yaklaşımla inşa edilmelidir diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Semra Dinçer.

Buyurun Sayın Dinçer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; mevcut iktidarın çevre, emek, kadın ve emekli düşmanı olduğunu biliyoruz. Şimdi de çocuklarımızı görmezden gelmeye başladıklarını görüyoruz. Türkiye’de çocuklarımızı umutları yeşermeyen toprağa gömüyoruz. Bazen akran zorbalığı, bazen de suça sürüklenme diyoruz. 2 Temmuz’da Ankara Keçiören’de 11 yaşındaki Yiğit Cem Altınok bisikletiyle duvara çarparak hayatını kaybetti. İlk başta kaza denildi ama yapılan incelemeler frenlerinin kasten söküldüğü iddiasını ortaya koydu. Dün ailesini ziyaret ettim, annesi “Bir kaza değil, planlı bir zorbalıktır.” dedi. Bu yaşanan bir şaka değil, açıkça bir şiddettir ve asla normalleştirilemez. Her ölüm ağırdır ama bir çocuğun ölümü toplumun vicdanını yankılanan derin bir sessizlik olarak nitelendirir. İstanbul’da Ahmet Minguzzi davası da bu zincirin bir halkasıdır. 2 sanığa yirmi dörder yıl hapis cezası verilirken diğer 2’sinin salıverilmesi toplumun vicdanını derinden sarsmıştır.

Bugün Türkiye’de bir yanda zorbalığın mağduru çocuklar, diğer yanda şiddet kültürü içinde büyüyüp sürüklenen çocuklar vardır. İşte, tüm bunlar bir sonuçtur. Mevcut iktidarın Türkiye’yi getirdiği durum budur. Bu, ilgisizliğin, denetimsizliğin ve eğitimsizliğin bir sonucudur. Bu vakalar münferit değildir. Türkiye’de bugün 3,2 milyon çocuk okula gitmiyor. Cinayete karışan çocuk sayısı 1.270’e çıktı. Uyuşturucu satan çocukların sayısı 17 binlere kadar yükseldi. Suç örgütleri 18 yaş altı çocukları daha az ceza aldıkları için tetikçi olarak kullanmaya başladı.

Değerli milletvekilleri, suça sürüklenen çocuklar konusunda ayrımı iyi yapmalıyız. Birçoğu ihmal, aile içi sorunlar, yoksulluk ve eğitimsizlik nedeniyle suça itilmişlerdir çünkü yoksulluk insanlığın en büyük imtihanıdır ama planlı ve kasten öldürülenlerle bu çocukları lütfen aynı kefeye koymayalım.

Çocukların çoğunun üstün yararını ve kamu güvenliğini birlikte gözeten adil bir politika üretelim. Yiğit Cem’in, Ahmet’in ve nice çocukların hikâyeleri sadece acı değil, mevcut iktidarın ihmaller zincirinin sonucudur. Bugün bu çocukların anneleri hep birlikte “Bir başka annenin canı da yanmasın.” diyor. Bizim görevimiz de bu cümleyi tekrarlatmamaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SEMRA DİNÇER (Devamla) - Akran zorbalığıyla mücadele rehberlik servislerinin görevi değil, devletin ve hepimizin asli görevidir. Suça sürüklenen çocuklar adalet sisteminin üzerine titremesi gereken bir meseledir. Anneler evladının mezar taşına sarılmasın, gözyaşları toprağa karışmasın, babalar sessizce evlatlarının acısını yüreğine gömmesin istiyorsanız saygıdeğer milletvekilleri, özellikle iktidarın milletvekilleri, AK PARTİ’li ve MHP’li milletvekilleri, yoldaşlarımız, arkadaşlarımız,

mevkidaşlarımız, lütfen, hep birlikte bu önerinin üzerine bir komisyon kurulması gerekiyor ve çocuklarımız adına bugün burada kaldıracağınız elleriniz vicdanınızın sesi olacaktır. Lütfen vicdanınızın sesini dinleyin, geleceğimizi hep birlikte umutla tesis edelim.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kastamonu Milletvekili Sayın Fatma Serap Ekmekci.

Buyurun Sayın Ekmekci. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün görüşmekte olduğumuz grup önerisi toplumsal yapımızın güvenle taşınmasının mihenk taşı çocuklarımızın farklı nedenlerden dolayı suça karşı korunmasına dair DEM PARTİ'nin önerisini içermekte; ben de grubum adına söz aldım.

Öncelikle, bir anne ve bir hukukçu olmam hasebiyle gerek kanun gerekse uygulama aşamalarında çocuklarımızın ayağına batacak en ufak bir çakıl taşına dahi tahammül göstermemin mümkün olmadığının altını çizmek istiyorum. Tabii ki tek ben mi? Elbette değil. Keza, Gazi Meclisimizde görev yapan her bir milletvekilimizin de aynı hassasiyeti taşıdığına yürekten inanıyorum.

Bir diğer inancım da çocuklara dair her konunun siyaset ve ideolojinin tam anlamıyla dışında olduğudur, dışında olması gerektiğidir. Avukatlık mesleğim boyunca çocuklarla ilgili davalarda görev yaptım, insan hakları kurullarında uzun yıllar çalıştım. İlim olan Kastamonu'da da şu an kurulların bu konuyla ilgili çalışmalarını çok yakından takip ediyorum. Bu nedenle mevzunun hem teorik hem de sahadaki pratik kısmına ben de bizzat tanıgım. Ancak DEM PARTİ'nin bu önerisini incelediğimizde niyetin iyi görünmesine rağmen yöntem ve içeriğinin doğru olmadığını üzülerek ifade etmek durumundayım. Öneride çocuk koruma sistemimizi güçlendirmek yerine mevcut yasal ve kurumsal yapıyı âdeta sıfırdan kurmayı hedefleyen ne yazık ki ideolojik bir yaklaşım söz konusu, önerinin hem işleyen bir sistemi tekrarlamak hem de uygulamada yeni karışıklıklar yaratma ihtimali çok çok yüksek.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Nasıl mesela?

FATMA SERAP EKMEKCİ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, ülkemiz çocuk hakları alanında önemli birikime sahip. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi düzenlemelerle çocukların hakları güçlü bir şekilde güvence altına alınmıştır. Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve ilgili kurumlarımız çocuklarımızın eğitiminden psikososyal desteğine, sağlık hizmetlerinden topluma yeniden kazandırılmalarına kadar her aşamada birlikte koordine hâlinde çalışmaktadırlar. Eksiklikler yok mudur? Elbette vardır. Daha iyisi olabilir mi? Elbette olabilir ama çözüm mevcut sistemin dışına çıkarak değil, mevcut sistemi daha etkin hâle getirerek bulunabilir.

Kıymetli vekiller, ayrıca çocukların geleceğini ilgilendiren böylesine hassas bir konuda ideolojik yaklaşımlardan uzak durmak hepimizin milletvekilleri olarak ortak sorumluluğudur. Çocuklarımızı koruma iradesi siyasi çizgilerin, parti sınırlarının çok ötesindedir ve bizler bu konuda hep birlikte, yürekten, milletvekilleri olarak aynı safta yer alabilmeliyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz çocuklarımızın her türlü suça itilmekten, istismardan, ihmalden, adaletsizlikten, cümle olumsuzluklardan korunmasını istiyoruz ve bu yolda çalışmalarımızı akli ve vicdani melikelerimizle sürdürüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - “Bir kereden bir şey olmaz.” diyen bir aklın vekilisiniz siz. “Bir kereden bir şey olmaz.” dediniz siz çocukları istismar edenlere, kalkmış, burada bana Çocuk Koruma Kanunu’ndan bahsediyorsunuz.

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Devamla) - Ancak yeni düzenlemelerle değil, mevcut yasa ve kurumların daha güçlü, daha şeffaf ve daha duyarlı çalışmasıyla hedeflenen başarıya ulaşılabileceği görüşündeyiz.

Bu sebeple, DEM PARTİ’nin grup önerisine olumsuz oy vereceğimizi belirtiyor, çocuklarımız için daha güçlü bir gelecek dileğiyle yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.05

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.32

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Müzeyyen ŞEVKİN (Adana)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 11'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- CHP Grubunun, İstanbul Milletvekili Yunus Emre ve arkadaşları tarafından, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun Türkiye'ye yönelik tavsiyelerinin yerine getirilmesi için yasal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 23 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

23/10/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 23/10/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Mahir Başarır

Mersin

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili Yunus Emre ve arkadaşları tarafından, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun Türkiye'ye yönelik tavsiyelerinin yerine getirilmesi için yasal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 23/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1464 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 23/10/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Yunus Emre.

Buyurunuz Sayın Emre. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YUNUS EMRE (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu toplantıları, bu grup kapsamındaki çalışmalar 1999'dan bugüne yürütülüyor ve Türkiye de uzun yıllardır, yirmi yılı aşkın süredir bu grubun bir üyesi. Şimdiye kadar 6 tur değerlendirme yapıldı. Bu değerlendirmelerin 4'ü yani Türkiye'yle ilgili 4 tur değerlendirme hakkında elimizde raporlar var. 5'inci tur değerlendirme tamamlanmış durumda. Bütün ülkeler için raporlar erişime açık ama maalesef, Türkiye'yle ilgili rapor hâlâ erişime açılmadı. O nedenle, elimizde 4 tur raporları var ve bu kapsamda -yine "maalesef"le ifade ediyorum- Türkiye'nin yerine getirmediği birçok önemli tavsiye var.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bu konu şu bakımdan çok önemli: Özellikle 4'üncü tur tavsiyeleri, yasama organının üyeleri milletvekilleri ve yargı mensupları hâkim ve savcılarla ilgili. Şimdi, biz, tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleri olarak Meclisin saygınlığını en önemli ilke olarak gözetmek durumundayız. Şimdi, bakın, size şu fotoğrafları haberle göstermek istiyorum: Geçtiğimiz aylarda GRECO'nun Başkanı, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun Başkanı bir heyetle beraber Türkiye'ye geldi. Bu fotoğrafta da gördüğünüz gibi, Adalet Bakanıyla ve yetkililerle görüşmeler gerçekleştirdi.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, niye bu 4'üncü tur önemli diyorum? Burada 22 tavsiye var Türkiye'ye yönelik, bunların sadece 3 tanesi yerine getirilmiş durumda ve Meclisle ilgili, TBMM'yle ilgili gündeme gelen tavsiyelerin ise hiçbirini yerine getirilmedi.

Şimdi, bakın, Türkiye'de yolsuzluk konusu gündemi işgal ediyor, siyasi amaçlarla yargının kullanılması yoluyla siyaset tanzim edilmek isteniyor ama bakın, önümüzde gerçekten bir samimiyet sınavı var yani biz Türkiye'de yolsuzluklarla gerçekten mücadele etmek istiyorsak, bu konuda samimiysek eğer, bu tavsiyeleri yerine getirmemiz lazım. Biz Türkiye olarak bunu taahhüt etmişiz, altına imza almışız ama Meclis olarak bizimle ilgili orta yerde bulunan tavsiyelerin hiçbirini yerine getirilmemiş ve bunun üzerinden neredeyse on yıl süre geçmiş yani öyle bir ay, üç ay, beş ay değil on yıl süre geçmiş. Özellikle yine bu raporlarda gündeme getiriliyor ki 2018'den sonra bu GRECO tavsiyelerinin, yolsuzlukla mücadele etmek için yapılması gereken adımların yerine getirilmediğini görüyoruz. 2018'den bugüne, maalesef, Türkiye'de bu konuyla ilgili ciddi bir gerilemeyle karşılaşıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, tekrar ifade etmek istiyorum: Bu konu; siyasetle ilgili, siyasetin finansmanı ile ilgili, Meclisin çalışmalarının, milletvekillerinin yapacağı düzenlemelerin, milletvekillerinin kendi faaliyetlerinin etik kurallarıyla ilgili. Bakın, hâlâ bir siyasi etik kanununun geçirilmesi konusunda Mecliste bir adım atılmamış bulunuyor. Bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu konuda verdiğimiz kanun teklifleri var, bunlar gündeme alınmadı.

Değerli arkadaşlarım, tekrar şunu hatırlatmak istiyorum: Mart 2026'da yeni gözden geçirme var, burada da bir ilerlemenin olmadığını görüyoruz. Yani, az önce fotoğrafı gösterdim, Adalet Bakanı bu görüşmeyi yapıyor. Aranızda, grubunuzun içerisinde geçmişte Adalet Bakanlığı yapanlar var ve bu, az önce bahsettiğim heyet Türkiye'ye geldiğinde Meclis adına Meclis Başkan Vekili Sayın Bekir Bozdağ'la da görüştü; kendisi de geçmiş dönemlerde Adalet Bakanlığı yapan bir arkadaşımız, bir milletvekili.

Değerli arkadaşlarım sormak istiyorum: Yani bu 22 tavsiyenin niçin 19'u hâlâ yerine getirilmemiş durumda? Meclisle ilgili tavsiyelerin niye bir tanesi bile tamamlanmadı? Bu şartlarda Türkiye'de gerçekten yolsuzlukla mücadele edildiğine kimse inanır mı? Yani elinizi vicdanınıza koyun. Türkiye'de şu anda olan şey yolsuzlukla mücadele falan değil, şu anda olan şey yargının siyasi amaçlarla kullanılması; bunu bize en açık, en net, en berrak şekilde gösteren de aslında bu yolsuzlukla mücadele konusundaki tavsiyelerin yapılmamış olması, uygulanmamış olması, siyasi etik kanununun çıkmamış olması, siyasetin finansmanı ile ilgili GRECO'nun ortaya koyduğu önerilerin yerine getirilmemiş olması. Bunlar olsa o zaman Türkiye'de gerçekten bir siyasi irade var, bu yolsuzlukla mücadele konusunda adım atmak isteyen bir iktidar var diyebiliriz ama manzara bu değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YUNUS EMRE (Devamla) - Sayın Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

YUNUS EMRE (Devamla) - Aksine, iktidar tarafından yolsuzlukların üzerine örtüldüğü, örtülmeye çalışıldığı bir dönemin içerisinde geçiyoruz aslında.

Değerli arkadaşlarım, hatırlayın, Kamu İhale Kanunu 2002 yılının başında Avrupa Birliği standartlarında değiştirilmişti ve AK PARTİ iktidarları döneminde 190 küsur defa Kamu İhale Kanunu'nun bu evrensel standartların gerisine gelecek şekilde değiştirildiğini gördük ve Sayıştay raporlarıyla ilgili de gerçekten uyarıların dikkate alınmadığını biliyoruz.

Sonuç olarak Türkiye'de, yolsuzlukla mücadele bakımından etkili adımların atılması yoluna gidilmiyor ama tekrar ifade ediyorum: Siyasi amaçlarla yargı kullanılarak siyaset tanzim edilmek isteniyor. Bugün olan şey, yolsuzlukla mücadele falan değildir. Yolsuzlukla samimi bir mücadele yapılmak isteniyor olsa az önce ifade ettiğim GRECO'nun son 22 tavsiyesinin 19'unun yerine getirilmediği bir durumla karşı karşıya bulunmazdık.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun.

Buyurun Sayın Torun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun verdiği araştırma önergesi üzerine söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bundan yaklaşık on yıl önce, yine GRECO'nun tavsiyeleri de dikkate alınarak bir reform paketi hazırlanmıştı. Kamuoyunda “siyasetin finansmanı ve şeffaflık yasası” gibi isimlerle bilinen, yolsuzluğun birçok yol ve yöntemiyle mücadeleyi amaçlayan bir paketti. Genel Başkanımız Sayın Ahmet Davutoğlu Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyeliği anlamında en önemli adımları kapsayan pakete “siyasi ahlak yasası” ismini vermişti. Vize serbestisinin hayata geçirilmesi için bu yasa teklifinin kanunlaşması gerekiyordu. Burada bulunan tüm milletvekilleri çok iyi hatırlayacak ki bu mesele Ahmet Davutoğlu'nun Başbakanlığına mal olan meseledir. Sayın Cumhurbaşkanı ve bazı partililer o günlerde kamu görevlilerinin mal beyanlarının araştırılması, il ve ilçe başkanlarının mal beyanı vermesi, bürokratların aracılık faaliyetlerinin önlenmesi, siyasi partilere yapılan yardımlar ile seçim kampanyası harcamalarının düzenlenmesi gibi pek çok reformu içeren bu pakete tepki göstermişlerdi. “İlçe başkanı bile bulamayız.” cümlesi hâlâ hepimizin hafızasındadır. O gün Türkiye bu reformları hayata geçirmeyerek hem birçok avantajı kaybetti hem de yolsuzluklar siyasetin kılcal damarlarına kadar ulaştı. O gün şeffaflığa, etik yasasına, imar yasasına “hayır” diyenler, bugün “yolsuzlukla mücadele” adı altında siyasi mühendislik yapmaktan çekinmiyorlar, sözde yolsuzluğa savaş açtılar. Nedense bu savaş AK PARTİ'li belediyelere, kamu kurumlarına, danışmanlara, Hükûmete yakın iş adamlarına uğramıyor; muhalefette takılıp kalıyor. Tutuklu yargılamada ısrar ettiğiniz ve yargıyı bir sopa olarak kullandığınız için vatandaş bunun yolsuzlukla mücadele değil siyasi bir operasyon olduğunu biliyor.

Değerli arkadaşlar, iktidar maalesef yolsuzlukla mücadele etmeyi değil yolsuzluğu yönetmeyi tercih etti. Türkiye kamuoyunu medya eliyle manipüle ediyorsunuz belki ama uluslararası kurumlardan, bağımsız denetleme raporlarından hakikati saklayamazsınız, artık mızrak çuvala sığmıyor.

Bakın, ülkemiz büyük bir yolsuzluk sarmalına girmiş durumda. Liyakatsizlik yolsuzluğu, yolsuzluk da ahlaksızlığı her geçen gün büyütüyor. Paramızın üzerinde imzaların yolsuzluk dosyasıyla karşılaşıyoruz. E-imzaların bile ortalığa saçıldığı bir vaziyetteyiz. Bu ülkenin geleneği olan vakıflar artık yolsuzlukla anılıyor; balığın başı değil kuyruğu bile kokmuş durumda. Ülkemizin düştüğü bu durumdan endişe duymuyor musunuz, üzülüyor musunuz? Şimdi, hiç vakit kaybetmeden açılan yolsuzluk soruşturmaları hızlıca tamamlansın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Madem yolsuzluğa savaş açtınız, tüm kamu kurumlarını ve yöneticilerini kapsayan bir temiz eller operasyonu başlatılsın. Son yirmi yılda görev alan tüm siyasetçilerin, bürokratların ve yargı mensuplarının mal varlıkları araştırılsın, izah edilemeyen artışlar hazineye irat kaydedilsin.

Bugün biz bu önergeyi destekliyoruz. Bir araştırma komisyonu kurulsun, eğer kaybolan milletin parası ise yolsuzlukların hesabını milletin vekilleri sorsun.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşçı.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞÇI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ne zaman “yolsuzluk” başlıklı bir görüşme yapılsa çok absürt bir tablo oluşuyor burada. Bir tarafta aylardır muhalefetin belediyelerinin tepeden tırnağa yolsuzluk, rüşvet ağı içinde olduğunu ileri süren bir iktidar var, bir taraftaysa neredeyse her Allah’ın günü yolsuzluk gerekçeli operasyonlara maruz kalan bir muhalefet var. Şimdi, bu durumda ne beklenir? Yolsuzluğun araştırılmasını, ifşasını talep edenin iktidar partisi olması beklenir ama burada öyle olmuyor. Yolsuzlukla suçlanan muhalefet “Yolsuzluğu araştıralım.” derken, yolsuzlukla suçlanan muhalefet “Yolsuzluğun siyaset bakımından, rüşvetle anılmaya başlanan yargı bakımından önlenmesini sağlayacak yasal düzenlemeleri yapalım.” derken, muhalefeti yolsuzlukla suçlayan iktidar “Gerek yok, yapmayalım.” diyor.

Şimdi, eğer iktidar aylardır toplumun hukuk devletine güvenini yerle yeksan eden operasyon sağanağının yolsuzluk temelinde inşa edildiği tezinde samimiye, ortada yüzlerce insan hakkında masumiyet karinesini yok saymanın vebalini üstlenmeye degecek kadar, yüzlerce insanın yargısız infaz edilmesinin vebalini almaya degecek kadar, ortada zulümle anılmaya degecek kadar derin bir çürüme varsa ve bu çürümenin müsebbibi de dedikleri gibi muhalefetse eğer iktidar milletvekillerinin bu önergeyi kabul etmekte bir an dahi tereddüt etmemesi gerekir.

Zira, bu önerge bir turnusol kâğıdıdır aslında. Eğer bütün bu operasyonlar bir siyasi kara propaganda malzemesi değilse, sindirme aracı değilse, potansiyel rakiplere dönük yol temizliği değilse iktidar bir dakika düşünmez bu önergeyi de kabul eder; yerine getirmediği GRECO tavsiyelerinin de yani yasama sürecinin şeffaflaşmasının yani siyasi etiğin gereğinin yerine getirilmesinin yani hâkim, savcı atamalarında meşrulaşmanın yani milletvekilleri hakkındaki rüşvet soruşturmalarının önünün açılmasının da gereğini yapar.

Yolsuzluk inanç üzerinden günah, hukuk üzerinden suç, vicdan üzerinden azap. Biz İYİ Parti olarak bu hassasiyetleri tamamıyla destekliyoruz, Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini. Bu hassasiyetlerin tamamına sahip bir ülkenin garptan -amiyane tabirle- yolsuzluk ayarı yer hâle getirilmiş olmasının utancı için de destekliyoruz aynı zamanda. Avrupa’yı amir ya da işte, o tavsiyeleri amir hüküm saydığımız için değil, bu ülkede bir daha hiçbir bakan kendi şirketinden kendi bakanlığına dezenfektan satmasını diye mesela destekliyoruz bu önergeyi. Bir daha hiçbir belediye başkanı 52 usulsüz ihaleyle 801 milyon doları paslı ucubelere gömmesin diye destekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞÇI (Devamla) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Bir daha hiçbir belediye başkanı sadece bir gongk çalsın diye yurt dışından getirdiği modele 41 milyon veremezsin diye destekliyoruz. Bir daha hiçbir milletvekilinin piyasa dolandırıcılığıyla suçlanan eşi, eski eşi, sülalesinden herhangi bir kimse yurt dışına çıkışı yasakken elini kolunu sallayarak çıkamasın diye destekliyoruz. Bir daha hiçbir kamu bankası, hiçbir milletvekiline usulsüz milyonlarca dolar kredi çıkarmasın diye destekliyoruz ve bir daha asla bu ülkenin camileri hırsızları aklamak için “Yolsuzluk hırsızlık değildir.” fetvalarına ev sahipliği yapmak durumunda kalmasın diye biz destekliyoruz bu önergeyi ve en önemlisi, İYİ Parti olarak bu önergeyi Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarının korunmaya muhtaç olduğunu gördüğümüz için destekliyoruz. Zira, bu Meclisin işlev ve itibarını koruyabilme girişimi aslında bu önerge.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Osman Cengiz Çandar.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kurulan Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) -ki Türkiye 2004 yılında buna üye olmuş- Türkiye hakkında 4 kez değerlendirme raporu düzenlemiş ve bu raporlarda her seferinde artan sayıda Türkiye tarafından yerine getirilmeyen -az önce önergede de ifade edildi- tavsiyelerin sayısı artmış. Bunun ayrıntısına girmeden sonuncusundan başlayalım: 2023 Haziranında güncellenen raporun -ki 28’inci Dönem şu Parlamentonun, bizim yasama dönemimizin başıdır o- ilginç bir yanı, hepimizi ilgilendiren bir yönü var. Bu güncellenen raporda, milletvekilleri, hâkim ve savcılar tarafından yolsuzluğun incelenmesi başlıkları var. Dolayısıyla hepimizi ilzam eden bir durum, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve özellikle bu yasama dönemini ilzam eden bir durum var ve burada 22 tavsiyenin 10 tanesi hiç yerine getirilmemiş yani neredeyse yarısı yerine getirilmemiş. Şimdi, bu son rapor hepimizi ilgilendirdiği için, dolayısıyla her birimizin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu yasama döneminin itibarı söz konusu. Burada, bu çatı altında sık sık “yüce Meclis” “Gazi Meclis” “millî iradenin tecelligâhı” gibi sözcükleri iştiriyoruz, bunlar güzel ama bu Meclis eğer uluslararası itibara sahip değilse bu cümleler birbirimize -bugün ölüm yıl dönümünü idrak ettiğimiz Çetin Altan’ın lafıyla- Türk’ün Türk’e propagandasından başka bir anlam taşımaz ve boş bir kubbede yankılanan sözcükler olarak kalır. O nedenle -ki bu önerinin en önemli hususlarından biri- GRECO’nun tavsiyelerinin yerine getirilmemesi Avrupa Birliğiyle vize serbestisine ilişkin diyalogun da önünü alıyor ve bunu doğrudan etkiliyor. Avrupa Birliğiyle bu vize konusu bir kepezeltir ama Türkiye’nin elini güçlendirmek için, Avrupa Birliğine karşı Türkiye’nin elini dış politikada da güçlendirmek için bu konuda adım atılmasında yarar var.

Şimdi, bakın, şu elimde tuttuğum, çok saygın bir kuruluş olan “Transparency International” yani şeffaflığa ilişkin uluslararası kuruluşun yolsuzluk algısı raporu; 2024 raporunda Türkiye, 2023 yılında 180 ülke arasında 101’inci sırada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Devamla) - Şimdi, 2024 itibarıyla 7 sıra daha gerileyerek 107'nci sıraya gelmiş. Türkiye, 180 ülke arasında yolsuzluk algısı bakımından 107'nci sırada ve notu 34 yani 100 üzerinden 34; bu, amiyane tabirle sınıfta çakma hâli. 34 not alan başka ülkeler hangileri? Malavi, Nepal, Nijer. Şimdi, Türkiye, Malavi, Nijer ve Nepal'le aynı ligde oynayan bir ülke olmak durumunda mı? Hani, biz çok önemli, artık oyun kuran bir ülkeydik, dünya devletiydik. Malavi'yle, Nijer'le, Nepal'le aynı ligde oynuyorsak bu sıkıntı verici bir durumdur.

Bütün bunları yerinde incelemek için bu araştırma önergesinin gündeme alınmasında sonsuz yarar vardır.

Size saygılar sunuyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili Murat Cahit Cıngı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MURAT CAHİD CINGI (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; CHP grup önerisi hakkında AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuyla alakalı olarak öncelikle şunu vurgulamak isterim ki Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu yani GRECO'nun tavsiyeleri ilk günden beri ülkemiz tarafından titizlikle dikkate alınmaktadır. Türkiye yolsuzlukla mücadele konusunda gerek millî mevzuatında gerekse beynelmilel yükümlülüklerinde kararlı ve kapsamlı adımları atmış bir ülkedir. Türkiye 2004 yılında üye olduğu GRECO'nun tüm değerlendirme turlarına o tarihten bu yana aktif olarak katılmış, düzenli raporlamalarla hesap verebilirlik ilkesine bağlılığını Avrupa Konseyine açıkça göstermiştir. Bu süreç ülkemizin uluslararası şeffaflık ve dürüst yönetim anlayışına verdiği önemin de en müşahhas göstergesidir. Bu süreçte yolsuzlukla mücadele alanında yapılan reformlarla Türk Ceza Kanunu'nda rüşvet, zimmet, görevi kötüye kullanma gibi süreçler yeniden düzenlenmiş, böylece GRECO'nun üçüncü tur tavsiyeleri doğrultusunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Ayrıca 2019 yılında yürürlüğe giren “Yargı Etiği Bildirgesi” hâkim ve savcılarımız için tarafsızlık, dürüstlük ve çıkar çatışmalarından kaçınma ilkelerini kurumsal düzeyde güvence altına almıştır. Bunun yanı sıra kamu görevlilerine yönelik etik eğitimleri Adalet Akademisi ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu tarafından düzenli olarak yürütülmekte, böylece farkındalık ve şuur düzeyi her geçen gün artmaktadır. Bunun yanı sıra, Dışişleri Bakanlığı ile Adalet Bakanlığımızın koordinasyonunda GRECO tavsiyelerine ilişkin düzenli gözden geçirmeler yapılmakta ve ilerleme raporları yine Avrupa Konseyine sunulmaktadır.

Ülkemize ilişkin Dördüncü Aşama Değerlendirme Raporu 2015 yılında GRECO tarafından kabul edilmiş olup son olarak Dördüncü Aşama Değerlendirmesi Beşinci Ara Uyum Raporu 18-22 Kasım 2024 tarihinde gerçekleştirilen GRECO Genel Kurul Toplantısı kapsamında görüşülmüştür. Bu temadaki 10 tavsiyenin yerine getirilmesiyle ilgili ön rapor da GRECO'ya 30 Kasım 2025 tarihine kadar sunulacaktır.

Dolayısıyla Türkiye, GRECO sürecinde sorumluluklarını yerine getiren, reformlarını kararlılıkla sürdüren uluslararası iş birliğine açık bir ülkedir. Bizler Meclisimizin enerjisini ve iradesini ihtiyaç duyulmayan komisyonlara değil, mevcut güçlü mekanizmaların azami verimle çalışması için yönlendirmeyi daha faydalı buluyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MURAT CAHİD CINGİ (Devamla) - Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; sonuç olarak bu önerge, mevcutta işleyen süreci ve mekanizmaları yok saymakta ve Türkiye'nin uluslararası yükümlülüklerini zaten yerine getirdiği bir alanda gereksiz bir mükerrerlik yaratmaktadır.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - 3 tane...

MURAT CAHİD CINGİ (Devamla) - Bu nedenle, bu konuda araştırma komisyonu kurulması teklifine, Meclisimizin verimli çalışma ilkesine uygun şekilde AK PARTİ Grubumuz olarak karşı olduğumuzu belirtiyor; bu doğrultuda, ülkemizin başarılarını gözden kaçırmayan, yapıcı ve ileriye dönük bir bakış açısının da hepimize rehberlik etmesini temenni ediyoruz.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Geç bunları, geç!

MURAT CAHİD CINGİ (Devamla) - Zaten AK PARTİ hükümetlerimiz 2002 yılından bu yana yolsuzlukla mücadele ve siyasi iradesini net biçimde ortaya koymuş, kamu kaynaklarının etkin, verimli ve şeffaf kullanımı için birçok yapısal reformu hayata geçirmiştir. Haddizatında devletimizin ve iktidarımızın usulsüzlük ve yolsuzluklar konusundaki hassasiyeti, zaten son yaşanan yolsuzluk operasyonları çerçevesinde halkımız tarafından da takdirle takip edilmektedir.

Hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Ök...

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

50.- Denizli Milletvekili Nilgün Ök'ün, Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın 10'uncu Birleşimde yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Dün, CHP Denizli milletvekilinin dile getirdiği Babadağ ilçemize doğal gaz götürülmesiyle ilgili yanlış bilgiyi düzeltmek istiyorum. Babadağ'ımızın doğal gaz talebi siyasetin değil vatandaşın refahının meselesidir. İlçemizde Babadağ Belediyesi olarak meclis kararı alınmış, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın onayıyla ilçemiz doğal gaz yatırım programına alınmıştır. Süreç tamamlanmış ancak iş, Büyükşehirin kazı iznine geldiğinde bir engele takılmıştır. Ancak ne yazık ki CHP'li Denizli Büyükşehir Belediyesi kazı süreci bahanesiyle dört aydır ne meclis kararı almış ne de belediyemizin yazılarına cevap vermiştir yani bugün burada "Hükümet sözünü tutmadı." diyenler, aslında kendi belediyelerin engellerini gizlemektedirler, algı yaratmaktadırlar. Bizim işimiz polemik değil, hizmet üretmektir. CHP'li Büyükşehir görevini yapsın, yeter ki gölge etmesin, biz Babadağ'ı doğal gazla buluştururuz.

BAŞKAN - Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 milletvekilinin Vakitler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229)³

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin maddelerine geçilmesi kabul edilmişti.

Şimdi birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 10'uncu maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerinde, YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

11 ayrı kanunda değişiklik öngören bir torba yasayı, bir Adalet ve Kalkınma Partisi yasama faaliyeti klasiği olarak yeniden görüşmeye devam ediyoruz. Siz, istisna olan torba yasayı genel bir uygulama olarak bu Meclise getirmekten vazgeçmediğiniz, usanmadığınız müddetçe biz de bu torba yasa uygulamasının yasama kalitesini düşüren, yasamanın yetkisini baypas eden bir düzenleme olduğunu söylemekten imtina etmeyeceğiz. Çünkü torba yasa, ihtisas olarak kurulan komisyonları baypas etme -kanunların görüşülmesi ilgili uzman komisyonlarda değil- sadece komisyon çalışmalarını bir şekilde indirgemeye çalışan maalesef bir yasama faaliyeti hâline dönüşüyor. Noktasına virgülüne dokunmadan yaptığımız şey, bir yasama faaliyeti, bir kanun çıkarma faaliyeti değil yürütmenin buraya sevk ettiği kanunları tasdik etme uygulaması olarak geçiyor. Onun için de imza sahiplerinin bile Genel Kurulda takip etmekten imtina ettiği son derece az katımlı sayıyla burada şekil şartlarını yerine getirerek bir kanun çıkarma gayreti içerisine giriyoruz. Bu hususu vurgulamaktan geri durmamaya gayret edeceğiz.

Yine -bu kanun da- Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği ama sizlerin sadece iptal edilen kanunu yeniden kanunlaştırarak Anayasa'yı hiçe saydığınız bir uygulamayı da işaret etmek istiyoruz. Sıklıkla yeni bir anayasa ihtiyacı sizler vurguluyorsunuz. Ama şunu net bir şekilde görüyoruz ki var olan Anayasa'ya uymayan bir siyasi iktidarın yeni bir anayasa iddiası olsa olsa Anayasa'da ayak bağı olarak gördükleri maddeleri ortadan kaldırmaya dönük bir gayret, bir niyetten öteye geçemez. Şayet ülkenin bir anayasa ihtiyacını ortaya koyuyorsanız yapmanız gereken ilk şey kendinizi Anayasa'yla bağlı hissetmenizdir. Şayet Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir kanunun iptal gerekçelerini karşılamadan buraya tekrar getiriyorsanız "Anayasa ne derse desin, Anayasa Mahkemesi ne derse desin; ben kendi siyasi takvimimi işletirim." demeye getiriliyor.

Kanun teklifinin amacına baktığımız zaman, her zamanki ambalajlı sözlerinize, makyajlı ve PR çalışmalarınızla karşı karşıyayız. Kamu hizmetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülmesi içinmiş bu kanunun getirilme amacı, oysa kanunun içeriğine girdiğimiz zaman derin bir siyasi ve ekonomik sorunlar yumağıyla karşı karşıya kalıyoruz.

Yine, kanun teklifinin içeriği incelendiğinde Cumhurbaşkanını merkeze alarak idari gücü daha da merkezileştiren bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız. Kamu servetini daha az şeffaf şekilde belli kanallara aktarma gerçeğiyle karşı karşıyayız. Devletin gözetim kapasitesini genişleten ama yargısal denetimi azaltan maksatlı bir yaklaşımla yine karşı karşıyayız.

³ 229 S. Sayılı Basmayazı 22/10/2025 tarihli 10'uncu Birleşim Tutanağına eklidir.

Kanun teklifinde temel olarak üç temel sorunlu alan var. Biri, bir mülkiyet transferi yapıyorsunuz. Özellikle vakıf mallarına ilişkin mülkiyet hukukunu yeniden tanımlayarak özellikle belediyelere ait varlıkların merkezî olarak yönetilen Vakıflar Genel Müdürlüğünün alanına devrini kolaylaştıran düzenlemeler yapıyorsunuz ve bunu sistematik hâle getiriyorsunuz.

2002’den 2025’e kadar yirmi üç yıldır iktidardasınız, 2018’den 2025’e kadar da yedi yıl Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle bu ülke yönetiliyor. 2019’dan bu yana belediyelerin önemli bir kısmını kaybetmeye başladınız. Yetkileri merkezî hükûmete devrediyorsunuz. Cumhurbaşkanı seçimi kaybedince ne yapacaksınız? O zaman bir madde koyalım “Emekli cumhurbaşkanları tarafından bu ülke sevk ve idare edilir.” diye bir düzenleme yapın, kendinizi ömür boyu garantiye alın da memleket sizin bu şahsa özel düzenlemelerinizden kurtulmuş olsun.

Gözetim yetkisini genişletiyorsunuz. Millî güvenliği bahane ederek, bu kutsal kavram arkasına sığınarak turizm ve denizcilik faaliyetleri alanında vatandaşların izlenmesini, izlenme kapasitesini genişletiyorsunuz. Bu sebeple de Anayasa Mahkemesinin güvence altına aldığı özel hayatın gizliliği hakkını ise ihmal etmekten geri durmuyorsunuz. Az evvel ifade ettiğim gibi, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği düzenlemelerini maalesef iptal gerekçelerini karşılamadan tekrar önümüze bir kanun düzenlemesi altında getiriyorsunuz. Bu mudur Anayasa’ya saygınız? Bu mudur “Ülkemiz bir hukuk devletidir.” lafını Adalet Bakanınızın söylemekten usanmadığı bir slogana dönüştürmesi?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada görüşmekte olduğumuz teklif aslında kâğıt üzerinde birkaç maddelik bir değişiklik gibi görünsün de bu milletin bin yıllık vakıf geleneğini, ahlaki sorumluluk anlayışını ve kamu malı bilincini doğrudan ilgilendiren bir teklif. Bu teklifin özünü söyleyeyim: Vakfı kamusal bir değer olmaktan çıkarıp idari bir tasarruf hâline dönüştürüyorsunuz. Bu teklifin özü, milletin malını milletin adına yönetilen bir emanet olmaktan çıkarıp siyasi tasarruf sahasına dönüştürüyorsunuz. Diğer kamu malına dokunan her el yanar ama emin olun vakıf malına uzanan her el Cenab-ı Allah’ın azabından hiç kimsenin kurtulamayacağı kadar vebali büyük bir şeydir. Kamu malı da helal değildir, dokunulamaz ama hele hele bu, vakıf malıysa asla iflah olmaz vakıf malına el uzatanlar. Dolayısıyla bunu siyasi tasarruf alanına çekmekten imtina edin, bu kanuni düzenlemeyle siyasetçilerin idari tasarruf alanına sevk etmeyin. Hani diyelim ki siz pirüpaşınız, asla vakıf malına el uzatamazsınız, sizden sonra gelen iktidarlar belki el uzatabilir diye bu düzenlemeyi yapıp kendinizden sonra gelen siyasi ihtiras sahiplerini de bu vebalin altına sokmayın. Siz her şeye riayet edip günah işlemeyen bir topluluk olabilirsiniz ama yasal bir düzenleme yapıyorsunuz, sizden sonra gelenlerin de önünü açıyorsunuz. “Bir kötülüğe sebep olanlar, onu işlemiş olanlar gibidir.” düsturunun asla ihmal etmeyin. Siz yapmasanız bile sizden sonra gelenlerin önünü açacak her düzenleme o günaha, o şirke, o kötülüğe ortak olmaktadır diyorum. Bu hassasiyetle de konuyu değerlendirin, olayın sadece sizin hassasiyetinizle ilgili olmadığını gerçeğini de lütfen göz önünde bulundurun.

Bizim medeniyetimiz vakıf medeniyetidir. Bu topraklarda bir insan çeşme yaptırdığında sadece suyu değil aynı zamanda adaleti akıtmaktadır. Birisi imaret kurduğunda sadece açlar doyurulmaz, insan onuru korunur. “Vakıf” demek “benim” değil “bizim” demektir. “Vakıf” demek malın değil emanetin sahibi olma bilincidir. Siz ne yapıyorsunuz? “Hayır, bizim değil, benim. Hayır, emanete sahip çıkmıyorum, bunu bir mal olarak tasarruf ediyorum.” diyorsunuz çünkü yasa böyle düzenlendi. Bugün önümüze getirilen bu teklifle bir kadim anlayışı bürokratik bir yetki değişikliğine, idari bir devre, mali bir araç hâline dönüştürüyorsunuz. Vakıflara, gelin, bu kötülüğü yapmayalım. “Vakıf” kelimesini dilimizde bırakıp ruhunu kanun metinlerinden silmeyelim.

Teklifin gerekçesi incelendiğinde “işleyişin hızlandırılması, bürokratik engellerin azaltılması” gibi süslü laflar kullanıyorsunuz. Bu ifadeler kulağa hoş gelebilir, sizin de vicdanlarınızı tatmin edebilir ama neyi hızlandırıyoruz, hangi işleri hızlandırıyoruz, kimin işine yarayacak, kimler için hızlandırılacak? Bugün, kamu yönetiminde ihtiyaç duyduğumuz şey hız değil, adalettir; en çok ihtiyaç duyduğumuz şey kolaylaştırma değil, şeffaflaştırma; en çok ihtiyaç duyduğumuz şey yetki değil, hesap verilebilirlik olmalıdır ama maalesef, siz adaleti, şeffaflığı, hesap verilebilirliği ortadan kaldırıp kendinizi hükümrان olarak gördüğünüz bu kanuni düzenlemelerle vakıf mallarına da uzanıyorsunuz.

10, 11, 12 ve 13’üncü maddeleri beraber okuduğumuzda ise karşımıza çok daha vahim bir tablo çıkıyor. Vakıf müessesesinin korunmasından ziyade, kamusal varlıkları merkezileştirerek belli bir yapıya aktarıyorsunuz veya aktarılmasının yollarını açıyorsunuz. Dediğim gibi, olabilir, sizler bu hassasiyete sahip olduğunuz için bu vakıf mallarına sahip çıkma düsturıyla da hareket ediyor olabilirsiniz ama unutmayın, suistimal edilecek bir düzenlemenin yolunu açmak, suistimal edenler kadar vebale ortak olmayı beraberinde getirir.

Madde 10’da, Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait taşınmazların kendisine veya mazbut vakıflara ait şirketlere, rekabetçi ihale süreci işletilmeksizin doğrudan kiralanmasına yol açıyorsunuz. Zaten dünyanın en fazla kamu ihalesi alan 10 şirketten 5’i Türkiye’de. Şimdi, bu rekabetçi olmayan ihaleleri vakıf mallarına da el uzatacak bir duruma getiriyorsunuz.

Madde 11’le vakıf kültür varlığı tanımlamasını öyle ilkel işletiyorsunuz ki belediyelerin elinde olan malları da bir vakıf kültür varlığı olarak tanımlayıp kendi yetki alanınıza çevirmekten maalesef geri durmuyorsunuz. Bir vakıf kurucusunun iradesi vazgeçilmez bir hak ve toplum vicdanının bir parçasıdır; bu iradeye müdahale etmek sadece hukuka değil ahlaka da bir müdahaledir; bu haksızlığı hiç kimsenin yapmaması gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Tabii, buyurun.

BÜLENT KAYA (Devamla) - Madde 12 ise tehlikenin ekonomik ayağını ortaya koyuyor. Vakıflar Genel Müdürlüğünün aldığı yönetim ve temsil masrafı oranını gayrisafı gelirin yüzde 20’sinden yüzde 40’ına çıkarıyorsunuz. Bu yüzde 100 artış basit bir idari düzenleme değil, vakıf gelirlerinin büyük bölümünü bürokrasiye aktaran bir el koyma hareketidir. Temsil giderlerini yüzde 20’den yüzde 40’a çıkararak vakıfların gelirlerinin önemli bir kısmını bürokratik ihtiyaçlarınıza kullandığınızı, dolayısıyla vakıf gelirlerine el uzattığınızı eminim farkındasınızdır veya farkında olmanız için bu konuşmayı yapıyorum. Küçük vakıfların bakım onarım, burs ve sosyal hizmet fonları bu kesintiyle zayıflayacak, vakfın toplumsal işlevi sekteye uğrayacaktır.

Değerli milletvekilleri, özellikle de vakıf medeniyetine ve vakıf ruhuna gerçekten hassasiyet gösterdiğine inandığım Adalet ve Kalkınma Partili değerli milletvekilleri; gelin, bürokrasinin ihtiyaçlarıyla getirilmiş olan bu yasa teklifini elimizin tersiyle itelim, vakıf medeniyetimize sahip çıkalım diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kaya.

İYİ Parti Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Ömer Karakaş.

Buyurun Sayın Karakaş. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; evet, yine önümüze bir torba kanun getirdiniz. Bu torba, hukuk torbası değil; keyfiyetin, denetimsizliğin, devlet ciddiyetinden uzak bir yönetim anlayışının torbasıdır. Yine, bir gecede 10 ayrı kanunu bir sepete koymuşsunuz. Milletin temsilcileri olan milletvekillerine ise “El kaldırın, indirin, bu kanunu geçirin.” diyorsunuz.

Kanun teklifinin adı “Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik” ama içinde ne ararsanız hepsi mevcut. Turizmden kültüre, arsadan vakıfların taşınmazlarına kadar her şeyi bu torbaya atmışsınız; ne toplumsal etki analizi var ne mali etki analizi var ne de Anayasa’ya uygunluk var. Bu anlayış yasama değil, yürütmenin noterliğidir.

Bakın, bu teklifin usulünde bile aykırılık var. Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmesi gereken bu teklif gönderilmemiş, İçişleri Komisyonunu ilgilendiren konular yine İçişleri Komisyonuna gönderilmemiş çünkü oralarda sorular sorulacak, hesap sorulacak; onu istemiyorsunuz. Milletin gözünden kaçırarak kapalı kapılar ardında çıkarılan kanunlarla bu ülke hiçbir şekilde yönetilmez.

Değerli milletvekilleri, bazı maddelere tek tek göz atacak olursak... Mesela 1’inci madde deprem bölgesiyle ilgili, diyor ki: Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya’daki seyahat acentelerinin borçlarını siliyoruz. Bu güzel ancak soruyorum size: Peki, Adana’da, Diyarbakır’da, Gaziantep’te, Şanlıurfa’da, Osmaniye’de aynı depremi yaşayan esnafın günahı ne? Onlar depremi yaşamadı mı? Onlar bu devletin vatandaşı değil mi? Aynı felaketi yaşayan vatandaş arasında ayırım yapmak adalet midir? Bu nasıl adalettir? Bu, eşitlik ilkesine ve insafa hiçbir şekilde sığmaz. Eğer bir yardım yapacaksanız şarta bağlı değil, hakkaniyetle yapılmalıdır.

Yine, teklifin 5’inci maddesine baktığımızda, Kültür Bakanlığının döner sermaye gelirlerine sponsorluk, isim hakkı, destek adı altında yeni gelir kapıları açıyorsunuz ama ortada bir şeffaflık yok. Kültür mirasını marka değeri hâline getirirken gelirlerin nereye, kimlere, hangi vakıflara aktarıldığını denetleyen bir mekanizma yok. Kültürümüzü şeffaflıkla değil, sponsorlukla mı yaşatacaksınız? Bu maddeyle kamu kaynakları “kültür kılıfı” adı altında birilerinin ceplerine girecek. Bu, asla kabul edilebilir bir durum değildir.

Yine, teklifin 8’inci maddesinde Kültür ve Turizm Bakanlığına ait arkeolojik kazı yetkisi Bakanlıktan alınıp Cumhurbaşkanlığı Millî Saraylar İdaresine veriliyor. Millî Saraylar İdaresine kazı, sondaj, araştırma yetkisi veriyorsunuz. Cumhurbaşkanlığına bağlı bir iradeye bu yetkiyi verirken Kültür Bakanlığını devre dışı bırakıyorsunuz. O hâlde bu Bakanlıkları kapatalım, bunlara hiçbir şekilde ihtiyaç yok. Her şeyi saraydan yönetmek istiyorsunuz, sarayın memurları yapacak; o zaman Kültür Bakanı ne iş yapıyor? Kapatalım Bakanlığı. Yani, arkeolojik kazı yetkisini de Cumhurbaşkanlığına veriyorsak Bakanlığı kapatmak lazım. Siz, bu ülkenin bin yıllık birikimini, cumhuriyetin müzelerini, bilim insanlarını, arkeologlarını saray memurları hâline getiriyorsunuz. Değerli arkadaşlar, kültürel mirasımızın ortaya çıkmasını sağlayacak bilimsel ve arkeolojik kazılar öyle talimatla yapılacak işler değildir çünkü uzmanlık gerektiren işlerdir. Daha önce Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi, biliyorsunuz, iptal etmişti. Şimdi, aynı maddeyi bu torba kanun teklifine koyarak tekrar getiriyorsunuz.

Yine, 9’uncu madde var ki, bu madde kamu taşınmazlarının turizm yatırımı için kırk dokuz yıla kadar mevcut işletmelere verilmesi. Şimdi, arkadaşlar, bu ne demek biliyor musunuz? Daha önce ister Kültür Bakanlığından ister Turizm Bakanlığından bir firma bir yeri kiralamış, süresi bittikten sonra hiçbir ihaleye gerek kalmaksızın siz tekrar başvuruyla uzatma yetkisi veriyorsunuz. Aslında bunun anlamı şudur arkadaşlar, diyorsunuz ki: Biz zamanında yandaşlarımıza ihaleleri verdik, yerleri tahsis ettik, yakında da seçim var, zaten biz gideceğiz, bari onların hakkını, hukukunu koruyalım, hiçbir ihaleye gerek kalmadan biz bunların kırk dokuz yıl daha uzatmasını sağlayalım. Böyle bir hukuk olur mu? Yani daha önce adam kiralamış, tekrar bir müracaatla -hiçbir ihale, hiçbir şey yok- kırk dokuz yıl bu tekrar devam edecek. E, peki, başka vatandaşların bunda hakkı olmayacak mı? Böyle bir saçmalık olabilir mi? Böyle bir hukuksuzluk, böyle bir adaletsizlik, böyle bir soygun olabilir mi? Böyle ülke yönetilir mi? Rekabet yok, ihale yok, eşitlik yok. Kamu mallarını birilerine peşkeş çekiyorsunuz.

Yine, kanun teklifinin 11'inci maddesine baktığımızda -ki bu, teklifin en tehlikeli maddelerinden bir tanesidir- diyorsunuz ki: Vakıf yoluyla meydana gelmiş kültür varlıkları ilgili mazbut vakfa devredilir. Şimdi, bu ne demektir biliyor musunuz? Bir belediyenin, bir özel idarenin, bir kamu kuruluşunun bir mülkü var, herhangi bir vakıf orayı restore etti veya bir kaynak aktardı, dolayısıyla, otomatikman “Bu, vakfın malıdır.” diye rahatlıkla çökebileceksiniz. Ya, bakın, bu direkt gasptır, gasp! Yani siz bu kanun teklifiyle gasbı, mafya usulü çökmeyi kanunlaştırmak istiyorsunuz. Böyle bir kanun olur mu?

Şimdi, ben bunları niye anlatıyorum? Evet, bu teklif saraydan geldi, sizler de el kaldırıp indireceksiniz fakat bunları anlatmamın sebebi şu: Birçoğunuz bunları okumadı, bilmiyorsunuz, neye oy vereceğinizi bile bilmiyorsunuz. Ben bunları anlatıyorum ki belki -varsa eğer- biraz vicdanınıza dokunur da vicdanen karar verirsiniz ama çok da zannetmiyorum. Gerçekten, arkadaşlar, bu direkt soygun, çökme ve gasptır, bunun hiçbir şekilde hukukla alakası yoktur. Düşününüz, bir sabah belediyelerin, il özel idarelerinin, köylerin, hatta devletin elindeki taşınmazlara bir yazı gelecek, diyecekler ki: “Bu taşınmaz vakıf yoluyla meydana gelmiştir, artık bizimdir.” Böyle bir uygulama olur mu arkadaşlar? O bakımdan, bu kanunun mutlak surette tekrar düzeltilerek gelmesi lazım.

Diğer taraftan, yine bir 13'üncü madde var. Vakıf taşınmazlarında kira sözleşmelerini beş yıla kadar uzatma hakkından yararlanamayacak olanlar arasında ilişkileri nizalı şekilde devam edenler varsa bu iptal edilir diyorsunuz.

Yine, 16'ncı ve 17'nci madde var. Uludağ Alan Başkanlığı ve Türk Arkeoloji Vakfı düzenlemeleri daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmişti. Şimdi, yine, bunu da torba kanuna koyuyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Sayın Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bizim derdimiz burada muhalefet yapmak değil, biz doğruya doğru, yanlış da yanlış diyoruz; bizim derdimiz sadece ve sadece milletin hakkını, kamunun malını, hukukun üstünlüğünü savunmaktır ama iktidarın derdi bunların hiçbirisi değil. Peki, iktidarın derdi nedir? Milletin gözünü boyamak, yandaşlara kıyak yapmak, Meclisi noter gibi kullanmak. Buradan iktidara sesleniyorum: Bu milletin sırtından geçinmeyi bırakın artık, bu Meclisi noter olmaktan çıkarın artık, milletin malını peşkeş çekmeyi bırakın artık. Milletin malı yandaşların kasası değildir. Bu milletin hakkıyla hukukuyla daha fazla oynamayın.

Tüm Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Elâzığ Milletvekili Sayın Semih Işıkver.

Buyurun Sayın Işıkver. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA SEMİH IŞIKVER (Elâzığ) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, 229 sıra sayılı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi, aziz milletimizi ve ekranları başında bizleri takip eden bütün vatandaşlarımızı en kalbi duygularımla, saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; kanunlarımız milletimizin ortak iradesinin hukuk metinlerine yansıyan şeklidir ancak toplumsal, ekonomik ve teknolojik dönüşüm süreçleri hızlandıkça bu metinlerin de hayatın gerçekleriyle uyumlu hâle getirilmesi zaruri olmaktadır. İşte, bugün görüştüğümüz bu kanun teklifi hem kamu hizmetlerinin etkinliğini artırmayı hem de uygulamada

yaşanan bazı aksaklıkları ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Bunun yanında, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının doğurduğu hukuki boşlukların giderilmesi de son derece önemli bir adım olacaktır. Vakıf müessesesi sadece bir mülkiyet veya yardım anlayışı değildir, milletimizin vicdanında kök salmış, insanı merkeze alan bir medeniyet inşasının da sembolüdür aynı zamanda. Vakıflar Anadolu'yu imar eden, şehirleri kimlikli kılan, kültürel sürekliliğimizi sağlayan sivil yapılar olarak bugün de önemini aynen korumaktadırlar. Dolayısıyla bu kanun teklifi geçmiş ile gelecek arasında köprü kuran, tarihimize sahip çıkarken geleceğe yön veren bir perspektif de taşımaktadır. Ancak bu yasal düzenlemeleri konuşurken korumamız gereken sadece vakıf taşınmazları değildir; kıyılarımız, tarihî alanlarımız, ören yerlerimiz, ata yadigârı hatıralarımız da aynı zamanda bu hukuki korumanın şemsiyesi altında olmalıdır çünkü bunlar millet olma şuurumuzun, ortak hafızamızın ve kimliğimizin yaşayan izleridirler.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; ülkemizin kültürel mirasını koruma iradesi yerel ölçekteki kalkınma hamleleriyle desteklendiğinde gerçek anlamını bulmaktadır. Bu noktada ben de kendi şehrim Elâzığ'dan, bir başka ifadeyle, tarihimizin taşlara kazandığı kadim şehir Harput'tan söz etmek istiyorum. Harput yalnızca Elâzığ'ın değil bütün Türk-İslam medeniyetinin özeti konumundadır; camileriyle, hanlarıyla, çeşmeleriyle, kalesiyle âdetâ açık hava müzesi niteliğindedir. 2017 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınması bu eşsiz mirasın tescili açısından son derece önemli bir adım olmuştur ancak aradan geçen sekiz yıl içerisinde süreci kalıcı listeye taşıyacak somut ilerlemeler ne yazık ki kaydedilememiştir. Yaklaşık on yıldır sürmekte olan Harput Kalesi kazı çalışmaları kısıtlı bütçeler ve mevzuat engelleri nedeniyle hedeflenen noktaya maalesef ulaşamamıştır. Kanun koyucu olarak bizler bu tür projelere ivme kazandıracak düzenlemeleri yapmak durumundayız, özellikle kazıların sürekliliğini sağlayacak bütçe yapıları ve yerel yönetimlerin inisiyatifini güçlendirecek modeller hayata geçirilmelidir. 6546 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde yapılan değişikliklerle tarihî alanların korunması ve geliştirilmesi konusundaki esasların genişletilmesi bu bakımdan son derece olumlu bir adım olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu adımların Harput gibi kültürel miras alanlarının restorasyonu ve turizme kazandırılması için gerçek bir finansal vizyonla da desteklenmesi gerekmektedir. Elâzığ sadece tarih şehri değil aynı zamanda doğa harikalarının da evi durumundadır. Baskil ilçemizdeki Karaleylek ve Saklıkapı Kanyonları milyonlarca yıllık jeolojik süreçlerin bize armağan ettiği birer tabiat mucizesidir ancak bu alanlar altyapı ve tanıtım eksiklikleri nedeniyle turizme henüz kazandırılmamıştır. Benzer biçimde, Sivrice ilçemizdeki Hazar Baba Kayak Merkezi kış turizmi açısından çok büyük bir potansiyele sahiptir fakat yönetsel ve mevzuatsal karmaşalar nedeniyle şehrimize ve ülkemiz ekonomisine kazandırılmamış, dolayısıyla ilimiz ekonomisine de ülkemize de beklenen katkıyı sağlayamamıştır. Bu kanun teklifi işte bu tür yatırımların önünü açacak, yerel potansiyellerin millî kalkınmaya dönüşmesini sağlayacak pratik düzenlemeleri içermelidir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2025 yılının ikinci yarısında yürürlüğe giren yeni teşvik mevzuatı kapsamında Sivrice, Hazar Gölü kıyısında konaklama, dalış merkezi, kongre tesisi ve spor alanları yatırımlarına yönelik çağrılar yapılmıştır ancak girişimcilerimiz kıyı şeridinin kullanımı ve çoklu kurum yetkileri nedeniyle bu fırsata yeterince ilgi göstermemişlerdir. Hazar Gölü gibi turizm cennetlerimizin sürdürülebilir bir şekilde ekonomiye kazandırılabilmesi için mevzuatın sadeleştirilmesi ve çevreyle uyumlu yatırım modellerinin teşvik edilmesi de elzemdir.

Sayın Başkanım, Elâzığ Arkeoloji ve Etnografya Müzesi de şehrimizin tarihî belleği konumundadır. 1982 yılında açılan ve binlerce yıllık eserleri barındıran bu müze 2016 yılından bu yana maalesef kapalıdır. 2020 depremi sonrasında tamamen kullanılamaz hâle gelen yapı bugün hâlâ milletimizin hizmetine sunulamamıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığımız tarafından Harput yolu üzerindeki Mekteb-i İdadi-i Hamidiye-i Mülkiye-i Şahane binasının müzeye dönüştürülmesi yolunda atılan adımlar çok kıymetlidir ancak restorasyonun bir an önce tamamlanması gerekmektedir çünkü müze, bir binadan öte bir şehrin ruhunu geleceğe taşıyan hafıza konumundadır.

6 Şubat 2023 depremleri 11 şehrimizde ağır yıkımlara yol açmıştır. Bu kanun teklifiyle Adıyaman'daki, Hatay'daki, Kahramanmaraş'taki ve Malatya'daki seyahat acentelerinin aibat borçlarının silinmesi yönünde düzenleme yapılmaktadır. Ancak 2020'de 6,8 büyüklüğündeki depremle büyük kayıplar yaşayan Elâzığ'ımızın Kahramanmaraş depremlerini de yaşadığı gerçeğini de göz önünde bulundurarak, şehrimizin bu kapsama dâhil edilmesi adaletin bir gereği durumundadır. Elâzığ hem 2020'deki yıkıcı depremle hem de 2023 afet zincirinin dolaylı etkileriyle büyük bir ekonomik darbe almıştır. Dolayısıyla bu düzenlemenin depremden etkilenen bütün illeri kapsayacak şekilde genişletilmesi hem vicdanen hem de hukuken doğru olacaktır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizler her kanun teklifini sadece teknik bir metin olarak değil milletimizin geleceğini şekillendiren bir irade beyanı olarak görüyoruz. Vakıflar Kanunu değişikliği geçmişin mirasını korurken geleceğin kalkınmasını inşa etme iradesidir. Bu nedenle, kanun teklifinin hem kültürel hem ekonomik hem de sosyal boyutlarıyla milletimizin bütün kesimlerini gözeten bir vizyonla ele alınması gerektiğini bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle, teklifin ülkemiz, milletimiz ve aziz şehrimiz Elâzığ'ımız için hayırlara vesile olmasını diliyor, Gazi Meclisimizi, Sayın Başkanımızın şahsında tüm milletvekillerimizi ve ekranları başında bizleri izleyen büyük Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun, var olun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Işıkver.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

“Torba yasa” derken, Sayın Başkan, yıllar önce, uzun yıllarımı birlikte geçirdiğim bir arkadaşımın sürekli diline pelesenk ettiği bir dörtlük aklıma geliyor. Diyordu ki: “Bahçelerde maydanöz./Bu ne biçim yeşillik?/Ben annemi çok özledim./Hoş geldin 23 Nisan.” Torba yasanın içeriğini görünce bu dörtlük aklıma geldi, bir anım canlandı doğrusu.

Yine, torba yasalar söz konusu olunca... Erzurum'da -bu vesileyle bütün Erzurumlu hemşehrilerimi saygıyla, hürmetle selamlıyorum- imam camide vaaz veriyor, diyor ki: “Buraya geliyorsunuz, vaazı dinliyorsunuz, namazı kılıyorsunuz, sonra da buradan çıkıyorsunuz, şu karşıda bir meyhane var orada içiyorsunuz, bütün parayı da oraya harcıyorsunuz. Hele bir meyhanecinin evine bakın, arabasına bakın, yaşamına bakın, bir de kendinize bakın.” Aradan aylar geçiyor, vaazı dinleyen bir vatandaş geliyor, diyor ki: “Hocam, aylar önce bir vaaz vermişsiniz, dinledim, vallahi hayatım değişti.” İmam ona diyor ki: “Ya, iyi iyi, hayırlı olsun, içkiyi bırakmışsın, Allah öbür dünyada sana sağlık verecek.” “Yok Hocam, ben onu bırakmadım, ben bir meyhane açtım, durumum düzeldi.” diyor.

Şimdi, biz bütün muhalefet olarak torba yasaların eleştirisini yaparken... Daha önce torba yasalarda 2-3 ayrı madde geliyordu, şu anda 10-15'e çıkardılar, 10-15 değişik konuyu bir torbanın içinde getiriyorlar, önümüze koyuyorlar. Bugün burada yine bir torba kanun teklifini görüşüyoruz, artık bu ülkede torba kanunlar yasama pratiğinin olağan aracı hâline geldi. Bu torbalar öyle sıradan torbalar değil, her seferinde içine farklı alanlardan onlarca madde konuluyor ama hepsinin de ortak bir özelliği var; iktidar kendi ihtiyaçlarını, kendi krizlerini, kendi çıkarlarını düzenlemek için kullanıyor. “Torba kanun” diyorlar, “torba kanun” diye bir isim olur mu? Kanun torbaya konulmaz, onlar özel metinlerdir, içinde hak taşır, hukuk taşır, umut taşır, güven taşır, en önemlisi de adalet taşır. Bunlar aslında bize

dayatılan, yamalanmış bir bohça hâline getirilen, Anayasa ve kanunlara yeni bir yamadan başka bir şey değil. Uzun zamandır bu Meclis birbirinden alakasız düzenlemelerin bir torba içine doldurulup apar topar getirildiği bir yöntemle çalıştırılıyor. Bu yöntem yasa yapma tekniği açısından sıkıntılı bir durumdur. Konunun uzmanı arkadaşlarımız bu kürsüden bu durumu defalarca dile getirdiler. Bir ülkede yasa birey, yerel ve merkez şeklinde, alttan bir hiyerarşik düzenin hassasiyetleri ve menfaatleri gözetilerek yapılır ama bu torba kanun teklifleri sadece iktidarın çıkarı için hazırlanıyor. Bugün gördüğümüz Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi de bu anlayışın son halkasıdır. Bakın, isminden belli “Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlar...” Şimdi bazı kanunları vatandaşlar arasın bulsun. Anayasa’ya aykırılıklar birikmiş, uygulama kaosa dönmüş, sistem delik deşik olmuş durumda, yama tutmuyor çünkü çürümüş bir kumaşı yamamakla sağlam bir kumaş hâline getiremezsiniz.

Bu teklifin özü esasında merkezileşme ve kontrol. Bu kanun teklifine baktığımızda açıkça görüyoruz ki amaç adalet değil merkezileşmedir. İktidar, devletin her kurumunu, her kaynağını, her vakfını sarayın hizmetine sokmak istiyor. Bu teklif yerel yönetimlerin elindeki vakıf mallarını dahi merkezî idarenin kontrolüne geçirmeyi hedefliyor. Yani belediyelerin yerel halkın kullanımı için yüzyıllardır değerlendirdiği alanlar şimdi vakıf malı bahanesiyle “mazbut vakıf” adı altında iktidarın hizmetine verilecek.

Şimdi sormak gerekiyor: Bu iktidar yerel yönetimlerden neden bu kadar korkuyor? Halkın iradesiyle seçilmiş belediyeler bu iktidar tarafından neden bir tehdit olarak algılanıyor? Cevabını veriyoruz: Çünkü yerel yönetimler halkın nefes aldığı son alanlardan biridir, insanlar orada doğrudan söz sahibidir, hesap sorabilir, denetleyebilir. İşte, iktidar bundan rahatsızdır, yerelin gücü merkezî keyfiliğin karşısında doğal bir denge unsurudur.

2024 seçimlerinde iktidar güç kaybetti, halk birçok yerde “Artık yeter!” dedi. Şimdi, bu yasa teklifi tam da bu seçim sonuçlarına bir cevap niteliğinde; kontrolü kaybettikleri alanları kayyumlar atayarak, belediye başkanlarını tutuklayarak, yetmedi, yasaların arkasından dolanarak geri alma hamlesidir. Seçimde kaybettiklerini yasayla almaya çalışıyorlar “vakıf” adı altında kamu mülkiyetine el koymayı planlıyorlar.

Bakınız, 8’inci madde burada çok önemli. Maddeyle, bilimsel özerkliği yok edip kültürel mirası siyasetin malı hâline getiriyorlar. 8’inci maddeyle, Millî Saraylar İdaresi Başkanlığına kendi envanterlerindeki saray, köşk, kasır ve benzeri alanlarda kazı, sondaj ve araştırma yapma yetkisi yeniden veriliyor. Niye yeniden diyoruz? Çünkü Anayasa Mahkemesi bu maddeyi 2023 yılında iptal etmişti. Üzerinden iki yıl geçti, bu iki yıllık süreç içerisinde aslında bu çalışmalar hiç ara vermeden devam etti. Peki, şimdi ne yapılıyor? Yargı kararına rağmen, aynı düzenleme, birkaç kelime değiştirilerek, yasalasma için yeniden Meclise getiriliyor. Bu maddeyle bilim siyasetin gölgesine sokuluyor. Bu alanlara bilimsel verilerle, kazı ve sondaj yapıp yapılmayacağına bilim insanları ve bu alandaki uzmanlar, sanatçılar karar vermeli, sit alanı ilan edilen bölgeye keçyelerle giden bürokratlar değil. Bilimi siyasi iktidarın oyun alanı hâline getiremezsiniz, tarihî eserleri sermayedarların reklam panosuna dönüştüremezsiniz. Tarih toplumun hafızasıdır, iktidarın propaganda alanı değil. “Millî Saraylar İdaresi” adı altında “millî” sıfatıyla her şeyi meşrulaştırmaya çalışıyorsunuz. Oysa bu toprakların mirası sadece sarayların değil köylünün, işçinin, kadının, sanatçının yani bu ülkedeki tüm kesimlerin ortak mirasıdır; her taşında, her duvarında çok kültürlü bir tarihin, emeğin ve ortak yaşamın izi vardır. Bilimsel kazı politik talimatla değil bilimsel etikle, kamusal sorumlulukla yapılır ama bu maddeyle tarih değiştirilmek, kültürel miras iktidarın ideolojik süzgecinden geçirilmek istenmektedir.

Bakınız, 11'inci maddede getirilen düzenlemeyle, vakıf mallarını gerekçe göstererek belediyelerin mülkiyetindeki taşınmazları merkezi Hükûmete devretme hakkı tanıyor bu yasa. Vakıf, tarihsel olarak dayanışmanın, paylaşmanın, kamusal iyiliğin adıdır ama bu teklifle vakıf kavramının içinin boşaltılıyor. Artık “vakıf” denince akla halk değil iktidarın kurduğu holdingler gelecek. Kültürel miras toplumsal dayanışmanın değil rantın ve kontrolün aracı hâline getiriliyor. Bu kanun teklifi halka ait olanları saraya vakfetme teklifidir. Daha da açmak gerekirse, bu maddeyle geçmişte vakıflara ait olduğu iddia edilen, bugün ise belediyelerin, kamu kurumlarının veya diğer tüzel kişiliklerin mülkiyetinde olan taşınmazların yeniden mazbut vakıflara devri öngörülüyor. Bu, açıkça, yerel yönetimlerin yetkilerini budayan, kamu mülkiyetini daraltan ve yerinden yönetim ilkesini ortadan kaldıran bir yaklaşımdır.

Değerli arkadaşlar, bu yasa teklifi tartışılırken bir başka gerçeği hatırlatmak zorundayız. Bu torba kanun teklifinde olanlar kadar, olmayanları, olamayanları görmek zorundayız. Bu ülkede Ermeni, Rum, Süryani toplumların vakıflarına ait binlerce taşınmaz 1936 Beyannamesi ve sonraki uygulamalarla ellerinden alınmıştır. Azınlık vakıflarının el konulan mülkleri hâlâ iade edilmemiştir fakat bu vakıflarla ilgili yasa teklifine baktığımızda bu konuya dair tek bir cümle bulamıyoruz. Bunların hakkı, hukuku yok mu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu teklif halkın değil iktidarın lehinedir, bu teklif yerelin değil iktidarın çıkarıdır, bu teklif geleceğin değil geçmişin teklifidir. Bugün bu kürsüde, torba kanunlara, yama üstüne yama yapılan bu düzene ve en önemlisi halkın iradesinin sistematik bir şekilde yok sayılmasına itiraz ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu torbaların içi doldukça bu ülkenin adalet terazisi şaşıyor diyorum.

Genel Kurulu da saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Aykut Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulumuzu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, önümüzde yine bir torba kanun var. Birbiriyle ilgisiz 10 ayrı yasada değişiklik yapan 19 maddelik bir teklif. Her torba teklifte söylüyoruz, siz bu torba sevdanızdan vazgeçmedikçe biz de itirazdan vazgeçmeyeceğiz çünkü bu yöntem yasamanın niteliğini düşürüyor, tartışmayı daraltıyor, denetimi ortadan kaldırıyor. Komisyonlarda birkaç saat içinde onlarca madde geçiriliyor, milyonlarca vatandaş ilgilendiren düzenlemeler Meclisten hızlı geçsin diye oylanıyor. Bu, demokratik katılıma da hukuk devletine de zarar veriyor.

Hazırlanan teklife baktığımızda 3 temel sorun görüyoruz: Birincisi, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği düzenlemeleri küçük değişikliklerle geri getiriyorsunuz. İkincisi, yerel yönetimlerin mülkiyet haklarını merkeze çeken bir eğilim var. Üçüncüsü ise şeffaflık ile rekabeti zayıflatan, idarenin takdirini genişleten hükümler yer alıyor. Biz, bu nedenle bu teklife bütün olarak “yönetimi kolaylaştırma” adı altında denetimi zayıflatan bir paket olarak bakıyoruz.

Şimdi, birinci bölümdeki bazı maddelere dikkat çekmek istiyorum. Öncelikle, deprem bölgesindeki seyahat acenteleriyle ilgili düzenleme; teklifte 2025 yılı aidatının sadece Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya'daki acentelerden alınmaması öngörüldüğü. İyi ama 6 Şubat depreminin etkisini sadece bu 4 il mi yaşadı? Adana, Gaziantep, Osmaniye, Şanlıurfa neden kapsam dışında? Afetin etkisini hep birlikte yaşadık, o nedenle, bu yaklaşım parça parça iyi niyet değil, bütüncül bir adalet anlayışıyla ele alınmalıydı.

Bir diğer düzenleme Kimlik Bildirme Kanunu; artık limanlar, marinalar, kıyı tesisleri ve deniz aracı kiralayan işletmelere kimlik bildirme zorunluluğu getiriliyor. Güvenlik hassasiyeti elbette anlaşılabilir ancak düzenleme deniz turizmi mevzuatıyla uyumsuz. Kim, hangi veriyi, ne kadar süreyle, kiminle paylaşacak belli değil. Güvenlik tedbiri mahremiyet ihlaline dönüşmemelidir. Güvenliği güçlendirelim ama özel hayatı zedelemeyen, ölçülü yaptırımlarla yapalım.

Gelelim belgesiz konaklama işletmeleriyle ilgili maddeye. Bu maddeyle belgesi olmayan konaklama işletmelerine internetten ilan yasağı, 25 bin lira ceza, içerik çıkarma ve erişim engeli yetkisi getiriliyor. Kayıt dışılıkla mücadele elbette önemli, buna kimse itiraz etmez ama bu düzenlemenin başka bir niyet taşıdığı da ortada. Biz turizmin çeşitlenmesini, ülkemizin yükselen turizm alanlarında rekabet gücü kazanmasını istiyoruz. Kırsalda, sahilde, yaylada aile pansiyonları, bungalov köyleri, küçük işletmeler bu sektörün can damarıdır ama getirilen düzenlemelerle yerli ve yabancı turistin sadece beş yıldızlı otellere yönlendirilmesi de hedeflenmektedir. Sayın Bakan otelci olabilir ama Türkiye'nin turizm sektörü bir Bakandan çok daha büyüktür. Küçük işletmeyi cezalandırarak, büyük sermayeyi koruyarak turizmi büyütemezsiniz. Yapılması gerekenler bellidir: Belgelendirmeyi kolaylaştırın, küçük işletmelere rehberlik edin, kayıt dışılığı böyle önleyin. Cezayla değil rehberlikle, yasakla değil kolaylıkla büyüyen bir turizm politikası istiyoruz.

Buradan “kültür mirası” başlığına geçiyorum. 8'inci madde, Anayasa Mahkemesinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemeyeceği gerekçesiyle iptal ettiği restorasyon, sondaj, arkeolojik kazı gibi yetkileri bu kez kanun üzerinden Millî Saraylar İdaresine veriyor. Arkadaşlar, kültürel miras bilimle korunur; uzman kurulların denetiminden, akademik yöntemlerden koparsanız koruma siyasallaşır. Evet, kanun düzeyinde düzenlemek teknik olarak mümkündür ama bilimsel kriterler, bağımsız kurullar ve şeffaf denetim açıkça yazılmadan verilen geniş yetkiler korumanın niteliğini zayıflatmaktadır. Burada en azından ortak kurula katılım, dış denetim ve bilimsel standartları metne bağlamak zorundayız.

Turizm tahsisleriyle ilgili madde de aynı anlayışı sürdürüyor. Kamu taşınmazları üzerinde yapılan turizm tahsislerinde süresi dolan sözleşmelere yeni bir uzatma hakkı getiriliyor. Kâğıt üzerinde belirsizliği gidermek gibi görünüyor ama aslında yıllardır yükümlülüklerini yerine getirmeyen bazı yatırımcılara da yeni bir avantaj sağlanıyor. Bu kamu yararıyla bağdaşmaz, rekabeti zedeler, adalet duygusunu sarsar. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Biz diyoruz ki: Kamu taşınmazları belirli ellerde kalmamalı, ihaleye çıkarılmalıdır. Mevcut yatırımcı da bu ihaleye katılsın, eğer başka bir yatırımcı daha yüksek teklif verirse kamu yararı gereği hak ona geçsin ama mevcut yatırımcı aynı teklifi verirse tahsis onda kalsın. Böylece hem devletimizin geliri artar hem yatırımcının emeği korunur hem de şeffaf bir rekabet ortamı sağlanır. Bu maddeye itirazımız yatırımcıya değil, kapalı devre tahsis mantığıdır. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Kamu taşınmazlarını milletin ortak menfaatine sunan açık, adil ve rekabetçi bir sistem istiyoruz.

Bir diğer madde Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait taşınmazlarla ilgili. Kira süresi beş yıla çıkarılıyor, noter şartı kaldırılıyor, doğrudan kiralama ve teminat yetkisi genişletiliyor. Kâğıt üzerinde kolaylık gibi görünüyor ama gerçekte ihalesiz, denetimsiz keyfiyete açık bir yapı oluşturuluyor. Kamu

taşınmazı milletin malıdır; kolaylaştırmak başka, şeffaflığı ortadan kaldırmak başkadır. Kira süresini uzatıyorsanız enflasyona karşı endeksleme getirin. Noter şartını kaldırıyorsanız, dijital iz bırakın. Denetimi zayıflatıyorsanız, bağımsız kontrol mekanizmasını güçlendirin. Kural basit; şeffaf ihale, açık kayıt, adil denetim.

Son olarak yerel yönetimleri ilgilendiren maddeye değinmek istiyorum: Bu maddeyle hazine, belediye, özel idare ve köy tüzel kişiliklerine ait vakıf kültür varlıklarının mazbut vakfa devri genişletiliyor. İlk bakışta teknik bir düzenleme gibi görünüyor ama bu yerel yönetimlerin mülkiyet haklarını doğrudan etkiliyor. Artık sadece taşınmazlar değil, belediye şirketleri, bağlı ortaklıklar ve iktisadi işletmeler de bu kapsama alınıyor. Bu, belediyelerin mülkiyetinde bulunan kültür varlıklarının yönetiminin Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilmesi anlamına gelir. Oysa, Anayasa'nın 127'nci maddesi yerel yönetimlere kendi bütçeleri, gelirleri ve taşınmazları üzerinde tasarruf hakkı tanır. Bu düzenleme o anayasal güvenceyi zedelemekte, yerinden yönetim ilkesini aşındırmaktadır. Belediyelerin yönettiği kültürel miras yalnızca bir mülk değildir, o şehrin kimliğidir, hafızasıdır. Bu mirası Ankara'dan yönetmek yerel demokrasiyi zayıflatır, kültürel çeşitliliği törpüler. Vakıf mallarının korunması hepimizin ortak hedefidir ama bunun yolu yetkiyi tek elde toplamak değil, iş birliği, denetim ve şeffaflığı güçlendirmektir. Bu maddenin geri çekilmesini ve belediyelerin mülkiyet haklarını koruyan yeni bir çerçevenin oluşturulmasını talep ediyoruz. Gördüğünüz gibi sorun bir maddede değil, yaklaşımın bütününde.

Yasamanın asil görevi, idarenin alan açma talebini hukukun güvenceleriyle dengelemektir. Biz CHP olarak şunu söylüyoruz: Güvenliği sağlayalım ama kişisel veriyi koruyarak, kayıt dışıyla mücadele edelim ama önce belgelendirmeyi kolaylaştırarak, kamu taşınmazlarını değerlendirelim ama rekabeti ve şeffaflığı büyüterek, kültürel mirası yaşatalım ama bilimin rehberliğini güçlendirerek. Bu teklifin güvenlik, turizm ve kültür politikası açısından ortak hedefleri olabilir ama yöntemi, güvenceleri ve dili bakımından ne yazık ki bizi ikna etmiyor. Biz, torba yasa yerine konu bazlı, etki analizi yapılmış, şeffaf ve katılımcı bir yasama istiyoruz. Hukuku güçlendiren, yerelin sesini duyan, şeffaflığı artıran her önergeye "evet" demeye hazırız. Kamu yararı ile özgürlükleri birlikte koruyan bir düzenleme için elinizi taşın altına koyun, gerisini biz hallederiz.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Ekmen, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

51.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Gazeteci Emin Aydın'a ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Basın özgürlüğü demokrasinin nefesidir ancak dün Aydın'da bir gazeteci sadece kendisine ulaşan bir ihbar mektubunu yetkili makamlara ilettiği için cezaevine konuldu. Gazeteci Emin Aydın, Aydın Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Müdürlüğünde yapıldığı iddia edilen usulsüzlükleri içeren bir mektubu, valiliğe ve cumhuriyet başsavcılığına teslim ettiği için açılan davada yargılanmış ve bir yıl sekiz ay hapis cezasına çarptırılmıştır; cezası üst sınırdan verilmiştir, herhangi bir adli tedbir uygulanmamıştır, bu konuda bir medya yayını da yapmamıştır. Oysa, ortada ne bir menfaat ne de bir suç kastı vardır. Emin Aydın, sadece gazetecilik mesleğinin ve sorumlu vatandaşın görevini yerine getirmiştir. Bu yönde cumhuriyet savcısının beraat mütalaasına rağmen verilen karar istinafta sadece bir ayda onanmıştır ve burada Özlem Hanım'ın AK PARTİ'ye geçişiyle eş bir zaman diliminde olmuştur. Bunun bu şekilde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Alp...

52.-Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Astana'da Kazakistan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanlarının yaptıkları görüşmeye ve Kars Akyaka Sınır Kapısı'na ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, iki gün önce Astana'da Kazakistan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanları bir görüşme gerçekleştirdi. Sonrasında, Sayın Aliyev Ermenistan'a yük taşımacılığına ilişkin kısıtlamaları kaldırdığını açıkladı. Böylece uzun zaman sonra iki ülke arasındaki ticari faaliyet de yeniden başlamış oldu, hatta Kazakistan'ın tahılı Azerbaycan üzerinden Ermenistan'a nakledildi. Dost ve kardeş Azerbaycan için iyi ve hayırlı olan bizim için de iyi ve hayırlıdır. Bu vesileyle Kafkasya barışını selamlıyoruz. Bu gelişmeler karşısında Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki problemler nedeniyle uzun süreden beri kapalı tutulan Kars Akyaka Sınır Kapısı'nın açılmasının önünde bir engel kalmamıştır. İlin milletvekili olarak bu kapının açılmasını talep ediyorum.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229) (Devam)

BAŞKAN - Birinci bölüm üzerinde gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şahısları adına ilk söz Adana Milletvekili Sayın Müzeyyen Şevkin'e aittir.

Buyurun Sayın Şevkin. (CHP sıralarından alkışlar)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sonda söyleyeceğimi en başta söylemem gerekiyor: Vakıflar Kanunu değişikliği, birçok kültür merkezinin belediyelerden merkezi idareye devredilmek istendiğini ayan beyan göstermektedir. Teklif kamu yararından çok yandaş vakıflara çıkar sağlama amacı taşıyor. Ne yazık ki çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin iletmediği, TBMM'de oylanan kanunların çokluğu Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanan torba yasa tarzına göre çıkarılıyor tıpkı şu anda görüşmekte olduğumuz birbirinden bağımsız maddelerden oluşan torba kanun gibi. Bunun sonucunda ne oluyor? Yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik, öngörülebilirlik özellikleri zedeleniyor veya ortadan kalkıyor. Bu yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoyuyor. Bütün demokratik ülkelerde parlamento yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır ama maalesef, ülkemizde yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır. Yapılan yasal düzenleme bu yasa teklifinde olduğu gibi bazı vakıfların siyasi veya ticari amaçlarla kullanılmasına zemin hazırlayacaktır. Bu yasa teklifi toplumsal faydadan uzaktır. Aslında bunları söylerken arkadaşlar, zül duyuyorum. İki dönemdir bu Mecliste milletvekilliği yapıyorum, torba yasa yapma tekniği konusunda ve defalarca bu yasama yetkisi konusunda dile getirdiğimiz binlerce cümle var ve ne yazık ki AKP bunların hiçbirini dikkate almıyor, bu yasama olayını devam ettiriyor. Aslında doğrudan geçerseniz bu yasaları hiç Parlamento'ya gerek yok, tartışmaya gerek yok çünkü tekrarını yapıp duruyoruz ne yazık ki.

Asla ve asla kamu yararı gözetmeyen bu yasa teklifinde siz ne yazık ki Müze Gazhane, İstanbul Feshane, Beşiktaş, Kadıköy İskele Kütüphaneleri gibi, Yerebatan Sarnıcı gibi yüzlerce vakıf alanını İstanbulluların elinden almak istiyorsunuz. Kültür varlıklarını korumak için mülkiyetlerinin sizde olması gerekmiyor arkadaşlar, niyet önemli burada. Asla ve asla kamu yararı gözetmeyen bu yasa teklifi, başta İstanbul Büyükşehir olmak üzere, bütün CHP'li belediyelerin halk için hayata döndürdüğü kültür alanlarını yeniden yandaş vakıflara açma girişimidir.

Sonuç olarak, bazı maddelerin Anayasa'ya aykırılık taşıdığı için olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak yeteri kadar tartışılmadan geçirildiği ortadadır ve TBMM'nin geleneklerine aykırı olduğu için bu yasa teklifine karşı çıkıyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin önceliği bu mudur, ben sizlerin takdirine bırakıyorum gerçekten. Milletin gerçek sorunlarından uzak bir iktidarla karşı karşıya olduğumuz nettir. Şayet, bunun aksi olsaydı, yandaş vakıf ve derneklerle uğraşmak yerine bugün biz 22 bin lira asgari ücretin, şu anda tartışılmakta olan asgari ücretin daha iyi koşullara getirilmesi için konuşurduk; 7 milyon çocuk aç giriyor yatağa arkadaşlar, bununla ilgili bir çözüm yolu bulurduk. Eğer 91 bin lira yoksulluk sınırının olduğu bir ülkede, 27 bin lira açlık sınırının olduğu bir ülkede insanlar hâlâ 22 bin lirayla geçiniyorsa, engelliler, dul ve yetimler 3-4 bin liraya talim ediyorsa ve kadınların, çocukların acımasızca katledilmesine göz yumuyorsak, suç örgütü lideri olduğu vurgulanan ve yüzyıllarca hapis cezasıyla yargılanması öngörülen bir şahıs serbest dolaşırken, “Adana gibi Başkan” betimlemesiyle -boşuna verilmemiş bu betimleme- tüm Türkiye'ye mal olmuş Zeydan Karalar Başkanımızı (CHP sıralarından alkışlar) şu anda tutsak edenler, Kadir Aydar Başkanımızı tutsak edenler, Oya Tekin Seyhan'ı -ilk kadın Belediye Başkanımızdır- onu tutsak edenler hiç mi acaba oturup vicdanlarına soru sormuyorlar? Biz burada demokrasinin üstünlüğünü savunacaksak eğer, hiçbir günahı olmayan bu belediye başkanlarını ve yüzlerce bürokrati tutsak edeceksek eğer, arkadaşlar, bu Parlamentonun kapanması gerekiyor gerçekten. Cumhuriyet Halk Partili belediyeler üzerinden yeter artık, elinizi çekin!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) - Bütün kurumlara “Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri silkeleyin.” dediniz, kamu kurumlarını ele geçirdiniz, İller Bankası yetkisini kısıtladınız, Cumhuriyet Halk Partili belediyelere ne kredi veriyorsunuz ne önünü açıyorsunuz. Eğer aksi bir durum olsaydı, hukukun üstünlüğü ilkesi çiğnenmezdi, basın özgürlüğü yok sayılmazdı, bugün belediye başkanlarımız, bürokratlarımız içeride olmazdı, iktidar yargıyı siyasetin bir sopası hâline getirmezdi.

Daha demokratik günlerde, belediye başkanlarımızın özgürlüğüne kavuştuğu günlerde buluşmak dileğiyle hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şahısları adına ikinci konuşmacı Kars Milletvekili Sayın Adem Çalkın.

Sayın Çalkın, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ADEM ÇALKIN (Kars) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ Grubumuz adına Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu ve bizleri ekranları başında izleyen necip milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, vakıflar tarihi ve kültürel mirasın korunmasında önemli bir rol oynar. Vakıf eserleri geçmişimize ait izleri günümüze taşıyarak gelecek nesillere aktarır. Bu sayede toplumun kimlik ve köklerine dair bilinçlenmesini sağlar. Geçmişten günümüze kadar uzanan vakıf kültürü, sosyal yardımlaşma, eğitim, sağlık ve kamu hizmetleri alanlarında önemli roller üstlenmiş ve toplumsal yapı üzerinde kalıcı etkiler bırakmıştır. Günümüzde ise vakıf kültürünün geleceği modernleşme, ekonomik değişimler ve sosyal ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden şekillenmektedir. Günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğümüz 18.500 tarihî bina ve 67 bin emlakın yönetimini üstlenerek kültürel mirasımızı korumaktadır.

Değerli milletvekilleri, 2002 yılından günümüze AK PARTİ hükümetleri döneminde vakıf kurumunu güçlendirmek için birçok adım attık. Bunların içinde restorasyon çalışmaları, yasal düzenlemeler ve mülkiyet iadeleri yer almaktadır. Son yirmi üç yılda 5.927 vakıf kültür varlığı restore edilmiştir. Bu çalışmalar tarihî eserlerin korunması ve ekonomiye katkı sağlanması amacıyla yapılmıştır.

Değerli milletvekilleri, yapmış olduğumuz yeni kanuni düzenlemeyle deprem bölgesindeki seyahat acentelerine destek sağlanarak yıllık aidat borçları silinmekte ve bu yıl aidat alınmamaktadır. Turizm güvenliğini artırmak amacıyla deniz turizm araçlarıyla marinalarda konaklayanların kimlik kayıtlarının tutulması zorunlu hâle getirilmektedir. Belgesiz ve kayıt dışı konaklamayı önlemek amacıyla elektronik ortamda izinsiz ilan veren işletmelere idari para cezası getirilmektedir.

Yine, Çanakkale savaşlarına ilişkin tarihî alanların sınırları korunmakta ve bu sınırlar kültürel ve arkeolojik hassasiyetler doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı kararıyla genişletilebilmektedir. Ayrıca, vakıf taşınmazlarında kira süreleri üç yıldan beş yıla çıkarılarak hem yatırımcı hem de vakıf gelirleri açısından daha sürdürülebilir bir model getirilmektedir.

Değerli milletvekilleri, müsaadenizle son günlerde ülkemizde siyasetin dili ve üslubu etrafında yaşanan savrulmaya değinmek istiyorum. Siyaset kızgınlığının, öfkenin ya da şahsî hesaplaşmaların zemini değildir. Siyaset makamı milletin vakarını, devletin ağırlığını taşıma makamıdır. Siyasette düşmanlık yoktur, rekabet vardır. Bizler, aziz milletimizin iradesiyle yetkilendirilmiş temsilcileriz. Bu nedenle, kürsüde sarf ettiğimiz sözler, yalnız bizlerin kişisel beyanları değildir; bunun yanında, siyasete olan güveni doğrudan da etkilemektedir. Siyasetin üslubunun kirlenmesi, sadece bir tartışmanın çirkinleşmesi değildir, siyasetin meşruiyet zeminine gölge düşürmektedir.

Değerli milletvekilleri, eskiler “Eser müesseri haykırır.” demişlerdir. Bugün baktığımızda, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın yirmi üç yılda ortaya koyduğu eserler, onun nasıl bir siyaset ufkuyla, nasıl bir millet tasavvuruyla hareket ettiğinin en açık göstergesidir. Türkiye’de AK PARTİ’nin taş üstüne taş koymadığı, hizmet götürmediği bir alan kalmamıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu gerçeği sadece biz değil, tüm dünya kabul ediyor.

Değerli milletvekilleri, bu hakikatler doğrultusunda, aziz milletimizin bizzat oylarıyla seçtiğine dil uzatmak milletin kendisine saygısızlıktır ve unutmayalım ki siyasetin itibarı düşerse devletin itibarı yara alır, toplumun dili de sertleşir. Bizim görevimiz, kavga üretmek değil, seviyeli ve ölçülü olmaktır; milleti ayırıştırmak değil, milletin siyaset kurumuna olan itimadını korumaktır ve güçlendirmektir. Ezcümle, devlet adamlığının mayası vakar, dili nezaket, duruşu da ferasettir.

Görüşülmekte olan kanun düzenlemesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Genel Kurulu ve necip milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo!” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o maddeler üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1’inci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (229) sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Elif Esen

Muğla

Denizli

İstanbul

İrfan Karatutlu

Mustafa Kaya

Mehmet Atmaca

Kahramanmaraş

İstanbul

Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İNCİ (Sakarya) - Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu.

Buyurunuz. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi YENİ YOL Grubu ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Teklifin 1'inci maddesi 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerimizdeki seyahat acentelerine ilişkin düzenleme içeriyor yani 1618 sayılı Kanun'da değişiklik yapıyor. Bu kanun seyahat acenteleri ve Seyahat Acentaları Birliğinin kanunu, 1972'de çıkmış. 2023'te geçici 7'nci madde eklenerek “deprem illeri” dediğimiz illerde ve çevresindeki 17 ilde 2023 ve 2024 aidatlarının alınmaması yönünde geçici bir maddeyle düzenleme yapılmış. Bugün bu 17 il dışında sadece 4 ilde bu aidatların alınmaması için teklifin 1'inci maddesi yapılmış. Şunu söylemek istiyorum deprem bölgesinde depremi yaşayan bir milletvekili olarak: Bu Kültür Bakanlığının denetimindeki TÜRİSAB nasıl bir birliktir ki, bu acenteler ne kadar etkilidir ki toplam 4 ildeki -tamamına ulaşamadım- 100-150 tane acente her sene bastırıyor, diyor ki: “Bu aidatlar alınmayacak, bizim bu aidatlarımız eskiye yönelik de alınmasın.” Deprem bölgesinde üç yıldır çabalıyoruz. Deprem bölgesinde küçük esnaf var, lokantacı var, bakkal var, oteller var, kendim varım; Tabip Odasına üyeyim, benim de aidatım var. Ne oluyor da seyahat acentelerinin aidatları için böyle her sene bir kanun çıkarılıyor da üç yıldan beri mücadele eden diğer kurumların bu tür aidatlarına karşı duyarısız kalınabiliyor, bunu bilmek istiyoruz. Seyahat acentelerinin özelliği nedir, nedir ki böyle kanun maddesine giriyor? Kültür Bakanlığı temsilcileri burada, bunu bilmek istiyoruz. Üç yıl boyunca biz çabaladık; elektrikten, sudan çabaladık.

Bakın, 2023 Mayıs ayında milletvekili seçildim. Kliniğim, muayenehanem ağır hasarlıydı, kenarında köşesinde -depo olarak kullandık- elektrik kullandık. Temmuz ayında AKEDAŞ dediğimiz, Adıyaman ve Kahramanmaraş'taki elektrik dağıtım şirketi “7 bin lirayı ödeyeceksin arkadaş.” dedi. 1 Temmuzda değil de 2 Temmuzda ödedim. Dört yıl sonra, bu temmuz ayında bana dediler ki: “Geç yatırmışsın bir gün, bunun 198 lira cezası var.” Kahramanmaraş ve deprem bölgesindeki binlerce garip gureba, garibanın aidattı, şuydu, buydu; bütün mali yükleri varken bugün siz -2023'te de getirdiniz, şu anda da getiriyorsunuz- 50-100 veya 150 tane seyahat acentesini nasıl koruruz, nasıl onların aidatlarını kaldırırız diye kanun teklifi getiriyorsunuz buraya. Dün, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilileri buraya geldiler, görüştüm. Orada, arkası olmayan garip gureba hak sahiplerinin hakları savunulmuyor Çevre ve Şehircilik Müdürlüğünce, nerede sermaye sahibi, nerede arkası olan insanlar varsa Çevre ve Şehircilik Müdürlüğünce kabul edilip çayı, kahvesi içiriliyor ve onların sorunları çözülüyor. Deprem bölgesinde bunlar yaşanıyor. Bunların hepsi bize uzanıyor ve bunları dile getiriyoruz.

Kahramanmaraş özeline girmek istiyorum. Kültür Bakanlığı yıllarca ihmal etti; bir tiyatrosu yok, doğru düzgün kütüphanesi yok, sergi sarayı yok, müzesi yok, yok Maraş'ın. 50 kere söyledik Bakana, maalesef... Üç yıldır, Kültür Yolu için, dedim biraz moral olsun, Adana'da yapıyorsun, Antep'te yapıyorsun, Urfa'da yapıyorsun, Malatya'da yapıyorsun, Kayseri'de yapıyorsun... Nedir ortadaki şehir? Bize lütfettiler “2026'da size de yapacağız.” dediler. Nedir arkadaş? Uçak seferi koymuyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Kültür Bakanlığı yanaşmıyor. Vakıflar için Antep Bölge Müdürlüğünden bir yıl boyunca o camilerimiz, o şeylerimiz izin bekledi. Bu bürokrasinin yaptıklarını biliyoruz, hâlâ da öyle, hâlâ da  yle. O bölgenin kadim şehri, Dulkadiroğlu'nun merkezi, o bölgede vakfin en çok olduğu, o bölgedeki tarihî eserlerin en çok olduğu yer Kahramanmaraş'tır ama ısrarla başka yerlerde tutuyorsunuz. O bölgede, Namık Kemal bölgesindeki mozaikleri biliyorsunuz. O bölgede, bırak Zeugma'yı, onun belki 5 katı mozaik var; yanaşmıyor Kültür Bakanlığı, yanaşmıyor ama seyahat acentelerinin aidat borçlarıyla ilgilenemiyor.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YEN  YOL VE İY  Parti sıralarından alkışlar)

BAşKAN - Doktoru kızdırmışlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer  nergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3309) esas numaralı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin  er eve 1'inci maddesinde yer alan "GE  C  MADDE 8 - 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem afetinden etkilenen ve Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi kabul edilen; Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde faaliyet gösteren seyahat acentalarından 35 inci maddede düzenlenen yıllık aidat 2025 yılı için alınmaz ve bunların önceki dönemlere ait yıllık aidat borçları herhangi bir işleme gerek kalmaksızın silinmiş sayılır." cümlesine "2025 yılı"ndan sonra gelmek üzere "ve 2026" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Fethi Gürer

Ahmet Baran Yazgan

Ayça Taşkent

Niğe

Edirne

Sakarya

Gülcan Kış

Sururi  orabatır

Eylem Ertuğ Ertuğrul

Mersin

Antalya

Zonguldak

Aliye Timisi Ersever

Ankara

BAşKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAşTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İNCİ (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAşKAN -  nerge hakkında konuşmak isteyen Niğe Milletvekili Ömer Fethi Gürer.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETH  GÜRER (Niğe) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu maddede deprem felaketi yaşayan 4 ilde faaliyet gösteren seyahat acentelerinin yıllık aidat borçlarının silinmesi yer alıyor. Bu olumlu bir adım ancak 11 ili kapsayan ve aralarında Niğe'nin de bulunduğu, ilimizi de içeren illerin tamamında bu uygulanmalıydı, burada bir ayrımcılık yapılmış.

Değerli arkadaşlar, deprem olduktan sonra Niğe'de de çok sayıda binada hasar olduştu. Bunlardan biri de Niğe Müzesi. Niğe Müzesinde 20 bin eser bulunuyor ve Avrupa müzeleri içinde örnek müzelerden biri varsayılan bu m zemiz kapatıldı. Aradan geçen sürede ne yeni bir müze açıldı ne de Niğe Müzesinin inşaatı başladı, ne olacağı belirsiz. Soruyoruz, verilen yanıtlar doğru dürüst, tatmin edici değil.

Bunun yanında, bu kanun teklifinde yer alan vakıflarla ilgili düzenlemeler var. Niğde’de Sungur Bey Camisi var, İlhanlılardan kalmış; bezemeleri, geometrik şekilleri, hayvan figürleri, kartalıyla simge bir anıt ve burayı 2017’de Vakıflar onarımına aldı, sekiz yıldır daha caminin onarımı bitmedi. Yani böyle bir tarihî değeri bu kadar sürede 3 tane de yüklenicisinin bırakıp giderek ortada bırakmasını anlamakta zorluk çekiyoruz. Keza, Niğde’nin Bor ilçesinde Osmanlılar döneminden kalma bir hamamımız var, beş yılda Osmanlılar bu hamamı yapmış, sekiz yıl restorasyonu uğraşıldı, iki yıldır da hamam daha açılacak, o da öyle duruyor. Böyle giderse, yakında hamam da onarımdan sonra tekrar onarımlık hâle gelecek. Yine, Vakıfların Niğde bölgesinde yaptığı bazı onarımlar oldu, bu onarımlar aslına uygun gerçekleşmedi, farklı yerlerde de gidiyoruz. Ya, amaç nedir, niye restorasyon yapıyorsunuz? Var olanı ortadan kaldırmak için mi bu çalışmalar sürdürülür? Esasında, oradakiler korunur ve onların geleceğe taşınması sağlanır. Bir tane hamamımız da gene onarılmıştı, baktım; kalorifer peteği koymuşlar tarihî hamama. Ya, akıl alacak iş değil. Özellikle, geleceğe taşınmasını, oradaki simgesel olan varlıkların korunmasını sağlayın.

Yine, Bor’da Cıgızoğlu Konağı var. Ermeni kilisesinin üzerindeki bu konak da onarıldı, müze olacaktı, aile o şartla teslim etmişti. Geçen sürede burası da müze olarak açılmadı. Şimdi, vakıf eserleri hem korunmalı hem değerlendirilmeli hem bu eserler mevcuttaki bilinirliğinin dışında, gelecekteki nesillerin de geçmişte ne olduğunu simgesel olarak anlamalarını sağlayacak biçimde de sahiplenilmeli. Eğer siz vakıf eserlerini kâğıt üzerinde sahiplenip de gerçek anlamda onarımlarını sağlamazsanız ve bunların değerlerinin bugünden farklılaşmasına yol açarsanız yaptığınız işin anlamı olmaz.

Şimdi, Sungur Bey Camisi’nin pencerelerini sökmüşler, taştan yapıma motifler vardı üzerinde; bekliyorum, bir bitsin, bir bakalım diyorum çünkü Ak Medrese’de benzer bir olay oldu, bahçedeki taşların nereye gittiğini kaç kere sorduk, ettik, tarihî eser olan o taşları bulamadık. Yani, Niğde bu konuda biraz sahipsiz, aslında biraz değil, tam sahipsiz her konuda olduğu gibi ama vakıf eserlerinde olsun yapılan çalışmalar zamanında bitsin. Ya, ne ihalemez zamanında gerçekleşir ne eserlerimiz korunur ne varlığımız doğru dürüst anlatılır. İç Anadolu’da tarihsel süreçte on bin yıllık dünü olan Niğde sahipsizliği yaşar. Yirmi üç yıldır Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında Niğde’den bir bakan dahi çıkmadı. Bakanı olmayan yerin bakanı da olmuyor. Onun için Niğde’deki vakıf eserlerinden tarihî dokuya kadar, yapılan bilimsel kazıların anlatımı ve tanıtımına kadar her alanda yapılması gerekenler var diyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Gürer.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinde yer alan “Kahramanmaraş” ibaresinden sonra gelecek şekilde “, Diyarbakır, Adana, Şanlıurfa, Osmaniye, Kilis, Elâzığ, Gaziantep” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynep Oduncu Kutevi

Vezir Coşkun Parlak

İbrahim Akın

Batman

Hakkâri

İzmir

Nevroz Uysal Aslan

Hüseyin Olan

Ayten Kordu

Şırnak

Bitlis

Tunceli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İNCİ
(Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Tunceli Milletvekili Ayten Kordu.

Buyurun Sayın Kordu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz Vakıflar Kanunu Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Bu maddeyle 6 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız büyük depremde etkilenen bazı illerde faaliyet gösteren seyahat acentelerinin 2025 yılına ait yıllık aidatlarının alınmaması ve önceki dönem borçlarının silinmesi öngörülmektedir. Bu düzenleme elbette ki deprem bölgesindeki işletmelerin nefes almasını sağlayacak, ekonomik toparlanmayı destekleyecek önemli bir adımdır ancak bu maddenin yetersiz kaldığını düşünüyoruz çünkü depremin yarattığı sorunlar sadece 4 ilimizle sınırlı değildir. Adıyaman, Hatay, Maraş, Malatya kadar Antep, Diyarbakır, Urfa, Adana, Osmaniye, Kilis, Elâzığ ve kısmen Dersim illeri de bu felaketten çeşitli boyutlarıyla etkilenmiştir. Bu illerdeki işletmelerin büyük bir kısmı aylar boyunca faaliyet gösterememiş, ciddi gelir kayıpları yaşamış, binlerce emekçi işsiz kalmıştır. Özellikle ulaşım sektöründe yaşanan durgunluk bölgesel ekonominin yeniden canlanmasını büyük ölçüde engellemiştir. Bu nedenle, yalnızca 4 il için getirilen muafiyetin depremin etkilediği tüm illeri kapsamına alması hem sosyal adaletin hem de bölgesel eşitliğin bir gereğidir. Unutulmamalıdır ki afetin yarattığı yıkım, yaşamlara, geçim kaynaklarına ve yerel ekonomilere kadar çok katmanlı ve derin sorunlar yaratmıştır. Bu nedenle, çağrımız nettir, yasa teklifindeki bu düzenleme depremin etkilediği tüm illeri kapsayacak biçimde genişletilmeli ve desteklenmelidir. Gerçek adalet afetin yükünü omuzlayan her yurttaşın mutlaka yanında olmaktan geçer.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 6 Şubatta meydana gelen Maraş merkezli depremler ülkemizin birçok kentinde olduğu gibi Dersim'de de çok sayıda evin ağır hasar almasına sebep olmuştur. Sizin de bildiğiniz üzere jeologlar Dersim'in 3 fay hattı üzerinde bulunduğunu ve bu fayların yakın gelecekte 7'nin üzerinde büyüklükte depremler üretebileceğini açıkça belirtmektedir. Bu nedenle, deprem öncesi ve sonrası için acil önlemler mutlaka daha fazla hızlandırılmalıdır; bu, artık tercihten ziyade bir zorunluluktur. Ancak üzülererek belirtmek isterim ki bu doğrultuda yürütülen çalışmalar ne yazık ki ciddi eksikler ve tutarsızlıklar içermektedir. AFAD'ın, 7269 sayılı Kanun kapsamında tanıdığı hak sahipliği başvuru süresine dair kararlarda bile Dersim, önce kapsam dışı bırakılmış ancak itirazlarımız sonucunda tekrar dâhil edilmiştir. Bu durum, vatandaşlarımızın haklarının nasıl keyfi bir biçimde göz ardı edilebileceğinin açık bir göstergesi olmuştur. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün ağır hasarlı olarak belirlediği ve AFAD'ın yıkım kararı alması sonucunda sonradan "Ekonomik ömrünü tamamlamış." diyerek hak sahipliklerinin iptal edilmek istenmesi anayasal olarak barınma hakkının açıkça ihlalidir.

Yine, deprem sonrası, yurttaşlarımızın barınma ihtiyacını karşılamak için kurulan konteyner alanlarının bazıları kaldırılmıştır. AFAD Müdüründen aldığımız bilgiye göre, gerekçe olarak, bu alanların özel mülkiyet olduğu ve kira ödendiği için tasarruf tedbirleri kapsamında kaldırıldığı söylenmektedir oysa bu alanlarda yapılan altyapılarda elektrikten, kanalizasyondan yola kadar kamu bütçesinden harcama yapılmıştır. Doğru planlamalar yapılmadan kurulan konteyner alanlarında yapılan kamu zararı nasıl açıklanacak?

"Hak sahipliğini fırsatçılık yapanlar var." diyerek başvuru sahiplerini aşağılayıcı ifadeler kullananların "Kamu zarara uğratılmak isteniyor." diye açıklamalar yaparak 200 kişinin hak sahipliğini iptal etmesi nasıl açıklanabilir?

Buradan yetkililere sesleniyorum: Heba edilen bütçenin hesabını kim verecek? Üstelik Dersim'in merkez ilçeler ve köyler dâhil altyapı ve üst yapı hizmetleri sürekli "Bütçe yok." denilerek karşılanmazken bütçenin plansız kullanılmasının hesabını kim verecek?

Bütçeleri kendi tasarruflarında kendi önceliklerine göre kullanan, biat politikası uygulayan siyasi iktidar ve yetkilileri istediği zaman kamu zararı yapabilecek halka gelince yaşanan mağduriyete "fırsatçılık" denilerek açıklanacak, öyle mi? Elbette, bu konunun sonuna kadar takipçisi olacağımızı buradan belirtmek istiyorum.

Sözlerimi tamamlarken, depremde zarar gören tüm illerimizdeki esnafların daha fazla desteklenmesi gerektiğini özellikle belirtmek istiyorum ve bu maddede belirtilen kapsamın depremde zarar gören tüm illeri kapsamaması gerektiğini bir kere daha öneriyorum.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burhanettin Kocamaz

Metin Ergun

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

Mersin

Muğla

İstanbul

Şenol Sunat

Turan Yaldır

Yasin Öztürk

Manisa

Aksaray

Denizli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İNCİ (Sakarya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Denizli Milletvekili Sayın Yasin Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vakıflarla ilgili kanun teklifinin 1'inci maddesi üzerine İYİ Parti adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz teklifin 1'inci maddesiyle 1618 sayılı Kanun'a geçici bir madde ekleniyor. Buna göre Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya'da faaliyet gösteren seyahat acentelerinin 2025 yılına ait aidatları alınmayacak ve geçmiş borçları ise silinecek. Dolayısıyla, iyi niyetle hazırlanmış olsa da teklifin yalnızca 4 ille sınırlı olmasını eksik bir yaklaşım olarak değerlendiriyoruz. Elbette 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan o büyük felaketin yaralarını sarmaya dönük her çaba, her iyi niyetli girişim bizim için kıymetlidir ancak iyi niyetle hazırlanan bir teklifin kapsamı dar tutulduğu takdirde nasıl adaletsiz ve vicdani olarak sorunlu bir hâle dönüştürülebileceğini burada açıkça görmekteyiz.

Evet, bu düzenleme sadece 4 ilimizi kapsıyor. Peki ama 6 Şubat depremlerinden yalnızca bu 4 ilimiz mi etkilendi? Sadece seyahat acenteleri mi etkilendi, diğer esnaflarımız etkilenmedi mi? Hayır, 6 Şubat depremleri sadece 4 ili değil, bütün ülkenin yüreğini sarsmıştır; insanlarımız evsiz, işsiz, umutsuz kalmıştır. Aynı felaketi yaşayan vatandaşlarımız arasında nasıl ayırım yapabilirsiniz? Aynı yıkımda iş yerini kaybeden iki seyahat acentesinden birine borç affı getirip diğerine icra göndermek hangi adalet anlayışıyla bağdaştırılabilir?

Değerli milletvekilleri, devletin asli görevi, ayırım yapmak değil adaleti tesis etmektir. Sosyal devlet anlayışı, aynı felaketin gölgesinde kalan her vatandaşa, her esnafa eşit şekilde el uzatmayı gerektirir oysa bu düzenleme, eşitliği değil ayrıcalığı, adaleti değil keyfliği getirmektedir. Deprem aynı, acı aynı, enkaz aynı ama farklı muamele; bu, sosyal devlet ilkesinin ruhuna da milletimizin vicdanına da aykırıdır.

Teklifin gerekçesinde "Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi" ifadesi yer almaktadır oysa bu tanım yalnızca 4 ili değil, toplam 17 ili kapsamaktadır. 7491 sayılı Kanun'la 2023 ve 2024 yıllarında aidat alınmaması düzenlenmiş ancak geçmiş borçların silinmesi unutulmuştur. Şimdi, o eksikliği gidermeye çalışırken yine eksik ve dengesiz bir teklif getirilmektedir. Bir hatayı düzeltirken yeni bir adaletsizlik yaratmak doğru değildir, hakkaniyete sığmaz.

Buradan soruyorum: Gaziantep’te, Osmaniye’de, Şanlıurfa’da, velhasıl depremin etkisinden etkilenen diğer illerde ayakta kalmaya çalışan işletmeciler neden kapsam dışı bırakılmıştır? Depremi vurduğu Diyarbakır’daki seyahat acentesinin suçu nedir? Elâzığ’daki vatandaşımız neden bu haktan mahrumdur? Velhasıl, depremden etkilenen diğer illerde mesela ticaret odasına, esnaf odasına kayıtlı esnaflarımız neden kapsam dışı bırakılmıştır? Yıkımın yarattığı ekonomik enkaz bölge farkı gözetmeksizin her yere sirayet etmiştir. Turizm emekçileri, rehberler, acenteler hâlâ bu yıkımın ekonomik sonuçlarıyla boğuşmaktadır; birçoğu toparlanamamış, borç sarmalından çıkamamıştır. Bugün yapmamız gereken, yaraları eşit biçimde sarmaktadır ancak siz bir kesime pansuman yaparken diğerlerinin kanayan yarasını görmezden geliyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, bu teklifin bu hâliyle geçmesi aynı acıyı paylaşan insanlar arasında bir adaletsizlik duvarı örmek anlamına gelmektedir. Bu durum Anayasa’nın 10’uncu maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesine aykırıdır. Devlet, vatandaşını afetin şiddetine göre, ilçesinin konumuna göre ya da siyasi tercihiye göre ayıramaz. Deprem doğal bir felakettir ama afetten sonra yapılan ayrımcılık insani bir kusurdur, vicdani bir yaradır.

Biz sizden afetin ardından yaraları sarmak için bütüncül bir yaklaşım beklerdik; turizmi yeniden canlandıracak, bölgesel kalkınmayı destekleyecek, esnafı ayakta tutacak bir ekonomik rehabilitasyon planı görmek isterdik ama yine karşımıza parça parça, eksik, dar kapsamlı bir düzenlemeyle çıktınız. Eğer gerçekten deprem bölgesine sahip çıkmak istiyorsak o bölgenin tamamına sahip çıkmalıyız; yaraları sadece 4 ilde değil, 17 ilde birlikte sarmalıyız.

Biz İYİ Parti olarak o maddenin kapsamının genişletilmesini, “Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi” ifadesinin ilan edilen tüm illeri kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesini talep ediyoruz.

Depremden etkilenen tüm esnafa, tüm seyahat acentelerine eşit muamele yapılmalıdır. Yardım bir lütuf olarak değil, bir hak olarak görülmeli ve buna uygun davranılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bu büyük felaket bize bir gerçeği öğretti; bu ülke ancak dayanışmayla ayağa kalkabilir. Adana’yı dışarıda bırakırsanız Hatay ayağa kalkamaz. Diyarbakır’ı görmezden gelerseniz Kahramanmaraş nefes alamaz. Birini unutursanız hepimiz eksik kalırız. Gelin, bu yanıltan dönelim; gelin, adaleti ve dayanışmayı yeniden tesis edelim; depremdede vatandaşlarımız arasında ayrım yapmadan depremden etkilenen diğer illerimizin tüm esnaflarına da, herkese aynı şefkat elini uzatalım.

Adalet, güçlüden yana olunca değil mazlumdan yana olunca bir anlam kazanır. Bizim görevimiz de o mazlumun, o esnafın sesi olmaktır.

Bu nedenle, bu maddenin mevcut hâliyle yasalaşmasına “hayır” diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 1’inci madde kabul edilmiştir.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.29

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.01****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Müzeyyen ŞEVKİN (Adana)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 11'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

2'nci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Elif Esen

Muğla

Denizli

İstanbul

Mustafa Kaya

Mehmet Atmaca

Mehmet Aşıla

İstanbul

Bursa

Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla.

Buyurun Sayın Aşıla. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi sevgi, saygı, muhabbetle selamlıyorum.

Tabii, sözlerime başlarken iktidar partisi koltuklarında oturan arkadaşlarıma seslenerek başlamak istiyordum ama ben yine de sesleneyim: Kardeşlerim, biz sizin hasmınız değiliz, düşmanınız hiç değiliz; biz duymak istemediğiniz acı gerçekleri tekrar tekrar size hatırlatan gerçek dostlarınızı; şimdi de öyle yapacağız.

Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni bir anda Meclise getirdiniz. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yanı sıra belediyeler ve kamu kurumlarının mülkiyetinde olan vakıf kökenli taşınmazları bu kanun teklifiyle uhdenize almayı amaçlıyorsunuz, biliyoruz. Cumhurbaşkanının hiçbir kuruma iş ve yetki bırakmamaya yemin etme düzenlemeleri bunlar. Yavaş yavaş bütün devlet kurumlarının, bakanlıkların, hatta kamu bankalarının, şirketlerin yönetimini üzerine alıp ülkeyi bir devlet gibi değil de şirket gibi yönetmeyi şiar edinmiş bir anlayışla karşı karşıyayız ama bu kurumları, şirketleri iyi yönetmek, rehabilite etmek, kârlı hâle getirmek ve üretim için değil de içini boşaltıp belli gruplara rant sağlamak için olduğunu da gözden kaçırmıyoruz. Ne hikmetse bu yerler hep rantın ve paranın olduğu yerler oluyor.

Şimdi, tüm bunlar yetmemiş olacak ki kadim geleneğimizin en önemli unsuru vakıflara sıra gelmiş. Vakıflar Genel Müdürlüğünün taşınmazlarını ve tüm vakıf mallarının yönetimini üstünüze almak ve bunları yönetmek için kanun çıkarıyorsunuz. Buna gerekçe olarak da vakıf kültür varlıklarının korunmasını gösteriyorsunuz. Bize göre, bu, kamu mülkiyetini daraltan ve belediye mülkü olan yapıları kültürel değer bahanesiyle Cumhurbaşkanına devretmekten ibarettir yani İstanbul gibi çok değerli vakıf arazilerinin ve mülklerinin olduğu yerlerde belediyelerden bunları almak istiyorsunuz. Esasen, bu düzenleme yerel yönetimlerin yani muhalif belediyelerin elini kolunu bağlayıp onların iş yapmasını engellemek için yapıyor tıpkı kamuda tasarruf tedbirlerinde yaptığınız gibi. Her şeyi saraya bağlayacaksa bu kadar bakanlığa, kamu kurumlarına ne gerek var Allah aşkına? Kapatın, gitsin. Sarayda yeterince oda da var, herkesi oraya toplayalım, ne yapacaksınız oradan yapın.

Bu kanun Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerine dayanılarak yapılan düzenlemelerde iptal kararlarının tam anlamda karşılanmadığı ve daha önce iptal edilen metinlerde küçük değişiklikler yapılarak tekrardan maddelerin dayatılmasıdır. Anayasa Mahkemesinin kararlarında belirtilen yönetimde açıklık, denetim, eşitlik gibi ilkelere aykırılık devam etmektedir. Kanun teklifiyle ilgili idarelere taşınan takdir yetkisinin ölçülülük ilkesine aykırı şekilde genişletilmesi zaten hukuka da aykırıdır. Mülkiyet hakkı ve hukuki güvenlik ilkesine aykırı olarak 4706 sayılı Kanun'un geçici maddesiyle kamu taşınmazları üzerindeki tahsis, irtifak ve kiralama haklarının yeniden kırk dokuz yıla kadar uzatılabilmesi öngörülmüştür. Süre uzatım düzenlemesi eşitlik ve rekabet ilkesi açısından sorun teşkil etmektedir, şöyle ki: Mevcut yatırımcılara avantaj sağlanırken yeni yatırımcıların piyasaya girişi engellenebilir. İdareye tanınan altı ay içinde sonuçlandırma yetkisi ise idarenin subjektif işlemlerine sebebiyet verebilir. Mülkiyet hakkı ve sözleşme serbestisi dikkate alındığında, idarenin sınırsız takdir yetkisi Anayasa'nın 35'inci maddesindeki hukuki güvenlik ilkesine de aykırılık teşkil eder.

Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişikliklerle kira süresinin beş yıl olarak sabitlenmesi, yönetim gider oranının yüzde 40'a çıkarılması ve noter zorunluluğunun kaldırılması öngörülmüştür. Noter onayının kaldırılması, sözleşme güvenliğine aykırılık teşkil etmekte olup kiralama işlemlerinde de usulsüzlüklere sebebiyet verebilecektir. Millî Saraylar, Çanakkale Tarihî Alan Başkanlığı ve Uludağ Alan Başkanlığına ilişkin düzenlemeler yapılarak kurumlara sınırsız yetki tanınmaktadır. İdarenin subjektif işlemlerine sebebiyet, bu düzenleme nedeniyle hukuk devleti ilkesine aykırılığa sebebiyet verileceği de unutulmamalıdır.

Sonuç olarak, bu kanun teklifinin tek amacı Cumhurbaşkanına yeni rantlar için yetki verme yasasıdır. Gerçekten burada vatandaş yoktur, ülke yoktur; İklim Kanunu, Maden Yasası'nda olduğu gibi vicdan ve ızan da yoktur, gelecek ve umut da yoktur; sadece yeni rantlar ve peşkeşlere giden yollar vardır. Bu doğru değildir, onun için de desteklememiz de mümkün değildir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3309) esas numaralı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 2'nci maddesinde yer alan 26/6/1973 tarihli ve 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 1'inci maddesinin birinci fıkrasına "tedavi tesisleri" ibaresinden sonra gelmek üzere "marinalar, liman tesisi, kıyı tesisi" ibaresi ve "araç" ibaresinden sonra gelmek üzere "gemi/deniz turizmi aracı" ibaresi eklenmesine ilişkin maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 2- Bu Kanunda sayılan özel veya resmi, her türlü konaklama, dinlenme, bakım ve tedavi tesisleri, deniz turizmi tesisleri ve işyerleri ile konutlarda geçici veya sürekli olarak kalanlar, oturanlar, çalışanlar ve ayrılanlar ile araç, gemi/deniz turizmi aracı kiralayan gerçek ve tüzel kişilerin kimliklerinin tespiti ve bildirilmesi bu Kanun hükümlerine göre yapılır.

Askeri konaklama, dinlenme ve kamp tesisleri ile ordu evleri bu Kanunun kapsamı dışındadır.”

Mehmet Tahtasız

Gülcan Kış

Sururi Çorabatır

Çorum

Mersin

Antalya

Ayça Taşkent

Ömer Fethi Gürer

Semra Dinçer

Sakarya

Niğde

Ankara

Gizem Özcan

Muğla

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Muğla Milletvekili Gizem Özcan.

Buyurun Sayın Özcan. (CHP sıralarından alkışlar)

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

2’nci madde marina, liman ve kıyı tesisleri işletenlere ve deniz aracı kiralayanlara kimlik bildirme yükümlülüğü getiriyor. Buna temelde bir itirazımız yok ancak madem kıyılarımızla ilgili konularda Mecliste bir düzenleme yapılacak, buyurun, uzunluğu 1.500 kilometreye yaklaşan sahil şeridiyle Muğla’nın kıyılarına dair sorunları konuşalım. Bu kıyılar turizm, tarım, balıkçılık ve tarih açısından paha biçilmez bir mirastır. Değerli milletvekilleri, iktidar bu mirası sistematik şekilde sermayeye açmakta, yerel yönetimleri yok saymakta ve halkın ortak kullanımını gasbetmektedir. (CHP sıralarından alkışlar)

Kıyılarımızı “rant projeleri” adı altında pazarlayan anlayışlara örnekler vermek istiyorum. Marmaris Selimiye Derindere Azmak’ta yapılmak istenen 145 tekne kapasiteli marina 300’er iskele, 1 dalgakıran ve beton platform öngörüyor. Oysa proje alanı özel çevre koruma bölgesinde ve doğal sit statüsünde. Planlarda bu alanda marina öngörülmemiş, üstelik 6 deniz mil ötede 380 tekne kapasiteli başka bir marina var yani kamu yararı yok ama deniz çayırıları ve zeytinlikler tahrip olacak, ekosistem geri dönülmez zarar görecektir.

Marmaris Karacasöğüt’te ise 178 tekne kapasiteli bir marina yapılmak isteniyor. Yine, proje, özel çevre koruma bölgesi, doğal sit ve önemli doğa alanı sınırları içinde. Kapalı koy özelliği nedeniyle artan yat trafiği deniz ekosistemini kirliletecek, mevcut atık tesisleri bu yükü karşılayamayacaktır.

Yine, Marmaris Bozburun’da on üç günlük bir şirkete ihalesiz ve otuz yıllığına marina devrine girilmişti, hem de Datça’da Danıştay kararlarıyla iptal edilen ihalesiz kıyı devirleri emsali ortadayken ama iktidar almış bir kere, hukuka meydan okuyor.

Gelelim Fethiye’ye; Aksazlar Koyu’na yapılmak istenen 280 yatlık marina yıllardır kirlilikle boğuşan körfezin üzerine yeni bir yük bindirecek. Bilim insanları “Oksijen seviyesi düşüyor, körfez can çekiyor.” diyor, iktidar, önlem almak yerine beton ve kirlilik yükü getiriyor. “Caretta caretta”ların yaşam alanlarında böyle bir proje doğrudan türlerin yok oluşuna kapı aralayacaktır.

Göcek ve Dalaman koylarında Türkiye Çevre Ajansının yürüttüğü Mapa Şamandıra Projesi'nde 918 mapa, 891 şamandıra, 857 tonoz ve 22 yüzer iskele kurulacak, kapasite 1.142'den 2.006'ya çıkarılacak. Yargı süreci devam ederken deniz tabanına beton bloklar dökülüyor, koylar marinalaştırılıyor. Bu, yalnız doğayı değil, denize erişim hakkını da açık bir şekilde gasbediyor.

Bodrum'a bakalım. Turgutreis'te belediyemiz yerinde itiraz etmesine rağmen Sahil Güvenlik Limanı'nın inşa edilmesine başlandı. Ücretsiz halk plajı yok ediliyor, "caretta"ların üreme alanı yok ediliyor. ÇED süreci işletilmeden, dava da sonuçlanmadan ihalesi yapıldı. Deniz çayırıları ve turizm geleceği yok sayılıyor. Hukuk devleti, yargı kararını beklemek demek ama iktidarın ne yazık ki umurunda değil. Muğla kıyılarının ekolojik yenilenme kapasitesi detaylı olarak araştırılmadan yapılacak her yeni marina ve yapı bu cennet koylarımızın kirletilmesini ve ölümünü de ne yazık ki hızlandıracaktır.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'yı, çevre hukukunu ve uluslararası sözleşmeleri yok sayan bu anlayış denizleri lüks yatların otoparkı görüyor, bütün Türkiye'nin geleceğini tehdit ediyor. Anayasa'nın 43'üncü maddesi açıktır, kıyılar halkındır, mücadeleimiz de halkın kalması içindir. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Devamla) - İster Akbelen'e bakın ister Marmaris'i talan eden ucube otel projesine bakın yağmaya karşı yürütülen mücadeleyi göreceksiniz. Muğla halkı talana boyun eğmedi, eğmeyecek. (CHP sıralarından alkışlar) Başta Muğla Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerimiz boyun eğmedi, eğmeyecek çünkü biliyoruz ki Marmaris'in geleceğini, Fethiye'nin nefesini, Bodrum'un "caretta"larını, Datça'nın doğasını korumak Türkiye'nin ortak vicdanını korumaktır.

Salam olsun Muğla için direnenlere. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burhanettin Kocamaz

Yüksel Arslan

Turan Yaldır

Mersin

Ankara

Aksaray

Metin Ergun

Şenol Sunat

Muğla

Manisa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Ankara Milletvekili Sayın Yüksel Arslan.

Buyurun Sayın Arslan. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün görüştüğümüz Vakıflar Kanunu, adaletin, merhametin ve yardımlaşmanın köklü geleneğini günümüzde yaşatmak için büyük önem taşımaktadır. Bir zamanlar vakıf, devletin ulaşamadığı yere ulaşır, yetimin başını okşar, yoksulun sofrasına aş koyar, ilim öğrenmek isteyen gence bir kapı açardı. Vakıf kurmak sadece mal vermek değil bir millete, bir medeniyete hizmet etmektir. Osmanlı döneminde vakıflar hayatın her alanında önemli bir yer tutuyordu. Hastanesinden okuluna, kütüphanesinden köprüsüne kadar her şey vakıf eliyle yürütülürdü yani millet kendi refahını yine kendi eliyle kurmuştu. Cumhuriyet döneminde ise bu köklü miras hukuk devleti anlayışıyla yeniden düzenlendi. 1935'te çıkarılan 2762 sayılı Vakıflar Kanunu'yla vakıf malları koruma altına alınırken 2008'de yürürlüğe giren 5737 sayılı Kanun'la vakıflar daha şeffaf, denetlenebilir hâle kavuşmuştur. Ancak günümüze geldiğimizde bu asırlık kurumlar ne yazık ki kuruluş ruhundan uzaklaşmıştır. Bir zamanlar millet için çalışan vakıflar artık milletin değil iktidarın arka bahçesi hâline gelmiştir. “Vakıf” adı altında kurulan bazı yapılar kamu kaynaklarını belirli zümrelere aktaran bir düzene dönüşmüştür. Oysa vakıf, siyasetin değil toplumun malıdır, bir hükûmetin değil milletin vicdanıdır.

Değerli milletvekilleri, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından FETÖ'yle bağlantılı olduğu tespit edilen vakıf, dernek ve kurumlar devlet eliyle kapatılmıştır. Resmî açıklamalara göre 123 vakıf kapatılmış, bunlara ait yaklaşık 2.100 taşınmaz Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Bu uygulama, beraberinde şeffaflık ve denetim sorununu da getirmiştir çünkü o mal varlıklarının bugüne nereden, kimlerin kontrolünde geldiği ve hangi amaçlarla kullanıldığı konusunda vatandaşlar, kamuoyu yeterince bilgilendirilmemiştir. Kapatılan FETÖ vakıflarına ait taşınmazların aynı dönemde iktidara yakın vakıflara veya derneklere tahsis edildiği iddiaları kamuoyuna yansımıştır. Devletin amacı, bu kurumları yeniden milletin hizmetine kazandırmak olmalıydı ancak zamanla “vakıf” kavramı siyasetin gölgesi altına girmiştir, milletin malı olması gereken bu değerler, birer iktidar aracına dönüştürülmüştür. Bu tablo, milletin güvenini zedelemekte, vakıf kavramının itibarını gölgelemektedir.

Kıymetli milletvekilleri, yine, son yıllarda, bakanların ve iktidar yanlısı bazı belediye başkanlarının kendi yakınları ve çevreleriyle birlikte vakıf kurdukları ve bu vakıfları birer güç aracına dönüştürdükleri görülmektedir. Ensar, TUGVA, TURGEV, Okçular Vakfı gibi yapılar devlet kaynaklarıyla iç içe geçmiş bir sistemin sembolü hâline gelmiştir. Sayıştay raporlarında, belediyelerin bu vakıflara bedelsiz taşınmaz tahsisi yaptığı, kira gelirlerini düşük gösterdiği ve protokollerle kamu kaynaklarının aktarıldığı açıkça yer almaktadır. Daha vahimi ise bazı bakanların ve belediye başkanlarının çocukları bu vakıflarda “staj”, “proje yönetimi” veya “sosyal sorumluluk” adı altında görev yapmıştır. Vakıflar bir tür kariyer planlaması alanına dönüşmüştür. Milletin imkânlarıyla kurulan bu yapılar fırsat eşitliği yaratmak yerine iktidar çevresinin çocuklarını ayrıcalık sağlamıştır. Şimdi soruyorum sizlere: Bu mudur ecdadın iyilik medeniyeti, bu mudur sadaka taşından doğan incelik? Bir milleti hayır kurumlarına, rant düzenine kurban etmek tarihimize yapılacak en büyük haksızlıktır. Bugün iktidar “vakıf” kavramını yozlaştırılmış, yardımlaşma ruhunu siyasi bir gösteriye çevirmiştir. Biz ise parti olarak diyoruz ki: Vakıf geleneğini yaşatmanın yolu siyasetten uzak, şeffaf ve denetlenebilir düzen kurmaktan geçer. Vakıf malları milletin malıdır, yönetimi de milletin adına yapılmaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü bağımsızlaştırılmalı, gelirler doğrudan kamu hizmetine yönlendirilmelidir. Vakıf kültürü yeniden eğitimle, gençlerle, toplumsal bilinçle buluşturulmalıdır. Unutmayalım, vakıflar sadece geçmişin mirası değildir, geleceğin de teminatıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜKSELARSLAN (Devamla) - Ecdadın bıraktığı bu manevi emanetin hakkını vermek siyasetüstü bir sorumluluktur. Bu inançla, asırlardır bu topraklarda iyilikle, adaletle, merhametle hizmet etmiş tüm vakıf insanlarını rahmetle anıyor, bugün hâlâ o emaneti yaşatmak için çalışan herkese yürekten teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde yer alan "gelmek üzere" ibarelerinin "gelecek şekilde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynep Oduncu Kutevi

Vezir Coşkun Parlak

İbrahim Akın

Batman

Hâkkari

İzmir

Nevroz Uysal Aslan

Hüseyin Olan

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Şırnak

Bitlis

Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu.

Buyurun Sayın Gergerlioğlu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın milletvekilleri ve sevgili halkımıza ilk önce şunu söylüyorum: Şu anda bir mektup okuyacağım size, Kayseri T1 Cezaevinden bana gelen bir mektup, eski bir uzman çavuşun mektubu. Bu mektubu sadece kulaklarımızla değil vicdanımızla da dinlemenizi isterim:

"Kayseri T1 Cezaevinde hapis yatan 7 uzman çavuşuz ve hepimizin cezası müebbet hapidir. Yaklaşık dokuz senedir de hapisteyiz. Allah'ın varlığına ve Peygamber'in nebilğine ant olsun ki tek suçumuz uzman çavuş olmak. 15 Temmuz gecesi, hiçbir şeyden haberimiz yokken komutanlarımız ve amirlerimizce kandırılarak yasal ve kanuni emirlerle kışladan çıkartıldık ve sabaha kadar Genelkurmay bahçesinde bekletildik. Bizler, zaten bu mesleğe girmeden önce fakirdik, şimdi ise fâsfakir olduk. Para yok, ev yok, iş yok, gelir yok ama dokuz senedir bol bol acı var, ızdırap var, fakirlik var, ölüm var, hastalık var, Meclis kürsüsünden sizin bahsettikleriniz haricinde şahit olduğumuz acılar var.

Ben Kadir, kime ağlayacağımı şaşırdım. Ben hapse girdiğimde 2 yaşındaki kızım bebeklikten ağlıyordu, şimdi 11 yaşında, babasızlıktan ağlıyor; dokuz senedir gözyaşımız dinmedi. Eşim, komşuların ve akrabaların fitre, zekâtıyla hem kendini hem kızımı hem de burada beni iâse etmeye çalışıyor. Babam da yok, anam da yok, perişanlık tüm ailemizi çevreledi. Kızım hasta oluyor; doktor paramız yok, okula gidecek okul paramız yok. Ailemin çektiği ızdırap ve acı burada kalemlle yazılacak şey değil.

Yine burada bir uzman çavuş arkadaşım, adı Levent. Dokuz senedir çekmediği acı kalmadı, kalp hastası oldu, ilaç ile yaşıyor, eşinden boşandı çünkü kimse bakmadı ailesine, ortada kaldılar. Çocuğu okulunu fitre ve yardımlarla okuyor. 6 Şubat depreminde kardeşini ve kardeşinin tüm ailesini kaybetti, cenazelerine bile gidemedi yokluktan. Annesine memleketindeki akrabaları bakıyor ve bakıma muhtaç. Yine çektiği ızdırabı yazmaya kalemin gücünün yetmediği insanlardandır.

Yine burada bir başka uzman çavuş, arkadaşın adı Mehmet. Annesi ve ninesi bakıma muhtaç, köyde akrabaları ve komşularıyla hayatlarını ikame ve iâşe ediyor. Bacısının kocası öldü, bir dul kadın ve iki çocuk ortada kaldı, hepsi bizim Mehmet'in yolunu gözlüyor hapisten çıkıp da gelsin onlara kol kanat gersin diye. Fakirlikten 70 yaşındaki kadın tarlalarda ırgatlık yapmaya çalışıyor çünkü yokluğun ızdırabı onları da sarmış durumda. Mehmet'in babasının kalbi Mehmet'in suçsuz yere 23 yaşında hapsolmasına dayanamadı. Oğlunun hapisliğinin kahrından kalbi durdu, vefat etti, oğlunun mağduriyetinin derdiyle bu dünyadan göçüp gitti.

Biz ayın 15'inde maaş aldığımızda 2 kilogram et alınca mutlu olan insanlardık. Biz uzman çavuşlar bahsedildiği gibi kimseye zarar vermedik, kimseyle kavga etmedik ama inanılmaz bir şekilde, akıl almaz bir şekilde cezalandırıldık. Generale sorulmayan hesap bizden soruldu. Terörist ilan edildik, katil ilan edildik; bakkaldan veresiye sigara alan, orduevlerinin önünden geçemeyen, itilip kakılan, ötekileştirilen, subay ve astsubayla aynı tuvalete bile giremeyen gariban uzman çavuşlar bir gecede subay muamelesi gördü. 'Fikir ve eylem birliğiniz var.' denildi. Dünyanın hiçbir yerinde olmayan yargılamayla müebbet hapse mahkûm edildiler. Düşünün ki yüzme bilmiyoruz, okyanusun ortasına atılmışız ve siz oradan gemiyle geçiyorsunuz; Allah rızası için elimi tutun. Sayın Vekilim, umudumuz kalmadı, lütfen sesimiz olun.

Kadir Özsağlam, Kayseri T1 Kapalı Cezaevi.”

Sevgili arkadaşlar, bakın “Uzman çavuş darbe yapabilir mi?” diye soruyorum. Kursiyer teğmenler, astsubaylar darbe yapabilir mi? Sözleşmeli erler darbe yapabilir mi? Bu yargılamalarda büyük hatalar var. Suçsuz günahsız insanlar cezaevlerinde. Darbe yapanın Allah belasını versin ama darbeci olmadığı hâlde “darbeci” ilan edilerek zindanlarda tutulan, müebbet veya ağırlaştırılmış müebbet cezalara çarptırılan bunun gibi binlerce insan var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - Bu, büyük bir vebaldir arkadaşlar. Bakın, gariban bir uzman çavuşun mektubu bu. Gidin, Kayseri Cezaevinde ziyaret edin, size daha neler neler anlatacak.

Biz bunları burada söylüyoruz, Sayın Hulusi Akar cevap vermiyor, o geceyle ilgili çok soru işaretleri var, yargılamalarda kendisi çok önemli şeylerle itham ediliyor ve Sayın Hulusi Akar'ı bir sessizlik almış, hiçbir açıklama yapmıyor. Buyurun gelin, hakkınızda çok ciddi iddialar var diyoruz, hiçbir açıklama yapmıyor. Buyurun Sayın Hulusi Akar, kürsü burada, bir açıklama yapın. Bu veballer, bu ahlar sizin boynunuzda, bunun hesabını verin. Bunun, vicdan karşısında verilebilecek bir hesabı var mı bu gariban insanların, o zindanlardaki sözleşmeli erlerin, kursiyer teğmenlerin? Çağırıyorum ve cevap bekliyorum.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Elif Esen

Muğla

Denizli

İstanbul

Mustafa Kaya

Mehmet Atmaca

Haydar Altıntaş

İstanbul

Bursa

İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen İzmir Milletvekili Sayın Haydar Altıntaş.

Buyurun Sayın Altıntaş. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Devletimizin idaresi esnasında karşımıza çıkan ekonomik, siyasal, sosyal, demografik, demokratik ve hukuksal, içten ve dıştan kaynaklanan pek çok sebeplerden dolayı ciddi problemlerle karşılaşyoruz. Bu problemleri aşmak için sık sık yasalar çıkarıyoruz, kanunlar çıkarıyoruz. Kanunları zaman zaman heybeye, zaman zaman torbaya koyup getiriyoruz, Genel Kurulda acele kanun yapma tekniği altında uyguluyoruz. Bu acelemiz niye? Hâlbuki, kanun ve kararnameler yoluyla Sayın Cumhurbaşkanımızın kullandığı yetki, İttihat ve Terakkinin 3 paşasından daha fazladır.

Çıkarılan bu kanunlar problemleri çözmiyor. Problemleri halının altına süpürüyoruz, ortaya içi doldurulmamış birtakım kavramlar koyarak bunları fetiş hâline getiriyoruz, sonra bunlarla da çare bulamayınca başka istikametlere yol alıyoruz ancak halının altına süpürdüğümüz bütün problemler orada mayalanarak, daha büyüyerek, daha gelişerek Türk milletinin karşısına çıkacağı uygun bir zaman arıyor.

Bu uygulama ve bu teknik çerçevesinde Türkiye'de Parlamento, egemenlik yetkisini kullanırken icranın sekreteryası hâline düşmüştür. Bu konuda en fazla uygulamayı da dış politikadaki icraatlar esnasında görüyoruz. Son dönemde Doğu Akdeniz'de ve Ege Denizi'nde yaşanan gelişmeler Türkiye'nin dış politikada ne yazık ki kararlılığını ve caydırıcılığını yitirdiğini bir kez daha ortaya koymuştur. Kıbrıs açıklarında yabancı arama ve sondaj gemilerinin faaliyetleri yeniden hız kazandı ancak Türkiye geçmişte olduğu gibi ciddi bir diplomatik veya askerî refleks gösterememektedir. Meseleyi yalnızca birkaç cümlelik açıklamalarla geçiştirmekteyiz. Oysa hatırlayalım ki birkaç yıl önce bu tür girişimlere karşı NAVTEX ilan edilir, savaş gemileri bölgeye intikal eder, Türkiye'nin kararlılığı uluslararası kamuoyuna açıkça gösterilirdi. Bugünse sessizliği tercih ediyoruz. Aynı tablo İsrail ile Güney Kıbrıs Yönetimi arasında savunma iş birliği sürecinde de karşımıza çıkıyor. İki tarafın askerî ilişkileri artarak sürerken Türkiye yalnızca izliyor, bölgesel dengeler aleyhimize kayarken diplomasi seyir politikası hâline dönmüş durumda. Bu sessizliğin başka bir örneğini geçen ay yaşadık. Piri Reis araştırma gemimiz için 15 ve 25 Eylül tarihleri arasında Ege Denizi'nde NAVTEX ilan edildi fakat bu süre boyunca gemi Alsancak Limanı'ndan hiç çıkmadı. Şimdi, bu sorulara yanıt istemek kamuoyunun hakkıdır. Bu NAVTEX hangi bilimsel, askerî ve siyasi mülahazalarla ilan ediliyor? Geminin seyre çıkmamasında Yunanistan'ın tepkisi mi etkili oldu? Türkiye'nin bilimsel faaliyetleri dış baskılarla mı yönlendiriliyor?

Biliyorsunuz, Avrupa Birliğinin SAFE Programı'nın 16'ncı maddesinde "Programa üçüncü bir ülkenin katılımı bir AB üyesinin veya tüm AB'nin savunma ve güvenlik çıkarlarına tehdit oluşturuyorsa engellenebilir." deniliyor. Şimdi soralım: AB savunma sanayisi ihalelerinden pay alabilmek, SAFE fonlarından yararlanabilmek için Doğu Akdeniz'de biraz uslu durmayı mı tercih ediyoruz? Savunma sanayisinde elde edilen bütün kazanımlarla Türk milletinin bir ferdi olarak sonsuz gurur duyuyoruz ancak bu kazanımların tek elde toplanması ve satışların denetlenememiş olmasını da sorunlu kabul ediyoruz. Kıbrıs'ta enerji ve güvenlik konularında geri adım atmazken hangi sebeplerle böyle davrandığımızı da millete açıklamak zorundayız. Bu sorular, KKTC'de gerçekleşen son Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin -malum seçim sonuçlarının beklenen düşük bir katılımıla tamamlanmış olması- ardından daha da önem kazanıyor. Ancak bu noktada dikkat çekici olan MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin değerlendirmesidir. Sayın Bahçeli, KKTC Parlamentosunun seçim sonuçlarını kabul etmeyerek Türkiye Cumhuriyeti'ne katılma kararı alması gerektiğini belirtmiştir. Bu açıklama, Cumhur İttifakı içerisinde Kıbrıs politikasında ciddi bir görüş ayrılığı olduğunu göstermektedir.

Sayın milletvekilleri, 2014 Annan Planı'nda Türk milleti Türkiye Cumhuriyeti devletinin teşvikiyle federasyona "evet" demek için "Yes, be annem!" diye Kıbrıs sokaklarında gezerken Rumlar "Ohi, ohi!" diye "hayır"ı savunurlarken biz bugün meydana gelen sıkıntıların temelini belki de o gün attığımızın farkında değiliz. Dış politikada böylesine stratejik bir konuda ortak bir irade sergilenememesi Türkiye'nin itibarına, caydırıcılığına, güvenliğine zarar vermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Sessizlik zamanla geri adımlara, geri adımlar da kalıcı kayıplara dönüşür. Türkiye Doğu Akdeniz'de ve Kıbrıs'ta simgesel varlıkla yetinmemeli, ulusal çıkarlarını koruyacak fiilî ve kararlı bir diplomasi yürütmelidir. Eğer bugün sesimizi yükseltmezsek yarın o bölgelerde yalnızca başkalarının sesini duyarız ve Doğu Akdeniz'de sessiz kalan sadece sesini değil, haklarını da kaybeder.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3309) esas numaralı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 3'üncü maddesinde yer alan 26/6/1973 tarihli ve 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2'nci maddesine eklenen "marinalar, liman tesisi, kıyı tesisi" ibaresi ile "gemi/denizi turizmi araçları" ibaresi yerine "deniz turizmi tesisleri ile deniz turizmi araçları" ibarelerinin eklenerek değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Tahtasız

Gülcan Kış

Sururi Çorabatır

Çorum

Mersin

Antalya

Semra Dinçer

Ayça Taşkent

Ömer Fethi Gürer

Ankara

Sakarya

Niğde

Eylem Ertuğ Ertuğrul

Zonguldak

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Söz aldığım 3'üncü maddedeki düzenleme marina, liman ve kıyı tesislerinin yanı sıra gemi ve yat kiralayanlara da kimlik bildirme yükümlülüğü getiriyor, anlık veri akışına bağlanmayanlara kademeli para cezaları öngörüyor ve ruhsat iptalini 4'üncü ihlale öteliyor. Güvenliğin, asayişin hassas ve önemli bir konu olduğuna katılıyorum ancak veri yükümlülükleri ne kadar orantılı, ne kadar denetlenebilir ve kişisel veriler bakımından ne kadar güvenceli olacak, bu konuları da değerlendirmek gerekir; bu düzenlemede böyle bir değerlendirme göremiyoruz. Aksi hâlde, iyi niyetli işletmeler için bürokratik yük, vatandaşlar içinse mahremiyet riski doğurabileceğini belirtmek gerekir.

Kimsenin itiraz etmeyeceği bir başka konu da kayıt dışılıkla mücadele bu konuda. Zira, turizm çeşitlensin, ülkemiz yükselen turizm alanlarında rekabetçilik kazansın istiyoruz ancak kendisinin de otelci olmasından olsa gerek yerli ve yabancı tüm turistlerin sadece otellere gitmesini isteyen bir Kültür ve Turizm Bakanımız var. Özellikle turizm alanında şu an görüştüğümüz gibi ve benzeri düzenlemeler değerlendirilirken ülkemizin turizm sektörünün bir Bakanın tekelinde olmadığını unutmamak gerekir diye belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz bu teklif yalnızca birkaç teknik düzenlemeden ibaret değil, vakıf taşınmazlarından kamu mülkiyetine, turizm alanlarından kültürel mirasın korunmasına kadar birçok başlığı kapsayan geniş içerikli bir torba yasa teklifi. Teklifte yer alan bazı düzenlemelerle Sayıştayın yıllardır dikkat çektiği denetim eksikliklerinin giderilebileceğine dair bir umut maalesef taşıyamıyoruz. Oysa Sayıştay raporlarında Vakıflar Genel Müdürlüğüne dair çok ciddi uyarılar var; taşınmazların tapu kayıtlarının mevcut kullanıma uygun olmaması gibi, ecrimisil uygulamalarının kiralama yöntemi gibi kullanılması gibi, yurt dışı projelerde planlama ve denetim eksiklikleri gibi ve ayrıca tahsis süreçlerinde şeffaflık sorunları gibi problemler belirtilmiş ancak biz bu teklifte bu tespitlere yönelik yapısal ve kalıcı bir çözüm iradesi maalesef göremiyoruz. Örneğin, bu düzenlemeler yürürlüğe girdiğinde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün denetim raporları kamuoyuna açık olacak mı? Kiralanan taşınmazların listesi şeffaf bir biçimde kamuoyuna açıklanacak mı? Eğer değilse bu düzenleme kamu yararını değil, kapalı kapılar ardında yürütülecek ekonomik ilişkileri koruyacaktır ve ne yazık ki bu teklif kültürel ve doğal mirasımızı rantta teslim eden anlayışın maalesef bir devamıdır.

Sayın milletvekilleri, ayrıca, bu teklifte belediyelerin gelirlerini azaltabilecek bazı düzenlemeler de yer alıyor. Maneviyat gibi hepimiz için çok kıymetli bir değerın arkasına sığınarak yerel yönetimlerin ekonomik alanına müdahale edilmesi, sosyal hizmetlerin aksamasına neden olabilir. Bu tür düzenlemeler yerel demokrasiyi zedeler, toplumsal fayda yerine merkezîyetçi bir anlayışı derinleştirir.

Sayın milletvekilleri, bu vakıflar sadece taşınmazlardan ibaret değildir, onlar yüzyıllar boyunca milletimizin hayır ve hizmet anlayışının birer sembolüdür. Bu değerlere sahip çıkmak, onları günümüzde planlara kurban etmemek ve gelecek kuşaklara doğru ve sağlıklı bir şekilde aktarmak hepimizin öncelikli görevi olmalıdır. Bu nedenle, yapılan düzenlemelerin hiçbir kurumsal hafıza ve uzmanlık dikkate alınmadan sadece belirli kurumlara sınırsız yetkiler tanınarak gerçekleştirilmesi kabul edilemez. Yetkinin, liyakatin ve hesap verilebilirliğin esas alınmadığı hiçbir sistem sürdürülebilir değildir ve teklifte, koruma kurumlarına bağımsız denetim ve yargı yolu maalesef zorlaştırılmaktadır.

Kamulaştırma yetkilerinin genişletilmesi, kamu kültür varlıklarının statülerinin esnetilmesi gibi maddeler özel çıkar gruplarına muazzam fırsatlar sunuyor. Her ne kadar yerel halkın katılımı ve görüşünün alınması önerilse bile bunun bağlayıcılığı konusundaki şüpheler maalesef giderilmiş değildir. Kültür varlıkları üzerindeki yetkilerin merkezî kurullara devri belediyelerin ve il özel idarelerinin yetkilerini törpülüyor; karar verme süreçleri dar bir çevreye kilitleniyor; halkın, sivil toplum kuruluşlarının ve bilim insanlarının etkisi giderek azaltılıyor. Bu teklifler özgürlük maskesiyle daha kapalı bir sistem yaratmayı amaçlıyor.

Doğa, kültür ve halkın iradesi hiçbir siyasi tercihin arka bahçesi olmamalıdır diyorum ve bu konudaki direnç ve mücadelemizin süreceğini belirtiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İYİ Parti Grubu, 3'üncü madde üzerindeki önergesini çekmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde yer alan "gelmek üzere" ibarelerinin "gelecek şekilde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynep Oduncu Kutevi

Vezir Coşkun Parlak

İbrahim Akın

Batman

Hakkâri

İzmir

Nevroz Uysal Aslan

Hüseyin Olan

Şırnak

Bitlis

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge hakkında konuşmak isteyen Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak.

Buyurun Sayın Parlak. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerinde konuştuğumuz 3'üncü madde, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nda değişiklik yaparak konaklama işletmelerinin kolluk kuvvetlerine yapmaları gereken bildirimleri düzenliyor.

Türkiye'de konaklama hizmetlerinin önemli bir bölümünün turizm alanında verildiğini düşünürsek bu maddenin de önemli ölçüde turizm amaçlı tesisleri kapsadığını söyleyebiliriz. Önümüzdeki dönemde birçok konaklama tesisi kolluk kuvvetlerine bildirecek müşteri bulamaz duruma gelebilir zira tatile giden insan sayısı her yıl azalıyor. Vatandaşın gelirinin gittikçe düşmesi, gecelik konaklama fiyatlarının çok yüksek olması, başta yeme içme olmak üzere turizm bölgelerinde her türlü hizmetin pahalı olması insanları tatile gitmekten alıkoyan en önemli faktörlerdir. Yüksek enflasyon ve düşük alım gücünün kendini en çok hissettirdiği yer maalesef turizm sektörüdür. Tatil derken illaki akıllara uzun deniz tatilleri ya da beş yıldızlı oteller gelmesin; artık, insanlar bir iki gecelik hafta sonu gezmesine, yakın yerlerdeki tatil beldelerine bile gidemiyor. Çoğu insan artık tatile gidemediği gibi gidenler de iç turizmi tercih etmiyorlar. Bu durumu hem siz Parlamento üyelerinin hem de vatandaşlarımızın gözlemlediğini düşünüyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye’de turizmin hikâyesi biraz da rantın, peşkeşin hikâyesidir. 1900’lerden başlamak üzere turizme uygun olduğu düşünülen bütün kıyılar rant kurban edildi, sermayeye peşkeş çekildi. Bugün Edirne’den Hatay’a, Artvin’den Kırklareli’ye kadar bütün bir kıyı bölgesi rantın pençesindeki bir turizm anlayışına teslim edilmiş durumdadır. Ranttan ve talandan nasibini alan bölgeler sadece kıyılar değildir. Diyarbakır’da, Sur’da, Mardin’de ve birçok yerde “turizm” adı altında tarihî doku ve kentsel hafıza geriye dönülmez bir tahribata uğratıldı.

Peki, sermayeye bu rant alanları açılırken emekçinin payına ne düştü; biraz da buna bakalım. Bildiğiniz gibi, yaz turizmi sezonu kapanmak üzere. Turizm sektöründe çalışan emekçilerin sorunları her geçen yıl daha da ağırlaşıyor. Geçen sene yapılan bir düzenlemeyle turizm emekçilerinin izin almaksızın daha uzun süre çalıştırılmasının önü açıldı. Bu düzenlemeyi bu salonda bulunan milletvekilleri iyi hatırlar çünkü emekçi düşmanı o kanunu maalesef bu Genel Kurul çıkardı.

Turizm sektörü en güvencesiz çalışma alanlarından biridir. Emekçilerin büyük bir kısmı senenin sadece yarısında çalışıyor, yılın geri kalanında ise sezonda kazandığı parayla kendisi ve ailesini geçindirmeye çalışıyor yani birikim yapmaları imkânsız. Bu durumu dengelemek için en azından turizm emekçilerinin iyi ücretler aldığı sanılabilir ama durum maalesef öyle değil, turizm emekçileri birçok sektörden daha az maaş alıyor.

Hizmet sektörünün bütün iş kollarında olduğu gibi turizmde de yaşanan sosyal baskıları, emekçilerin yaşadığı psikolojik zorlukları konuşmaya zamanımız bile yetmez. Bütün bu sorunlar ortadayken bu ülkeyi yönetenlerin bu sorunlara çözüm üretmesi, bu yönde düzenlemeler yapması beklenir fakat önümüze gelen düzenlemeler daha fazla piyasalaşma, daha fazla siyasi hesaplaşma barındırıyor. Siyasi iktidara önerimiz; kültürel değerleri ve etkinlikleri piyasalaşmaktan kurtaracak, turizm emekçilerinin sorunlarını çözecek, bütün yıl çalışan insanların tatil hakkını sağlayacak düzenlemeler yapmasıdır.

Bu dileklerle sözlerime son veriyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3’üncü madde kabul edilmiştir.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.46

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.47****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Müzeyyen ŞEVKİN (Adana)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 11'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

2'nci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı Arasında Ankara'da UNRWA Ofisinin Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı Arasında Ankara'da UNRWA Ofisinin Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3271) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 228)⁴

BAŞKAN - Komisyon? Yerde.

Komisyon Raporu 228 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen? Yok.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER YAKIN DOĞU'DAKİ FİLİSTİN MÜLTECİLERİ İÇİN YARDIM VE BAYINDIRLIK AJANSI ARASINDA ANKARA'DA UNRWA OFİSİNİN KURULMASINA DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 21 Haziran 2025 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı Arasında Ankara'da UNRWA Ofisinin Kurulmasına Dair Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN - 1'inci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - 2'nci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

⁴ 228 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN - 3'üncü madde üzerinde söz isteyen? Yok.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, şimdi, söz talep eden Grup Başkan Vekillerine yerlerinden kısa yani birer dakikalık söz vereceğim.

Sayın Özdağ, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önemli bir ajans bu, Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı. Kaç yılında kurulmuş? 1949 yılında kurulmuş yani Nekbe'den sonra kurulmuş, Büyük Felaket'ten sonra Birleşmiş Milletler kurmuş. Ürdün'de, Lübnan'da, Suriye'de, Gazze'de ve Batı Şeria'da 6 milyona yakın mülteciye yardımlar yapılmış; sağlık yardımları, eğitim yardımları, aynı zamanda sosyal hizmet yardımları yapılmış, gıda yardımları yapılmış, ilaç yardımları ve iğne gibi şeyler, tedavi gibi şeyler yapılmış bugüne kadar. Fakat nedense Nekbe'nin devamını sunmak üzere Trump, iktidara geldikten sonra bu UNRWA'nın yardımlarını kesmiş. En fazla yardımı yapan Amerika Birleşik Devletleri, diğer ülkeler de yapıyorlar. Kesildikten sonra İsrail, burada, 29 Ocak 2025 tarihinde yani bu 7 Ekim saldırısından sonra bu UNRWA'nın faaliyetlerini Gazze'de ve Batı Şeria'da yasaklamış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlıyorum efendim.

BAŞKAN - Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Ardından da burada şu ana kadar 370 UNRWA mensubu, bu yardımları yapanlar İsrail tarafından bombalanarak ve de "sniper"larla öldürülmüş vaziyette. Bugün böyle bir ajansın Türkiye'de kurulmuş olması... Zaten çok daha önce Türkiye ile UNRWA arasında hukukileşmeyen anlaşmalar vardı; bunu hukukileştirmek doğrudur ve aynı zamanda da Türkiye'yi, UNRWA'nın bir tedarik merkezi yapması da doğrudur. Aynı zamanda, Ajansın Kafkasya ve Orta Doğu ülkeleriyle koordinasyonu güçlendirmek gayesiyle burada açılmasını da YENİ YOL Grubu olarak, Gelecek-Saadet-DEVA olarak doğru buluyoruz ama şunu da söylemeden geçemeyeceğiz, özellikle Türkiye'nin şunun üzerinde durması gerekmektedir: Gazze'de Gazzeliler, Filistin'de Filistinliler orada kalmalıdır, asla oralar boşaltılmalıdır ve Suriye'de yapılan bazı yanlışlar orada yapılmamalıdır; ensar-muhacir gibi hikâyeler üzerine bina edilmelidir. Oradaki Filistinliler orada kaldıkça ora vatan olur, devlet olur, bir gün tanınırlar. O nedenle, bu anlaşma doğrudur, biz Gelecek-Saadet-DEVA-YENİ YOL Grubu olarak "evet" oyu veriyoruz ve de aynı zamanda hayırlı olsun diyoruz. Üzerimize düşen ne varsa da yapmaya hazırız.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, biz de gelen bu öneriye elbette ki "evet" diyoruz, arkasındayız. Göz göre göre bir insanlık suçu işleniyor. İnsanlığın ayaklar altına alındığı Filistin için bir kez daha bir aradayız ancak Gazze'yi vurma, Batı Şeria'yı yasa dışı, hukuksuz bir şekilde işgal girişimi de bir taraftan devam ediyor. İnsanlar açlıktan kırılmaya devam ediyor, başlarına bombalar yağmaya devam ediyor, topraklarından sürülmeye devam ediyor. Böyle bir ortamda masum insanların durumu üzerinden de işte "dünya gücü" nutukları atmaya hiç gerek yok.

Bizim üzerimize düşen, samimi ve gerçekçi bir şekilde, acı çeken, katledilen masum insanlar için elimizden gelen neyse onu yapmaktır. İnsanlık namına Filistin için hangi adımlar atılması gerekiyorsa bu adımların arkasındayız diyoruz bir kez daha.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Son olarak -zulümlerden ve insanlık suçlarından bahsettik- Gazze’de, Filistin’de katledilen insanlık gibi Doğu Türkistan’da da ciddi bir insanlık suçu işleniyor, insan hakları ayaklar altına alınıyor. Maalesef, siyasi eğilimleri malum kimi yazar ve gazetecilerin ardından muhafazakâr görüşleriyle tanınan bir grubun da gene Çin tarafından düzenlenen bir tiyatroya alet olma durumu var.

Zulümlerden bahsediyoruz, bu konuda da hep birlikte ses çıkaralım ve Gazze’yi, Doğu Türkistan’ı hep birlikte samimi bir şekilde sahiplenelim diyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Kılıç, buyurun.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Birleşmiş Milletler Yakın Doğu’daki Filistinli Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı ya da kısa adıyla UNRWA’nın Ankara’da kurulacak olan ofisini Filistin halkına destek açısından faydalı olacağı düşüncesiyle uygun buluyor ve destekliyoruz. İsrail’in ateşkese rağmen UNRWA’nın Gazze’ye yardım göndermesine izin vermemesini, zorluk çıkarmasını da bu vesileyle kınıyoruz. Ateşkese uyulmasını, Filistin halkının temel ihtiyaçlarının bir an önce karşılanmasını, soykırım davasının süratle sonuçlanmasını, faillerinin insanlık önünde hesap vermelerini tekraren ifade ediyoruz.

Bu vesileyle, şu hususu da bir kez daha vurgulamakta fayda var diyoruz: 1967 sınırlarıyla ihata edilmiş, başkenti Doğu Kudüs olan, coğrafi bütünlüğünü sağlamış, bağımsız ve egemen Filistin cumhuriyetinin kurulması, Birleşmiş Milletler nezdinde de tam üyelik statüsünün elde edilmesi bir lütuf değil hakkın ve hakikatin gereğidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Filistin’in güvenliği Türkiye’nin güvenliğidir. Filistin Devleti’nin tanınması küresel barış ve huzurun anahtarıdır diyorum.

Bütün heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Aydeniz...

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Teşekkürler Başkan.

Değerli milletvekilleri, Filistin meselesi, yıllardır süren işgal, soykırım ve inkâr politikalarına rağmen hâlâ dünyanın üzerinde uzlaşmadığı ve çözümünü ertelediği bir insanlık sorunu olarak karşımızda duruyor. Bu tablo, sadece İsrail’in saldırgan politikalarının değil aynı zamanda uluslararası toplumun sessizliğinin de bir sonucudur. Yaklaşık seksen yıldır Filistin halkı zorunlu göç, abluka, bombardıman ve temel yaşam haklarından mahrum bırakılmanın acısını çekiyor. En büyük sorumluluk sahibi kurum olan Birleşmiş Milletler ve onun çatısı altında yer alan ülkeler ise çoğu zaman küresel çıkarları uğruna bu zulme seyirci kalmaya devam etmektedir. Ekim 2023’te başlayan son İsrail saldırısı bu sessizliğin en yakıcı sonuçlarını ortaya koymuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - On binlerce Filistinli kadın, çocuk, yaşlı katledilmiştir. Bu tablo bize gösteriyor ki artık bu acıların temel nedenlerini sadece işgal politikalarında değil aynı zamanda Birleşmiş Milletler gibi ulusüstü kurumların etkisizleştirilmesinde, araçsallaştırılmasında aramak zorundayız. Gazze'ye yönelik saldırılar sırasında Birleşmiş Milletlerin kendi personeli bile koruyamaması bu kurumun işlevsizliğini ortaya koymaktadır. Yeni dönemde uluslararası kurumların hem yapısal hem de ahlaki sorumluluklarını yeniden düşünmemiz gerekiyor.

Bütün bu sorgulamalara ve hayal kırıklıklarına rağmen biz DEM PARTİ olarak milyonlarca Filistinlinin yaşam hakkına, eğitimine, sağlığına ve insanca yaşama mücadelesine katkı sunacak her türlü adımı geçmişte sağladığımız gibi günümüzde de desteklemeyi insani bir görev olarak görüyoruz. Bugün Genel Kurulda gelen bu anlaşma için verdiğimiz destek bunun somut bir yansımasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Selçuk Bey'e vermedim ama...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Verin efendim, takdir sizin.

BAŞKAN - Buyurun.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Ankara'da kurulacak olan UNRWA Ofisi; Ürdün'de, Lübnan'da ve Filistin'de yaşayan yaklaşık 6 milyon Filistinliye eğitim, sağlık, acil yardım ve sosyal hizmetler ulaştırma misyonu taşımaktadır. Biz bu adımı, yalnızca teknik bir anlaşma olarak değil uluslararası dayanışmanın, insanlık onuruna sahip çıkmanın bir parçası olarak görüyoruz. DEM PARTİ olarak bugün burada atılan bu adımı tarihî bir sorumluluk olarak görüyoruz ve tabii ki bu anlaşmayı desteklediğimizi belirtiyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başarır, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu da bu anlaşmayı destekliyor, onaylıyor ve açılacak bu Ofisi yine parti olarak destekliyoruz. Yeterli mi? Hayır. Bir ateşkes anlaşmasına rağmen hâlâ saldıran, anlaşmayı ihlal eden eli kanlı bir devlet var. Uluslararası kuruluşlar ve devletlerin hepsi bence uzun uzun düşünmeli. Özellikle Birleşmiş Milletler ve diğer kuruluşlar yaptırımlarını, yaptırım güçlerini tekrar ortaya koymalıdır. Bir an önce, eli kanlı İsrail Devleti Gazze'den elini çekmeli; Gazze'de, yaşayan, açlıkla boğuşan, hastanesi, okulu, şehrin, ülkenin yüzde 80'i yıkılmış bir yer var; tekrar inşa edilmeli.

Biz kendi adımıza düşen tüm desteği vermeye hazırız. İsrail⁵ hem bizim hem Türkiye Cumhuriyeti'nin en temel meselesidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Başarır.

Sayın Gül, buyurun.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Bugün bir kez daha görülmüştür ki Filistin davası 86 milyonun, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün vatandaşlarının ortak davasıdır. Bugün bütün dünya şunu bilsin ki nerede bir zulme uğrayan varsa Filistin davası gibi... Türkiye Cumhuriyeti olarak, yediden yetmişine kadar hangi siyasi parti olursa olsun bütün millet olarak, topyekün olarak Filistin davasının haklı mücadelesinin yanındayız. Bugün bu tablo da bunun bir işaretidir. Ben milletimiz adına da çok teşekkür ediyorum bu tablo için.

⁵ Bu ifadeye ilişkin düzeltme bu birleşim Tutanak Dergisi'nin 106'ncı sayfasında "Açıklamalar" bölümünde yer almaktadır.

Ayrıca, UNRWA'nın yapmış olduğu faaliyetler ve Türkiye'de bir ofis açmış olması da çok kıymetlidir.

Değerli milletvekili arkadaşlarımız da Uluslararası Adalet Divanının yargılamasını yakından takip etti. Dışişleri Bakanlığımız sürece Türkiye olarak müdahil olma konusunda tüm süreci hukuki olarak da takip etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Biz, İsrail'in -bu anlamda ateşkesten sonra da elini yıkayarak çıkması değil- tüm bu soykırımın, işgalin hesabını vermesi için tüm uluslararası mahkemelerde de hak ettiği cezayı alıncaya kadar mücadelemizi elbette kararlı bir şekilde sürdüreceğiz.

Bu anlamda, bu anlaşmanın da Filistin davasına katkı sağlamasını yürekten temenni ediyorum. Başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti tüm kurumlarıyla bu davanın yanında olacaktır. Yaşasın nehir denize özgür Filistin, yaşasın Mescid-i Aksa diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Başarır, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

53.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, yaptığı açıklamasındaki bir ifadeyi düzelttiğine ilişkin açıklaması⁶

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Arkadaşlar düzeltti belki ama... Son dönemlerdeki İsrail kızgınlığı ve tepkiselliği... "Filistin" olacaktı o. O yüzden özür diliyorum, tamamen dalgınlık veya yorgunlukla alakalı bir şey.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Özdağ, eksik bir şey varsa söz vereyim mi?

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Yok, sağ olun.

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dünyanın en haklı davasında göstermiş olduğu iradeye ve bu iradeyi ortaya koyarken Meclisi yönetiyor olmasına ilişkin konuşması

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin dünyanın en haklı davasında göstermiş olduğu iradeyi kutluyorum. Cenab-ı Allah'tan böyle büyük bir milletin Meclisini bu iradeyi koyarken yönetme şansını da bana verdiği için Allah'a şükrediyorum. (Alkışlar)

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı Arasında Ankara'da UNRWA Ofisinin Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3271) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 228) (Devam)

BAŞKAN - Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

⁶ Bu düzeltmeye ilişkin ifade bu birleşim Tutanak Dergisi'nin 105'inci sayfasında yer almaktadır.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Açık oylama sonuçlarını okutuyorum:

228 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı : 284

Kabul : 284⁷

Kâtip Üye
Müzeyyen Şevkin
Adana

Kâtip Üye
İbrahim Yurdunuseven
Afyonkarahisar”

BAŞKAN - Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; Allah hayırlı etsin.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 4 Kasım 2025 Salı günü saat 15.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.06

⁷ Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

IX.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı:228) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri İçin Yardım ve Bayındırlık Ajansı Arasında Ankara'da UNRWA Ofisinin Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'ne verilen oyların sonucu:

Sıra Sayısı : 228
Oylama Saati : 21:02
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 276
Reddedenler : 0
Çekimsenler : 0
Boş : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 9
Toplam : 285
Açık Üyelikler : 8

Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Adana	Aytek	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Katılmadı
Adana	Bilici	Bilal	CHP	Katılmadı
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Katılmadı
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Katılmadı
Adana	Hatimoğulları Oruç	Tulay	DEM PARTİ	Katılmadı
Adana	Karamuk	Sunay	AK PARTİ	Kabul
Adana	Kısacık	Sadullah	YENİ YOL	Kabul
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Kabul
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Kabul
Adana	Türkeş Taş	Ayyüce	İYİ PARTİ	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Kabul
Adana	Zenbilci	Ahmet	BAGIMSIZ	Katılmadı
Adıyaman	Alkayış	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Kurt	Resul	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Özhan	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı
Adıyaman	Şan	İshak	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Arslan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Olgun	Hakan Şeref	İYİ PARTİ	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Katılmadı
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Bozdağ	Heval	DEM PARTİ	Katılmadı
Ağrı	Demir	Nejla	DEM PARTİ	Katılmadı
Ağrı	Kilerci	Ruken	AK PARTİ	Katılmadı
Ağrı	Sakik	Sırrı	DEM PARTİ	Katılmadı
Aksaray	Altınsay	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Kabul
Aksaray	Yaldir	Turan	İYİ PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Amasya	İpek	Haluk	AK PARTİ	Kabul
Amasya	Karagöz	Reşat	CHP	Kabul
Ankara	Akdoğan	Umut	CHP	Katılmadı
Ankara	Alparslan	Murat	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Arslan	Yüksel	İYİ PARTİ	Kabul
Ankara	Aydemir	Zehranur	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Aydın	Koray	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Ankara	Baykoç	Ahmet Fethan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Beker	Adnan	CHP	Katılmadı
Ankara	Bilgin	Vedat	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Celebi	Kurtcan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Demir	Deniz	CHP	Katılmadı
Ankara	Dinçer	Semra	CHP	Katılmadı
Ankara	Doğan	Mesut	YENİ YOL	Katılmadı
Ankara	Durmaz	Sadir	MHP	Katılmadı
Ankara	Emir	Murat	CHP	Katılmadı
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Ergin	Sadullah	YENİ YOL	Katılmadı
Ankara	Fakıbbaba	Ahmet Eşref	İYİ PARTİ	Katılmadı
Ankara	Gökçek	Osman	AK PARTİ	Kabul
Ankara	İleri	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı
Ankara	Konuralp	Okan	CHP	Kabul
Ankara	Oktay	Fuat	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Saneroğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Şahin	İdris	YENİ YOL	Kabul
Ankara	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Taşcier	Gamze	CHP	Katılmadı
Ankara	Timisi Ersever	Aliye	CHP	Kabul
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Yamalı	Mustafa Nedim	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Yaman	Aylin	CHP	Katılmadı
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Katılmadı
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Zorlu	Kürşad	AK PARTİ	Katılmadı
Antalya	Arı	Cavit	CHP	Katılmadı
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Katılmadı
Antalya	Coşar	Aliye	CHP	Kabul
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Antalya	Çorabatır	Sururi	CHP	Kabul
Antalya	Durgun	Hilmi	MHP	Kabul
Antalya	Erdem	Mustafa	CHP	Katılmadı
Antalya	Kaya	Aykut	CHP	Kabul
Antalya	Kılıç	Şerafettin	YENİ YOL	Katılmadı
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Oluç	Hakkı Saruhan	DEM PARTİ	Katılmadı
Antalya	Poyraz	Uğur	İYİ PARTİ	Katılmadı
Antalya	Taş	İbrahim Ethem	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Katılmadı
Antalya	Vural Çokal	Tuba	AK PARTİ	Katılmadı
Antalya	Yazıcı Özbudun	Serap	AK PARTİ	Katılmadı
Ardahan	İncesu	Özgür Erdem	CHP	Katılmadı
Ardahan	Koç	Kaan	AK PARTİ	Kabul
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı
Artvin	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Katılmadı
Aydın	Karakaş	Ömer	İYİ PARTİ	Katılmadı
Aydın	Karakoz	Evrin	CHP	Katılmadı
Aydın	Özmen	Ömer	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Sarıbaş	Seda	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Çömez	Turhan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Balıkesir	Dalgın	Burak	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Balıkesir	Ok	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Öztaylan	Ali Taylan	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Sarı	Serkan	CHP	Kabul
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Katılmadı
Balıkesir	Yüksel	Ekrem Gökay	MHP	Kabul
Bartın	Aldatmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Katılmadı
Batman	Bayındır	Keskin	DBP	Katılmadı
Batman	Nasiroğlu	Ferhat	AK PARTİ	Kabul
Batman	Oduncu Kutevi	Zeynep	DEM PARTİ	Kabul
Batman	Ramanlı	Serkan	HÜDA PAR	Katılmadı
Batman	Tiryaki	Mehmet Rüştü	DEM PARTİ	Katılmadı
Bayburt	Ateş	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Eldemir	Halil	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı
Bingöl	Berdibek	Feyzi	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Bingöl	Hütlükü	Ömer Faruk	DEM PARTİ	Katılmadı
Bingöl	Korkutata	Zeki	AK PARTİ	Kabul
Bitlis	Bedirhanoglu	Turan	AK PARTİ	Kabul
Bitlis	Çağlar Gökalp	Semra	DEM PARTİ	Kabul
Bitlis	Olan	Hüseyin	DEM PARTİ	Katılmadı
Bolu	Akgül	İsmail	BAGIMSIZ	Katılmadı
Bolu	Ateş	Türker	CHP	Katılmadı
Bolu	Coşkunyürek	Yüksel	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Akbulut	İzzet	CHP	Katılmadı
Burdur	Korkmaz	Adem	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Oğuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı
Bursa	Atmaca	Mehmet	YENİ YOL	Katılmadı
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı
Bursa	Gözü kara Durmaz	Emel	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Öztürk	Hasan	CHP	Katılmadı
Bursa	Pala	Kayihan	CHP	Katılmadı
Bursa	Salman	Ayhan	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Katılmadı
Bursa	Toktaş	Hasan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Bursa	Torun	Cemalettin Kani	YENİ YOL	Kabul
Bursa	Türkoglu	Yüksel Selçuk	İYİ PARTİ	Katılmadı
Bursa	Varank	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Yavuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Zirhioğlu	Fevzi	MHP	Kabul
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Katılmadı
Çanakkale	Gider	Ayhan	AK PARTİ	Katılmadı
Çanakkale	Güneşhan	İsmet	CHP	Katılmadı
Çanakkale	Uz	Rıdvan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Katılmadı
Çankırı	Yılık	Pelin	MHP	Katılmadı
Çorum	Ahlacı	Yusuf	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Katılmadı
Çorum	Kayracı	Vahit	MHP	Katılmadı
Çorum	Tahtassız	Mehmet	CHP	Kabul
Denizli	Arpacı	Şeref	CHP	Katılmadı
Denizli	Biçer Karaca	Gülizar	CHP	Katılmadı
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Katılmadı
Denizli	Silkin Ün	Sema	YENİ YOL	Katılmadı
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Akça Cupolo	Ceylan	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Çandar	Osman Cengiz	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Çelenk Özen	Sevilay	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Ensarioğlu	Mehmet Galip	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Eren	Serhat	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kamaç	Mehmet	DEM PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Kaya	Adalet	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kepolu Ataman	Suna	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Öztürk	Berdan	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Katılmadı
Diyarbakır	Türkoglu	Halide	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Yaz	Mehmet Sait	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Özcan	Talih	CHP	Kabul
Düzce	Öztürk	Ercan	AK PARTİ	Kabul
Edirne	Akalın	Mehmet	İYİ PARTİ	Katılmadı
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul
Edirne	Ün	Ediz	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Edirne	Yazgan	Ahmet Baran	CHP	Katılmadı
Elazığ	Açıkkapı	Ejder	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı
Elazığ	Işıkver	Semih	MHP	Kabul
Elazığ	Keleş	Erol	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Nazırlı	Mahmut Rıdvan	AK PARTİ	Katılmadı
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Erzincan	Sargül	Mustafa	CHP	Kabul
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Kabul
Erzurum	Danış Beştaş	Meral	DEM PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Fırat	Abdurrahim	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Öncü	Fatma	AK PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Öz	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Arslan	İbrahim	CHP	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Katılmadı
Eskişehir	Dönmez	Fatih	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Gürcan	Aysen	AK PARTİ	Katılmadı
Eskişehir	Hatipoğlu	İdris Nebi	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Süllü	Jale Nur	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Atay	Sermet	MHP	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Gaziantep	Bozatlı	Mesut	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Bozgeyik	Bünyamin	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	ÇelİKaslan	İrfan	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Demir	Şahzade	HÜDA PAR	Katılmadı
Gaziantep	Gül	Abdulhamit	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Gürban	Mehmet Mustafa	İYİ PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Karaca Demir	Sevda	EMEP	Katılmadı
Gaziantep	Kaya	Ertuğrul	YENİ YOL	Katılmadı
Gaziantep	Meriç	Melih	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Özkeçeci	Mehmet Eyup	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Öztürkmen	Hasan	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Giresun	Elmas	Nazım	AK PARTİ	Kabul
Giresun	İşık Gezmiş	Elvan	CHP	Katılmadı
Giresun	Konal	Ertuğrul Gazi	MHP	Katılmadı
Giresun	Temür	Ali	AK PARTİ	Kabul
Gümüşhane	Köse	Celalettin	AK PARTİ	Kabul
Gümüşhane	Küçük	Musa	MHP	Kabul
Hakkari	Bartın	Öznur	DEM PARTİ	Katılmadı
Hakkari	Düşünmez	Onur	DEM PARTİ	Katılmadı
Hakkari	Parlak	Vezir Coşkun	DEM PARTİ	Kabul
Hatay	Çalışkan	Necmettin	YENİ YOL	Kabul
Hatay	Çirkin	Adnan Şefik	İYİ PARTİ	Katılmadı
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Katılmadı
Hatay	Karahan	Kemal	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Kaşıkcı	Lütfi	MHP	Katılmadı
Hatay	Mullaoglu	Servet	CHP	Katılmadı
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Katılmadı
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Yeşildal	Adem	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Yıldırım Kara	Nermin	CHP	Katılmadı
İğdır	Alagöz	Cantürk	AK PARTİ	Kabul
İğdır	Hun	Yılmaz	DEM PARTİ	Kabul
İsparta	Gökgöz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul
İsparta	Halıcı	Hikmet Yalım	CHP	Kabul
İsparta	Sönmez	Hasan Basri	BAGIMSIZ	Kabul
İsparta	Zabun	Osman	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Açıkel	Fethi	CHP	Kabul
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı
İstanbul	Akburak	Burak	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Kabul
İstanbul	Aksakal	Mehmet Önder	DSP	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı
İstanbul	Alan	Nurettin	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ayan	Nilhan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ayaydın	Derya	AK PARTİ	Kabul ² /Mük. ¹
İstanbul	Aydın	Bırol	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Ayrım	Şamil	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Baş	Erkan	TİP	Katılmadı
İstanbul	Bayhan	İskender	EMEP	Katılmadı
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Bekin	Doğan	YENİDEN REFAH	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı
İstanbul	Beyaz	Ersin	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Cevizoglu	Mustafa Hülki	AK PARTİ	Kabul ² /Mük. ¹
İstanbul	Çelik	Yahya	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çelik Kanat	Sena Nur	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çiçek	Cengiz	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Demir	Doğan	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Eker	Behiye	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ekinci	Azmi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Elçi	Türkan	CHP	Kabul
İstanbul	Emre	Yunus	CHP	Kabul
İstanbul	Emre	Zeynel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Enginyurt	Cemal	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ensarioğlu	Mehmet Selim	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Erbakan	Muhammed Ali Fatih	YENİDEN REFAH	Katılmadı
İstanbul	Erdem	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Esen	Elif	YENİ YOL	Kabul
İstanbul	Fırat	Celal	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Gökçek	Ali	CHP	Katılmadı
İstanbul	Gören Bölük	Seda	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Günaydın	Gökhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Hacıoğulları	Yücel Arzen	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Işık Ercan	Tuğba	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	İlhan	Rabia	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	İzsis	Seyithan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kadıgil	Salih Sera	TİP	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Katılmadı
İstanbul	Karal	Hasan	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Karslı	Şengül	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
İstanbul	Kavuncu	Mehmet Satuk Buğra	İYİ PARTİ	Kabul
İstanbul	Kaya	Mustafa	YENİ YOL	Kabul
İstanbul	Kaya	Bülent	YENİ YOL	Kabul
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kılıçgün Uçar	Çiğdem	DBP	Katılmadı
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Kabul
İstanbul	Konal Sislü	Yıldız	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Konukcu Kok	Keziban	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Otlı	Çiçek	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Özçağdaş	Suat	CHP	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Nimet	CHP	Katılmadı
İstanbul	Özer	Turan Taşkın	CHP	Katılmadı
İstanbul	Öztürk	Ümmügülşen	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Paçacı	Mustafa Cihan	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Paker	Büşra	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Pamukçu	Suat	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Rızvanoğlu	Evrin	CHP	Kabul
İstanbul	Saki	Özgül	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Surakaya	Zafer	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Sıvacıoğlu	Sevan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Soylu	Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Şahin	İsa Mesih	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Şenocak	Bayram	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şik	Ahmet	TİP	Katılmadı
İstanbul	Tan	Namık	CHP	Katılmadı
İstanbul	Temurci	Selim	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Üçüncü	Oğuz	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yanıkömeroğlu	Ayşe Sibel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Yapıcıoğlu	Zekeriya	HÜDA PAR	Katılmadı
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Yerebakan	Halit	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yıldırım	Adem	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yılmaz	Medeni	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Yöner	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yücel	Ahmet Ersagun	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Yüksel	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
İstanbul	Zeybek	Gökan	CHP	Katılmadı
İzmir	Akın	İbrahim	DEM PARTİ	Katılmadı
İzmir	Altıntaş	Haydar	DP	Kabul
İzmir	Arsan	Ednan	CHP	Kabul
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı
İzmir	Bilici	Mustafa	YENİ YOL	Katılmadı
İzmir	Bölünmez Çankın	Ceyda	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Bursalı	Şebnem	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Çubuk	Burcugül	DEM PARTİ	Katılmadı
İzmir	Dervişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Katılmadı
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Katılmadı
İzmir	Gökçen	Gökçe	CHP	Katılmadı
İzmir	İnan	Eyyüp Kadir	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Kasapoğlu	Mehmet Muharrem	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Kaya Ösen	Seda	CHP	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Hüsmen	İYİ PARTİ	Kabul
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Nalbantoğlu	Rifat Turuntay	CHP	Katılmadı
İzmir	Osmanağaoğlu	Tamer	MHP	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı
İzmir	Özale	Ümit	CHP	Katılmadı
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Katılmadı
İzmir	Taşkın	Yüksel	CHP	Katılmadı
İzmir	Türel	Rahmi Aşkın	CHP	Katılmadı
İzmir	Uzun	Mehmet Salih	CHP	Katılmadı
İzmir	Yücel	Deniz	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Dehgici	Ömer Oruç Bilal	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Karakoç	Zuhal	MHP	Kabul
Kahramanmaraş	Karatutlu	İrfan	YENİ YOL	Kabul
Kahramanmaraş	Kirişçi	Vahit	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Köksal	Tuba	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Kurt	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Öztunç	Ali	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Şahin	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Akay	Cevdet	CHP	Katılmadı
Karabük	Keskinkılıç	Durmuş Ali	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Şahin	Cem	AK PARTİ	Katılmadı
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Katılmadı
Karaman	Sağlam	Osman	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Katılmadı
Kars	Alp	İnan Akgün	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Kars	Çalkın	Adem	AK PARTİ	Kabul
Kars	Kılıç Koçyiğit	Gülüstan	DEM PARTİ	Katılmadı
Kastamonu	Ekmekeci	Fatma Scrap	AK PARTİ	Kabul
Kastamonu	Uluay	Halil	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Akar	Hulusi	AK PARTİ	Katılmadı
Kayseri	Arıkan	Mahmut	SAADET PARTİSİ	Katılmadı
Kayseri	Ataş	Dursun	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Böhürler	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Cıngı	Murat Cahid	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Çopuroğlu	Şaban	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Katılmadı
Kayseri	Genç	Aşkın	CHP	Kabul
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Katılmadı
Kayseri	Özsoy	Sayın Bayar	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Kaplan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Kabul
Kırıklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Katılmadı
Kırıklareli	Özkan	Fahri	CHP	Katılmadı
Kırıklareli	Sarıçam	Ahmet Gökhan	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	Erkan	Necmettin	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Katılmadı
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul
Kilis	Demir	Mustafa	BAĞIMSIZ	Kabul
Kocaeli	Aşıl	Mehmet	YENİDEN REFAH	Katılmadı
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Çiler	Nail	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Gergerlioğlu	Ömer Faruk	DEM PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Hülagü	Sadettin	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Kanko	Mühip	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı
Kocaeli	Tipioğlu	Veysel	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Yıldızlı	Harun Özgür	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Kabul
Konya	Baykan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Konya	Bektaş	Barış	CHP	Katılmadı
Konya	Ekici	Hasan	AK PARTİ	Kabul?/Mük.'
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul?/Mük.'
Konya	Göka	Meryem	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı
Konya	Karaman	Ünal	AK PARTİ	Kabul
Konya	Koçak	Konur Alp	MHP	Katılmadı
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Kabul
Konya	Özer	Mustafa Hakan	AK PARTİ	Kabul
Konya	Selvi	Latif	AK PARTİ	Kabul
Konya	Yüksel	Ali	YENİDEN REFAH	Katılmadı
Kütahya	Bayırcı	İsmail Çağlar	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Biçer	Adil	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Demir	Mehmet	AK PARTİ	Kabul?/Mük. ¹
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazl	CHP	Katılmadı
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı
Malatya	Babacan	Abdurrahman	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Katılmadı
Malatya	Koca	İhsan	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Ölmeztoprak	İnanç Sıraç Kara	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Katılmadı
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Arınç	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Bakırhoğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Katılmadı
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Katılmadı
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Kavaf	Selma Aliye	CHP	Katılmadı
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Katılmadı
Manisa	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Katılmadı
Manisa	Yenişehirlioğlu	Bahadır Nahit	AK PARTİ	Katılmadı
Mardin	Adak	Muhammed	AK PARTİ	Katılmadı
Mardin	Aslan	George	DEM PARTİ	Katılmadı
Mardin	Aydeniz	Salihe	DEM PARTİ	Kabul
Mardin	Güneş Altın	Beritan	DEM PARTİ	Katılmadı
Mardin	Kılıç	Faruk	AK PARTİ	Kabul?/Mük. ¹
Mardin	Tanhan	Kamuran	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Başarır	Ali Mahir	CHP	Kabul
Mersin	Bozan	Ali	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Çakır	Hasan Ufuk	CHP	Katılmadı
Mersin	Dinç	Faruk	HÜDA PAR	Katılmadı
Mersin	Dinçer	Talat	CHP	Katılmadı
Mersin	Ekmen	Mehmet Emin	YENİ YOL	Kabul
Mersin	Kıratlı	Ali	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Kış	Gülcan	CHP	Kabul
Mersin	Koca Doğan	Perihan	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Kocamaz	Burhanettin	İYİ PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Mersin	Nebati	Nureddin	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Söylemez	Havva Sibel	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Uysal	Levent	MHP	Kabul
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Katılmadı
Muğla	Mete	Kadem	AK PARTİ	Kabul ² /Mük. ¹
Muğla	Otgöz	Yakup	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Öneş Derici	Süreyya	CHP	Katılmadı
Muğla	Özcan	Gizem	CHP	Kabul
Muğla	Özdağ	Selçuk	YENİ YOL	Kabul
Muğla	Uzun	Cumhur	CHP	Katılmadı
Muş	Boz Çakı	Sümeyye	DEM PARTİ	Katılmadı
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Muş	Temelli	Sezai	DEM PARTİ	Katılmadı
Nevşehir	Çalışkan	Emre	AK PARTİ	Katılmadı
Nevşehir	Kılıç	Filiz	MHP	Kabul
Nevşehir	Özgün	Süleyman	AK PARTİ	Kabul ² /Mük. ¹
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Kabul
Niğde	İnce	Cumali	MHP	Kabul
Niğde	Uzkurt	Cevahir	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Katılmadı
Ordu	Hamarat	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Ordu	Kaynak	İbrahim Ufuk	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Özer	Mahmut	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Şanlıtürk	Naci	MHP	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı
Osmaniye	Gülsoy	Seydi	AK PARTİ	Kabul
Osmaniye	Kaya	Asu	CHP	Katılmadı
Osmaniye	Yamık	Derya	AK PARTİ	Katılmadı
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Katılmadı
Rize	Mertoğlu	Harun	AK PARTİ	Kabul
Rize	Ocaklı	Tahsin	CHP	Katılmadı
Sakarya	Bayraktar	Lütfi	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Katılmadı
Sakarya	Dikbayır	Ümit	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Sakarya	Erdoğan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	İnci	Ali	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Kaya	Murat	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Kocacık	Ertuğrul	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Taşkent	Ayça	CHP	Katılmadı
Samsun	Aksu	Ersan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Çan	Murat	CHP	Kabul
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Katılmadı
Samsun	Karaman	Mehmet	YENİ YOL	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Samsun	Topsakal	İlyas	MHP	Katılmadı
Samsun	Usta	Erhan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul
Siirt	Bakırhan	Tuncer	DEM PARTİ	Katılmadı
Siirt	Erdoğan Sarıtaş	Sabahat	DEM PARTİ	Katılmadı
Siirt	Gül	Mervan	AK PARTİ	Kabul
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Katılmadı
Sivas	Aksu	Hakan	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Katılmadı
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Kabul
Sivas	Toy	Rukiye	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Başak	Hikmet	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Dusak	Abdürrahim	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Eyyüpoğlu	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Kunt Ayan	Dilan	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Önen	Abdulkadir Emin	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul
Şanlıurfa	Pınarbaşı	Mehmet Faruk	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Sancar	Mithat	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Şenyaşar	Ferit	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Tanal	Mahmut	CHP	Katılmadı
Şanlıurfa	Yazmacı	Cevahir Asuman	AK PARTİ	Kabul
Şırnak	Doğan	Ayşegül	DEM PARTİ	Katılmadı
Şırnak	İrmez	Mehmet Zeki	DEM PARTİ	Katılmadı
Şırnak	Tatar	Arslan	AK PARTİ	Kabul
Şırnak	Uysal Aslan	Nevroz	DEM PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Avşar	Cem	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Diktaş	Gökhan	AK PARTİ	Kabul ² /Mük. ¹
Tekirdağ	Koncagül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Özcan	Mestan	AK PARTİ	Katılmadı
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Taşcı	Selcan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Tekirdağ	Yontar	Nurten	CHP	Katılmadı
Tokat	Aldemir	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 228
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Katılmadı
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Kabul
Trabzon	Aydın	Yavuz	İYİ PARTİ	Katılmadı
Trabzon	Büyükdin	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Karaismailoğlu	Adil	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Koç	Vehbi	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Suiçmez	Sibel	CHP	Katılmadı
Trabzon	Şen	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Tunceli	Kordu	Ayten	DEM PARTİ	Kabul
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Karaoba	Ali	CHP	Kabul
Uşak	Tuğrul	Fahrettin	AK PARTİ	Kabul
Van	Buldan	Pervin	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Çiftiyürek	Sinan	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Dindar	Mahmut	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Kaçmaz Sayyigit	Gülcan	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Kabul
Van	Türkmenoğlu	Kayhan	AK PARTİ	Kabul
Van	Uçar	Zülküf	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Varlı	Gülderen	DEM PARTİ	Katılmadı
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul
Yalova	Becan	Tahsin	CHP	Katılmadı
Yalova	Büyükgümüş	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Yozgat	Akgül	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Kayalar	Lütfullah	İYİ PARTİ	Katılmadı
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Katılmadı
Yozgat	Şahan	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Avcı	Muammer	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Bozkurt	Saffet	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Çolakoglu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Ertuğrul	Eylem Ertuğ	CHP	Kabul
Zonguldak	Yavuzylmaz	Deniz	CHP	Katılmadı

